

T.C
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİM DALI

OKUL YÖNETİCİLERİ VE ÖĞRETMENLERE GÖRE
OKULLARDA SERBEST KIYAFET UYGULAMASI

Hazırlayan
Önder DURMUŞ

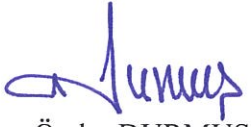
Danışman
Prof. Dr. Mustafa ÇELİKTEN

Yüksek Lisans Tezi

Haziran 2015
KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

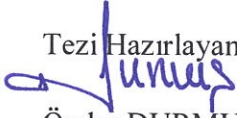
Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Önder DURMUŞ

YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI

Okul Yöneticileri ve Öğretmenlere Göre Serbest Kıyafet Uygulaması adlı Yüksek Lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez önerisi ve Tez Yazma Yönergesi 'ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Önder DURMUŞ

Danışman

Prof. Dr. Mustafa ÇELIKTEN

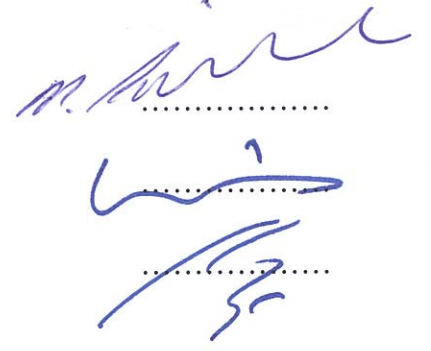

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Remzi KILIÇ

Prof. Dr. Mustafa ÇELİKTEN danışmanlığında Önder DURMUŞ tarafından hazırlanan “Okul Yöneticileri ve Öğretmenlere Göre Serbest Kıyafet Uygulaması” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim bilimleri anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

15..06./2015

JÜRİ:**Danışman:** Prof. Dr. Mustafa ÇELİKTEN**Üye :** Doç. Dr. Hasan BOZGEYİKLİ**Üye :** Yrd. Doç. Dr. Özden TAŞGIN**ONAY:**

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 03/07/2015 tarih ve 28...04 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Cevdet KIRPIK
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışma serbest kıyafet uygulamasının bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma evreni Kayseri ili Kocasinan, Melikgazi ve Talas ilçelerinden oluşmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının 27 Kasım 2012 yılında çıkarmış olduğu öğrenci kıyafetleri ile ilgili yönetmelikle okullarda serbest kıyafet uygulamasına geçilmiştir. Bu uygulama ülke gündeminde kıyafet tartışmalarına neden olmuştur. Araştırmada serbest kıyafet uygulaması yönetici, öğretmen, cinsiyet, kıdem ve çalışılan eğitim kademesi açısından incelenmiş ve istatistiki sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmanın giriş bölümünde problem durumu, amaç ve alt problemlerden bahsedilmiştir. İkinci bölüm kuramsal çerçeve daha önceki yapılan çalışmalardan oluşmaktadır. Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi anlatılmakta, dördüncü bölüm ise araştırma bulgularından oluşmaktadır. Beşinci bölüm tartışma sonuç ve önerilerden oluşmaktadır. Altıncı bölümde yararlanılan kaynaklar yedinci bölümde ise ekler bulunmaktadır.

Bu araştırmamda birçok kişinin yardım ve desteği olmuştur. Özellikle danışmanım değerli hocam Prof. Dr. Mustafa ÇELİKTEN'e teşekkürü borç bilirim. Eğitim gördüğümüz süre içerisinde her türlü emeğini esirgemeyen tüm bölüm hocalarıma ayrı ayrı teşekkür ederim. Anket hazırlama ve değerlendirme sürecinde desteklerini esirgemeyen Arş. Gör. Emre TOPRAK'a, anketlerin uygulanmasında desteğini esirgemeyen değerli arkadaşlarıma, araştırmada yer alan soruları samimiyetle cevaplayan tüm öğretmen ve okul yöneticilerimize de teşekkür ederim.

Her an varlığından güç aldığım ve onlara ayırmam gereken zamanlarından çaldığım, eşim ve çocuklarıma gösterdikleri sabır, ilgi ve destekten dolayı özellikle teşekkür ederim.

Önder DURMUŞ

Kayseri, Mart 2015

OKUL YÖNETİCİLERİ VE ÖĞRETMENLERE GÖRE OKULLARDA SERBEST KIYAFET UYGULAMASI

Önder DURMUŞ
Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi Mart 2015
Danışman: Prof. Dr. Mustafa ÇELİKTEN
ÖZET

Bu araştırmanın amacı; 27/11/2012 tarih ve 28480 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “Okul Öğrencilerinin Kılık Kıyafetlerine Dair Yönetmelik’le uygulanmaya başlanan serbest kıyafet uygulamasıyla ilgili olarak devlet okullarındaki yönetici ve öğretmen görüşlerini belirlemektir.

Serbest kıyafet uygulaması görev, cinsiyet, kıdem ve çalışılan kurum açısından incelenmiş; akademik başarı, ifade özgürlüğü ve okul güvenliğine olan etkisi araştırılmıştır. Araştırmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen ve uzman görüşü alınarak hazırlanan “Serbest Kıyafet Uygulaması İle İlgili Yönetici / Öğretmen Anketi” kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde ki kare istatistiğinden faydalanılmıştır.

Araştırma sonucuna göre serbest kıyafet uygulamasını, erkekler kadınlara, ortaöğretim kurumlarında çalışanlar diğer kurum çalışanlarına, kıdemi 21 yıl ve üzeri olanlar daha az kıdeme sahip olanlara göre desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Serbest kıyafet uygulamasının desteklenmesi konusunda yönetici ve öğretmenler arasında anlamlı farklılık yoktur. Okul yöneticileri, erkek katılımcılar, kıdemi 21 yıl ve üzeri olanlar ve ortaöğretim kurumlarında çalışanlar uygulamanın akademik başarı ve ifade özgürlüğüne olumlu katkı sağlayacağını belirtirken, öğretmenler, kadın katılımcılar, kıdemi 5 yıla kadar olanlar ve orta öğretim kurumlarında çalışanlar uygulamanın okullarda güvenlik problemi oluşturacağını belirtmiştir.

Araştırma sonucunda çıkan anlamlı farklılıklara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul kıyafet yönetmeliği, Serbest Kıyafet uygulaması, Yöneticiler, Öğretmenler,

FREE SCHOOL DRESS IMPLEMENTATION ACCORDING TO SCHOOL ADMINISTRATORS AND TEACHERS

Önder DURMUŞ

Erciyes University Institute of Educational Sciences

Master's Thesis Marc 2015

Supervisor: Prof. Dr. Mustafa ÇELİK TEN

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the opinions of state school teachers and administrators regarding free school dress code which has been released on 27/11/2012 in official gazette numbered 28480.

According to this code, it has been studied whether the opinions of teachers and administrators about the implementation vary by gender, length of service and types of school and the possible affects on freedom of expression, academic performance and school safety have been searched.

In the research, descriptive survey method was used. Data was collected by using “Administrators and teachers survey regarding free school dress implementation” which has been developed by the researcher. Data was analyzed by using chi square test.

According to the results, when it comes to the free school dress implementation, male participants are more supportive than female participants. High school teachers are more supportive than primary school teachers and teachers who have been in the service for more than 21 years are more supportive than the ones who have been in the service for fewer years. There is no significant difference attained between administrators and teachers about free school dress implementation. Administrators, male participants, high school teachers and teachers who have been in the service for more than 21 years believe that this implementation would provide a positive impact on academic performance and freedom of expression. Teachers, women participants, teachers who have been in service less than 5 years and high school teachers believe that the implementation would bring about some safety concerns. According to the significant differences derived from the research, some suggestions have been proposed.

Keywords: School Dress Code, Free school dress implementation, Administrator, Teachers

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI.....	ii
ONAY:	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
FOTOĞAFLAR LİSTESİ.....	x
1.GİRİŞ	1
2. KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Eğitim ve Kılık Kıyafet	7
2.2. Toplum ve kılık Kıyafet	9
2.3. Gelişim ve Kılık Kıyafet	11
2.4. Ekonomi ve Kılık Kıyafet	12
2.5. Okul Kıyafetleri	13
2.5.1. Osmanlı Dönemi Okul Kıyafetleri.....	15
2.5.2. Cumhuriyet Dönemi Okul kıyafetleri	16
2.5.3. Değişik ülkelerde okul kıyafeti uygulamaları.....	26
2.6. Konuyla ilgili araştırmalar.....	28
3.YÖNTEM.....	1
3.1. Araştırma Modeli	33

3.2. Evren ve Örneklem	33
3.3. Verilerin Toplanması.....	35
3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Analizi.....	36
4. BULGULAR VE YORUM	37
5. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER.....	88
5.1 Tartışma.....	88
5.2. Sonuç	89
5.3. Öneriler.....	91
6. Kaynakça	93
7.EKLER.....	97
ÖZGEÇMİŞ.....	100

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Yönetici Öğretmen Sayıları	34
Tablo 2. Katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin frekans dağılımı.....	34
Tablo 3. Katılımcıların görev türlerine ilişkin frekans dağılımı.....	34
Tablo 4. Katılımcıların kıdemlerine ilişkin frekans dağılımı	34
Tablo 5. Katılımcıların görev yaptıkları kuruma ilişkin frekans dağılımı	35
Tablo 6. Katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin frekans dağılımı.....	36
Tablo 7. Katılımcıların görev türlerine ilişkin frekans dağılımı.....	36
Tablo 8. Katılımcıların kıdemlerine ilişkin frekans dağılımı	36
Tablo 9. Katılımcıların görev yaptıkları kuruma ilişkin frekans dağılımı	38
Tablo 10. Katılımcıların okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans dağılımı	38
Tablo 11. Katılımcıların cinsiyetlerine göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans dağılımı ve ki kare istatistiği.....	43
Tablo 12. Katılımcıların görev türlerine göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans dağılımı ve ki kare istatistiği.....	52
Tablo 13. Katılımcıların kıdemlerine göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans dağılımı ve ki kare istatistiği.....	61
Tablo 14. Katılımcıların görev yaptıkları kurumlara göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans dağılımı ve ki kare istatistiği.....	76

FOTOĞAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf No	Sayfa No
Fotoğraf 1: Kasketli Öğrenciler	19
Fotoğraf 2: Siyah önlük dönemi	21
Fotoğraf 3: Mavi önlük dönemi.....	22
Fotoğraf 4: İlköğretim Model 1	24
Fotoğraf 5: İlköğretim Model 2	24
Fotoğraf 6: İlköğretim Model 3	24
Fotoğraf 7: İlköğretim Model 4	24
Fotoğraf 8: Lise Model 1.....	25
Fotoğraf 9: Lise Model 2.....	25
Fotoğraf 10: Lise Model 3.....	25
Fotoğraf 11: Lise Model 4.....	25

GİRİŞ

Cumhuriyetin ilanından günümüze eğitim sistemimiz sosyo-ekonomik yapı, siyasi iktidarlar ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak sürekli değişime uğramıştır. Bu değişimden öğrenci kılık kıyafetleri de etkilenmiş ve dönem içerisinde farklı uygulamalara gidilmiştir.

Kimlik arayışının yoğun olarak yaşandığı ergenlik döneminde arkadaşlık ilişkileri ön plana çıkar. Arkadaşlarının giyim ve yaşam tarzı genci öncelikli olarak etkiler. Giyim tarzı gencin gruptaki yerinin belirlenmesi, kendine güvenin kazanılmasında önemlidir (Kuru ve Çeğindir, 2001). Buradan yola çıkarak öğrencilerin kişilik, sosyo-ekonomik ve akademik başarısını etkilediği varsayılan Kılık Kıyafet konusu belli dönemlerde ülke gündemindeki yerini almıştır.

Okullarda öğrencilerin giydiği kıyafetler ve bu kıyafetler konusunda belirlenmiş kriterler eğitimin daha önceden belirlenmiş amaçlarına tam ve eksiksiz ulaşılma çabasını tamamlayan unsurlardandır. Bu kıyafetlerin özellikleri bazı ülkelerde ulusal kapsamda tek tip ve zorunlu, bazılarında okulun inisiyatifi dâhilinde yine okul yönetimi ya da aile birliklerinin belirlediği tipte diğer ülkelerde ise öğrencinin kendi inisiyatifine bırakılmıştır (Altınsoy, 2012).

Hızla gelişen ve değişen dünyada bu değişime ayak uydurmaya çalışan ve hemen her alanda birçok değişiklik yapan Türkiye eğitim alanında da birçok değişikliğe hatta reforma imza atmıştır. Osmanlı döneminde başlayan özellikle Tanzimat döneminde köklü değişimlere maruz kalan eğitim sistemi bu değişimlerini Cumhuriyet sonrası da sürdürmüştür. 03 Mart 1892 tarihli Tevhid-i Tedrisat Kanununda yer alan ve 1930 tarihli İlk Mektep programında genç neslin “iyi” vatandaşlar olarak yetiştirmek amacıyla olduğu belirtilmektedir. Terbiye ve Tedris başlığı altında yer alan bölümde kıyafet birliği terimi geçmekte ve öğrencilerin kıyafetleri genel olarak tanımlanmaktadır (Sakaoğlu, 2003). 1925 yılında şapka giyinme zorunluluğu ve 1942 yılında okul önlüğü

ve şapka dışında başka kıyafet giymeye zorlamama uygulamaları getirilmiştir. O yıllarda öğrenciler siyah önlük giymeye başlamıştır. Beyaz yaka ve siyah önlüğün eğitim kurumlarındaki kökeninin İngiltere üniversiteleri ve vakıf okullarına kadar uzandığı görülmüştür. İngiltere ve Fransa’da okul üniformaları üzerinde en fazla şekillendirici etkinin dinî gelenek tarafından yapıldığı saptanmıştır. Batı eğitim sistemi Türkiye’ye model olmuştur. On dokuzuncu yüzyılda İstanbul’da kurulan Notre Dame de Sion ve Saint Joseph muhtemelen Türkiye’deki beyaz yaka ve siyah önlük geleneğinin ilk örnekleridir (Hesapçioğlu ve Meşeci-Giorgetti, 2009). 1981 yılında bu uygulama yayımlanan yönetmelik ile zorunlu hale gelmiş ve ilkokullarda siyah önlük ve beyaz yaka kullanılmaya devam etmiştir. Siyah önlüğün eğitim hayatımızdan çıkışı 1989-90 eğitim öğretim yılı olmuş ve yayınlanan genelge ile önlüklerin sadece rengi değişip siyah yerine mavi olmuştur. 27/11/2012 tarihli ve 28480 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelik gereği okullarda tek tip kıyafet zorunluluğu kaldırılmıştır. Yönetmeliğin 3. Maddesi 1. fıkrasında; 4 üncü maddede yer alan sınırlamalar dışında ilkokul, ortaokul ve liselerde kıyafet serbestliği getirilmiş ve aşağıdaki maddelerle biçimlendirilmiştir;

- a) Öğrenim gördükleri okulun arması ve rozeti dışında nişan, arma, sembol, rozet ve benzeri takılar takamaz,
- b) İnsan sağlığını olumsuz yönde etkileyen ve mevsim şartlarına uygun olmayan kıyafetler giyemez,
- c) Yırtık veya delikli kıyafetler ile şeffaf kıyafetler giyemez,
- ç) Vücut hatlarını belli eden şort, tayt gibi kıyafetler ile diz üstü etek, derin yırtmaçlı etek, kısa pantolon, kolsuz tişört ve kolsuz gömlek giyemez,
- d) Siyasî sembol içeren simge, şekil ve yazıların yer aldığı fular, bere, şapka, çanta ve benzeri materyalleri kullanamaz ve giysileri giyemez,
- e) Okul içinde baş açık, saçlar temiz ve boyasız olarak bulunur, makyaj yapamaz, bıyık ve sakal bırakamaz (mevzuat.meb.gov.tr).

Bu yönetmeliğin yayınlanmasından sonra bakanlık bu alandaki çalışma ve düzenlemelere devam etmiş 27/09/2014 tarihli ve 29132 sayılı Resmi Gazetede

yayınlanan yeni bir düzenleme daha yapılmıştır. Yapılan düzenleme aşağıda belirtilmiştir.

MADDE 1 – 26/11/2012 tarihli ve 2012/3959 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin altıncı fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) ve (e) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

d) Okullarda yüzü açık bulunur; siyasî sembol içeren simge, şekil ve yazıların yer aldığı fular, bere, şapka, çanta ve benzeri materyalleri kullanamaz; saç boyama, vücuda dövme ve makyaj yapamaz, pirsing takamaz, bıyık ve sakal bırakamaz,

e) Okul öncesi eğitim kurumlarında ve ilkokullarda okul içinde baş açık bulunur.”

Bu düzenleme ile kız öğrencilerin daha önceleri sadece İmam Hatip ortaokul ve liseleri ile diğer eğitim kurumlarındaki Kur-anı Kerim dersleri ile sınırlı olan başörtüsü takmaları, okul öncesi ve ilkokul hariç diğer tüm eğitim düzeyleri için serbest hale getirilmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; 27/11/2012 tarih ve 28480 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “Okul Öğrencilerinin Kılık Kıyafetlerine Dair Yönetmelik’le uygulanmaya başlanan serbest kıyafet uygulamasıyla ilgili olarak devlet okullarındaki yönetici ve öğretmen görüşlerini incelemek olarak belirlenmiştir. Bu amaca bağlı olarak aşağıda belirlenen alt problemlere cevap aranmıştır.

1.1.1. Alt Amaçlar

1. Serbest Kıyafet uygulamasına ilişkin Yönetici ve Öğretmenler arasında görüş farklılığı var mıdır?

2. Serbest Kıyafet uygulamasına ilişkin görüşlerde cinsiyet, kıdem ve çalışılan kurum açısından farklılıklar var mıdır?

3. Serbest Kıyafet uygulamasının akademik başarıya olumlu katkısı var mıdır?

4. Serbest Kıyafet Uygulamasının ifade özgürlüğüne katkısı var mıdır?

5. Serbest Kıyafet uygulamasının okul güvenliğine etkisi var mıdır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Öğrenciler zamanlarının önemli kısmını okulda geçirdiği için okul onların seveceği çekici bir ortam haline gelmelidir. Özellikle gelişim çağında olan ve sürekli hareket halinde olan öğrenciler rahat hareket edebilecekleri kıyafetler giymelidir. Belirli dönemlerde ülke gündemine gelen okul kıyafetleri, iş dünyası, öğrenci, öğretmen, veli ve okul idaresini direk olarak ilgilendirmekte ve bu guruplar arasında görüş ayrılığına neden olmaktadır. 2012 yılında çıkarılan ve hemen uygulamaya konulan serbest kıyafet yönetmeliği aşağıdaki gibidir:

MADDE 3 – (1) 4 üncü maddede yer alan sınırlamalar dışında okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve liselerde kılık ve kıyafet serbesttir.

(2) Öğrenciler, okul, sınıf ve şubelerde tek tip kıyafet giymeye zorlanamaz. Ancak, velilerin en az yüzde altmışının muvafakatiyle, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel kurumlara ait okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve liselerde 4 üncü maddede yer alan sınırlamalara uyulmak kaydıyla, okul yönetimlerince okul kıyafeti belirlenebilir.

(3) Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileri, yaş grubu özelliklerine uygun, temiz ve düzenli bir kıyafet giyer.

(4) Öğrenciler, öğrenim gördükleri programın özelliğine göre atölye, işlik ve laboratuvarlarda önlük veya tulum, işyerlerinde ise yapılan işin özelliğine uygun kıyafet giyer.

(5) Öğrenciler, beden eğitimi ve spor derslerinde eşofman, diğer spor etkinliklerinde ise etkinliğin özelliğine uygun kıyafet giyer. Ancak öğrenciler tek tip eşofman veya spor kıyafeti giymeye zorlanamaz.

(6) Kız öğrenciler, imam-hatip ortaokul ve liseleri ile çok programlı liselerin imam-hatip programlarında tüm derslerde, ortaokul ve liselerde ise seçmeli Kur'an-ı Kerim derslerinde başlarını örtebilir.

(7) Sağlık özrü bulunan ve bu durumu belgelendiren öğrencilerin özürlerinin gerektirdiği şekilde giyinmelerine izin verilir.

(8) Özel gün, hafta ve kutlamalarda ders içi ve ders dışı faaliyetlerde kullanılmak üzere veliye malî yük getirecek özel kıyafet aldırılmaz.

Kılık ve kıyafet sınırlamaları

MADDE 4 – (1) Öğrenciler;

- a) Öğrenim gördükleri okulun arması ve rozeti dışında nişan, arma, sembol, rozet ve benzeri takılar takamaz,
- b) İnsan sağlığını olumsuz yönde etkileyen ve mevsim şartlarına uygun olmayan kıyafetler giyemez,
- c) Yırtık veya delikli kıyafetler ile şeffaf kıyafetler giyemez,
- ç) Vücut hatlarını belli eden şort, tayt gibi kıyafetler ile diz üstü etek, derin yırtmaçlı etek, kısa pantolon, kolsuz tişört ve kolsuz gömlek giyemez,
- d) Siyasî sembol içeren simge, şekil ve yazıların yer aldığı fular, bere, şapka, çanta ve benzeri materyalleri kullanamaz ve giysileri giyemez,
- e) Okul içinde baş açık, saçlar temiz ve boyasız olarak bulunur, makyaj yapamaz, bıyık ve sakal bırakamaz (mevzuat.meb.gov.tr).

Yönetmeliğe okul aile birliklerinin alacağı karara göre uygulama yapılacağı hükmü getirilmiştir. Bu bağlamda öğrenci, veli, öğretmen ve okul idaresi bu konuyla doğrudan alakalı olup konu ekonomik, psikolojik ve sosyal açıdan önem arz etmektedir. Uygulamanın önemli bir paydaşı olan öğretmen ve okul yöneticilerini esas alan bu çalışma sonuçları itibarıyla okul yöneticileri ve öğretmenlere yol göstermesi açısından önemlidir.

1.3. Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırmaya katılan okul yöneticileri ve öğretmenler uygulanan ankete gerçek düşüncelerini yansıttıkları şekilde doğru ve samimi cevap vermişlerdir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma ilkokul ortaokul ve liselerde görevli okul yöneticisi ve öğretmenlerle sınırlıdır.
2. Araştırmanın örneklem grubu Kayseri İli Kocasinan, Melikgazi ve Talas ilçelerinden basit tesadüfi yöntemle belirlenen okulların yönetici ve öğretmenleri ile sınırlıdır.
3. Araştırma verileri, kullanılan ölçme aracının ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Tanımları

Kılık Kıyafet: Üst baş ve dış görünüş, kisve (<http://www.tdk.gov.tr>).

Forma: Öğrencilerin, sporcuların, bazı mesleklerde çalışanların giydikleri, bağlı buldukları okul, spor kulübü veya meslekleri belirten tek tip giysi(<http://www.tdk.gov.tr>).

Giymim: Giyme işi, Giyme biçimi (<http://www.tdk.gov.tr>).

Yönetmelik: Yasa ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak amacıyla hazırlanan, düzenleyici kuralların yazılı olduğu resmî belge. Bir kuruluşun çalışma yöntemini belirleyen kuralların tümü, bu kuralların yazılı olduğu belge, talimatname (<http://www.tdk.gov.tr>).

Yönetim: Yönetim, geleneksel bir tanımla bir örgütün insan ve madde kaynaklarının, örgütün amaçlarının gerçekleştirilmesi doğrultusunda kullanılmasını sağlamaktır. Daha kısa bir tanımla da yönetim, başka insanlara iş yaptırma sanatı olarak tanımlanır (Şişman, 1994).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın kuramsal çerçevesi ve konuyla ilgili araştırmaların özetine yer verilmiştir. Türkiye’de öğrenci kıyafetleri ile ilgili çok fazla araştırma olmamakla birlikte son yıllarda öğrenci kıyafetlerinin gündeme gelmesi ile birlikte çalışma sayısında da artış olmuştur.

2.1. Eğitim ve Kılık Kıyafet

Eğitim sistemimizde öğretmen merkezli eğitimin yerini öğrenci merkezli eğitimin alması öğrencinin hem bilişsel hem de kişisel yönden gelişmesi bakımından önemlidir. Son yıllarda ise ülkemizde öğrenci kılık kıyafetindeki değişikliğe gidilme çabası da öğrencilerin kendini ifade etme becerisini oluşturmak içindir (Süzer ve Sağlam, 2014).

Çocuk okula başladığı zaman yetişkinler tarafından belirlenmiş bir kıyafeti kabullenmek durumundadır. Bu kabul alanı salt giysi ile sınırlı değildir, saç kesim biçimi, aksesuarlar, bir kısım araç gereç ve kokular da öğrenci olmanın gereği olarak sunulur. Bir tür seremonidir bu süreç: Özel giysiler alınır o ilk gün giydirilir, uğurlanır, okula kadar ulaştırılır ve artık çocuk, formal bir kimliğe bürünmüş öğrenci olmuştur. "Yakasız", "kurdelasız", "kravatsız" öğrenci olur mu hiç ! Bir süre tuvalet biçimlemesinin farklılığı yaşanır bir tür rahatsızlık ya da gurur içinde. Daha sonra çocuğun okulun dayatmalar biçimindeki yaşantısı ile oluşan anlaşmazlıklar, öncelikle okul giysileri üzerinde birikir. Bir dönem sonra çocuklar öz benliklerini algılamak kendilerine yakışan biçimler ve renkler üzerinde seçici olmaya başlarlar. Sonuçta bir çizgide öğrenciler çocuk olduklarını, genç olduklarını öğrenciliğe sonradan ve zorunlu olarak girdiklerini düşünmeye ve formaların tekdüzeliğinden, zorunluluğundan yakınmaya başlarlar. Yetişkinler bile kaç gün giyebiliriz aynı renk, aynı biçim bir elbiseyi (Açıkalin, 2003).

Eğitimin önemli amaçlarından biri de öğrencilere hür bilimsel düşünceye sahip, olayları eş zamanlı ve art zamanlı olarak inceleyen, görünen sebeplerin dışında sebep, sonuç

arayan bireyler haline getirmek olması gerektiği yolunda giderek artan sayıda taraftar bulmaktadır. Öğrenim sırasında öğretmenin söylediklerini yalnızca ezberleyen, sınavlarda bunları nakleden öğrencinin hür bilimsel düşünce yetisi kazanamayacağı, başkalarına itaat etmekten ve onların söylediklerini tekrarlamaktan ileri gidemeyeceği göz önünde bulundurulduğunda eğitimde amacın öğrencinin yapmadıklarının altını çizip onu aşağılamak değil, yapabildiklerinin altını çizip onu cesaretlendirip, şahsiyet haline getirmektir (Özdemir, 1995). Öğretmenin yol gösterici rol üstlendiği günümüz eğitim sisteminde birçok kararın alınmasında öğrencinin görüşleri önem kazanmaktadır. Öğrenciye kendisini ifade etme hakkının verildiği bu eğitim sisteminde öğrenci yaparak ve yaşayarak bir çok alışkanlığı kazanmakta dolayısıyla eğitimin bir kısım yükünü kendisi üstlenmektedir. Bu bağlamda düşündüğümüz zaman kendisiyle alakalı olan kılık kıyafet konusunda öğrencinin mutlaka görüşleri alınmalıdır.

İzzet Döş (2013), yaptığı araştırmada öğrencilere mutlu okulu tarif etmelerini istemiş ve öğrenciler “Mutlu okulda sınıf mevcutları az olmalı, sınıflar daha yaşanılır olmalıdır. Sınıflar havadar olmalı, sınıflarda klima, yeni teknolojik eğitim araç ve gereçleri ve öğrencilerin dikkatini çekecek materyaller bulunmalıdır. Mutlu okulda öğrencilere kıyafet konusunda serbestlik verilmeli, öğrencilerin sosyal aktivitelerini yapacakları spor salonları, etkinlik salonları, dinlenme salonları olmalıdır” şeklinde tanım yapmışlardır. Öğrenciler kendilerini güvende hissettiği ve mutlu olduğu bir ortamda daha başarılı olacak okula bir zorunluluk olarak değil de severek geleceklerdir. Mutlu ve huzurlu olduğu ortamda öğrencilerin derslere aktif katılımları artacak ve öğrenci merkezli eğitimin amaçları gerçekleştirilebilecektir.

Bireylerin kendi tercihleri olan ve kendilerini rahat hissedebildikleri kıyafetleri giymeleri kendilerine olan özgüvenlerini artıracaktır. Özgüveni olmayan çocuk yaşadığı aile, çevre, okul ve toplum içinde problemlere sebep olurken özgüven sahibi çocuklar özellikle okul içerisinde kendilerini daha rahat ifade edebilecekler ve kişilikleri daha iyi gelişecektir.

Güdüleme, örgütün ve bireylerin ihtiyaçlarını tatminle sonuçlanacak bir iş ortamı oluşturarak bireyin harekete geçmesi için etkilenmesi ve isteklendirilmesi süreci olarak tanımlanır (Can, 1992). Bireyler kendi belirledikleri kıyafetleri ile ihtiyaçlarını karşıladıklarında okula ve derse karşı daha istekli olacaklardır. Başkalarının dayatması şeklinde algıladıkları hazır, renk ve modeli başkaları tarafından belirlenmiş kıyafetler

istemeyerek giyilecek bu olaydan rahatsız olan bireylerin derslere ve okula karşı güdülenmesi zor olacaktır. Hatta en sevdiği renk ve model olsa bile başkası tarafından zorla giydirilmiş hissi öğrencinin motivasyonunu etkileyecektir.

2.2. Toplum ve Kılık Kıyafet

İnsanoğlu dünyaya geldiği günden beri yaradılışı gereği giyinme ihtiyacı duymuş bu ihtiyaç zamanla yaşanan coğrafyanın özellikleri, inançlar ve kültürle şekillenmiştir. Her toplum kendine özgü kıyafetleri kullanmış, günümüzde ise üretim, dağıtım ve tüketimin gelişmesine paralel olarak artık tüm dünyada benzer kıyafetler kullanılmaya başlanmıştır.

İnsanlar hakkında ilk yargı genellikle kişilerin kılık kıyafetleri, dış görünüşlerine bakılarak verilir. Hatta konuyla ilgili olarak toplumumuzda önemli bir yere sahip ince ve mizahi bir zekaya sahip Nasreddin Hocanın “Ye Kürküm Ye” deyimini bu konuyu çok güzel şekilde ifade etmektedir. Dış görünüşe bakılarak pasaklı, düzenli, temiz, şık, paspal gibi yargılar insanlar tarafından kullanılmaktadır.

Türk toplumu oldukça zengin giyinme kültürüne sahiptir. Orta Asya göçebe kültüründen gelen daha sonra köklü bir Anadolu tarihi ve başka kültürlerle temas giyim kültürümüzün şekillenmesinde etkili olmuştur.

Hayvancılıkla geçimini sağlayan Türkler için çalılara taşlara, soğuğa karşı dayanıklı elbiseler gerekiyordu. Türklerin yiyecek ve silahlarını asabilmeleri için kalın deri kemerlere gereksinimleri vardı. Ayrıca sürekli açık havada gezmeleri nedeniyle kalın palto ve kürk kullanmak zorunda idiler (Ögel, 1978).

Eski Türkler gerek göçebe hayatın gereği gerekse hayvancılıkla uğraşmalarından dolayı Orta Asya’da daha çok deriden yapılmış rahat kıyafetleri tercih etmişlerdir. Bir iç don, üste giyilen kaftan, çapan, sapan ya da çarpıt denilen bir çeşit hırka, ceket ya da palto ve ayağa giyilen çizme ve çarık bozkır kültürün dış giysileriydi. Kadınların giysileri ise şalvar, cepken ve ayakkabı ile başlıklardan oluşmuştur. Şalvar veya pantolon giymek rahatlık bakımından savaşçı kavimlere özgü bir giyimdi. Hunlardan itibaren atlı birliklerin kurulmasıyla, pantolon giyilmesi zorunlu olmuştur. Üzerine de kaftan ve şalvar giyilmiştir. Giysilerinin kumaşı seyahatte ve savaşta deriden, gündelik yaşamda kumaştan yapılmıştır. Çizmeler ise deri ve keçeden olup yarım ya da uzundu. Yerleşik

hayata geçişle birlikte dokuma giysiler giyilmiştir. Eski Türklerde ve Selçuklulardaki giyim tarzının birbirine benzediği yalnız Selçuklu kıyafetlerinde kadını erkekten ayıran en önemli unsurun baş kısmında olduğu görülmüştür. Kadınlar başörtüsü olarak bürüncük ve yaşmak kullanmışlardır (Ögel, 1978).

Osmanlı devletinde başlangıçta giyim oldukça sade iken daha sonraki dönemlerde çeşitlenmeye başlamıştır. Osmanlıda kıyafet kişisel zevkten öte bir konuydu ve toplumsal hiyerarşinin korunmasındaki temel unsurlardan biriydi.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde insanların değişik özelliklerine göre tanımlanmasında, giyim sistemi çok önemli bir görsel iletişim dili olarak kabul edilmiş ve bu yönde tanımlamalar ve tasarımlar gerçekleştirilmiştir. Bu ilkeler öylesine kesin olarak uygulanmıştır ki, belirlenen tasarım üzerinde herhangi bir şekilde yapılan en küçük bir değişiklik bile hemen uyarılmıştır (Koca, 2009).

Toplumsal değişim ve hareketlilik, birçok konuda olduğu gibi kılık kıyafet konusunda da devletin kontrolünü sarstı. Nihayet Sultan II. Mahmut 1829' da bu sürecin göstergesi olarak bir dizi karar aldı ve kılık kıyafete dayalı tüm eski toplumsal işaretleri kaldırdı. Yeni düzenlemeyle tüm devlet görevlilerinin fes giymesi zorunlu tutuldu. Kapıkullarının dış görünümü aynı olurken, farklı fes ve sarıklar ortadan kalktı (Efendi, 1999). II. Mahmud Asker ve memurlar için devleti temsil ettiklerinden düzenli olması için setre ve pantolonu kabul etmiştir. Halkı ise serbest bırakmıştı. Halk için “başbozuk” deyiminin kullanılması, istediği serpuşu giymesinden ileri gelmiştir (Karal, 1983).

II. Mahmud'un neden kıyafetle uğraşıp ele aldığını ve bu inkılâbın önemini o tarihte İstanbul'da yaşamış olan bir İngiliz gazeteci şöyle belirtmiştir: “Kıyafette ıslahı meydana getirebilmek için fazla enerji sarf edildi. Çünkü kıyafet halkı Avrupalılardan ayıran büyük bir maniydi II. Mahmud Batı kıyafetini önce kendisi benimseyen ve isteyenlerin de sakallarını kesebileceklerini irade eden ve yeni kurduğu ordusunu tam bir Avrupa ordusu olarak görmek isteyen bir padişahı. Başa kavuk yerine fesin geçirilmesi, şalvar, cepken setre, pantolon giyilmesini sağlamak istemişti. Yenileşme hareketlerinde çok ileri gittiği için muhafazakâr çevreler tarafından gâvur padişah olarak anılmıştır (Şehsuvaroğlu, 1952).

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte ilk hedef muasır medeniyetler seviyesine çıkmak olmuş ve bu amaçla siyasi, sosyal, dini, hukuki ve eğitim alanında bir takım inkılaplar yapılmıştır. 1925'ten itibaren 1934'lere kadar süren çalışmalara başlanmıştır. Bu dönemde erkekler için şapka giyilmesi, din adamlarının kıyafetlerinin düzenlenmesi kanunla belirlenirken kadınların çağdaş kıyafet giymeleri teşvik edilmiştir. Bir yabancı yazara göre, Atatürk'ün kıyafet inkılabı ile şapkanın yanı sıra tüm giysi biçimi değişerek Türk gardırobu altüst olmuştur (Gentizon, 1983). 18 Şubat 1935 tarih ve 2933 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren bazı kisvelerin giyilemeyeceğine dair kanunun tatbik suretini gösterir nizamname ile devlet vatandaşlarına kıyafet konusunda bazı sınırlamalar getirmiştir (<http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/2933.pdf>).

Türklerde son yüzyılda kıyafet alanında köklü değişimler olmuştur. Bu değişimler kolay olmamış çünkü tarih boyunca İslam toplumu ile diğer toplumlar arasındaki en önemli farklardan biri de kıyafet olmuştur. Ama zamanla özellikle batılı ülkelerden gelen ve moda adı altında topluma yerleşen kıyafet kültürü hızlı bir şekilde tüketim patlamasına neden olmuştur.

Günümüzde giyim oldukça çeşitlenmiş başlı başına bir sektör haline gelmiştir. Giyimde moda günümüz sanayi toplumlarında ayrı bir sanayi kolu olmuştur. Giyimde moda ortak zevklerdir. Yani bireyin kendi beğenileri, arzuları dışında oluşturulmuş zevk ve beğeniler ki birey bunlara uymaya zorlanır. Moda kısa ömürlü davranış kalıpları arasındadır (Tezcan, 1983).

2.3. Gelişim ve Kılık Kıyafet

Birey, çocukluğundan yaşlılığına kadar gelişen yaşam çizgisi üzerinde birbirinden farklı gelişim dönemlerinden geçer ve bu dönemler içerisinde birbiriyle aynı olmayan fizyolojik ve psikolojik bazı özellikler gösterir. Bu bağlamda yaşam çizgisini dikkate alarak bireyin hayatını genel hatlarıyla; çocukluk, ergenlik/gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık gibi ana gelişim dönemlerine ayırarak incelemek mümkündür. Ancak genel olarak böyle bir sınıflama yapılmasına rağmen inceleme konusu "insan" olunca, sözü edilen gelişim periyotlarının -başlangıç ve bitiş anlamında- kesin olarak yaş sınırlamasını yapmak oldukça güçtür. Fakat bilimsel çalışmaların getirdiği zorunluluk nedeniyle özellikle gelişim psikolojisi alanında yapılan çalışmalarda, bu bağlamda gelişim dönemleriyle ilgili her bir dönemin kendi içinde aynı olmasa da birbirine yakın

yaş sınırlamaları yapılmıştır (Koç, 2004). İlk çocukluk evresinde çocuklar, motor becerilerde daha az başarılıdır. Sadece denge ve koordinasyon değil, aynı zamanda dikkat ve incelik de isteyen bu karmaşık motor davranışları yapmadaki becerileri, bu evrede gelişmeye devam etmektedir. Bu becerilerin pek çoğu yemek, giyinmek, tuvalet gibi çocuklara bazı kişisel ihtiyaçlarını karşılamalarında yeterlik kazandıran fiziksel davranışlardır. Bu kategoride yer alan ince motor davranışla öz bakım becerileri olarak adlandırılır (Varol ve Çivitci, 2010). Bu dönemde çocuklar yaşlarına ve fiziksel gelişimlerine uygun olarak giyinmelidirler. Okul kıyafetleri de çocukların gelişimlerine uygun olmalıdır. İlkokul çağındaki çocukların giyecekleri rahat giyilip çıkartılabilecek şekilde olmalıdır. Özellikle kumaşlar alerji yapmayan kolay temizlenebilen mevsim ve bölge iklim şartlarına uygun olmalıdır. İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin kıyafetleri çocukların beğeneceği, onların yaşlarına uygun renk ve desenlerde olmalıdır.

Okul çocukları okullarda çok hareketli oldukları için kıyafetler de bu hareketliliğe uyum sağlayacak şekilde olmalıdır. İçerisinde rahat hareket edilebilen kıyafetler öğrenciler için daha uygun olacaktır.

2.4. Ekonomi ve Kılık Kıyafet

İnsanlar eğitim yoluyla kazandıkları yeterlilikleri ile ekonomiye yön verirler. Eğitim ve ekonomi birbirinden ayrı düşünülemez.

Eğitim en karlı, en pahalı yatırım olmasının yanı sıra sonucu en geç alınan ve iyi yönetilmezse, zararı en korkunç olan yatırım türü olarak görülmektedir (Kaya, 1984).

Ülkelerin kalkınmışlık düzeyleri ve eğitim arasında sıkı bir bağ vardır. Eğitimli insanların tarım, ticaret, sanayi ve hizmet sektöründe istihdam edilmeleri kalkınmanın temelini oluşturacaktır. Bu nedenle üretimin hatta tüketicinin her alanında da eğitimli insanlara ihtiyaç vardır. Bu durum okulların ve eğitimin önemini artırmaktadır. Özellikle eğitimin 12 yıl zorunlu olması okul kıyafeti meselesini ekonomik olarak gündeme getirmiştir. Okulların açıldığı Eylül ayı ülkemizde aileler için kitap, kırtasiye ve kılık kıyafet masraflarının arttığı dönemdir. Bu dönem aileler için çocuklarına gündelik kıyafetlerinin yanında okul kıyafeti olarak masrafa girdiği dönemdir. Okullarda serbest kıyafet uygulaması ile aileler bu masraftan kurtulmuş olacak ve çocuklar gündelik kıyafetleri ile okula gelebilecektir. Ancak bu süreçte yeni bir sorun ortaya çıkacak ve çocuklar arasında marka yarışı ve her gün yeni bir kıyafet giyme

sorunu ortaya çıkacaktır. Bu sorunun çözümü ile ilgili olarak okul rehberlik servisleri devreye girerek öğrencileri bu konuda bilinçlendirmelidirler.

Yönetmeliğin 3. maddesinin 2.alt bendinde belirtilen “Öğrenciler, okul, sınıf ve şubelerde tek tip kıyafet giymeye zorlanamaz. Ancak, velilerin en az yüzde elliden fazlasının muvafakatiyle, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel kurumlara ait okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve liselerde 4 üncü maddede yer alan sınırlamalara uyulmak kaydıyla, okul yönetimlerince okul kıyafeti belirlenebilir” ifadesi ekonomik açıdan bazı problemleri beraberinde getirecektir. Okul aile birliği ve okul yönetimi tarafından belirlenen okul forması sadece anlaşmalı mağazalarda bulunabilecek dolayısıyla rekabet ortamının pek de olmadığı bu durum fiyatların normalden daha yüksek olmasına neden olacaktır. Tabii bu olayı değerlendirirken sadece tüketici açısından düşünmemek, üretici açısından da değerlendirmek gerekir. Çünkü her okul kendine özgü bir renk ve kıyafet modeli seçecek sadece o okula göre yaptırılan bu formanın diğer tüketicilere satılma olasılığı olmayacak bu da anlamlı olarak fiyatları artıracaktır. Her okulun kendine özgü bir kıyafet belirlemesindeki diğer bir problem ise öğrenci nakillerinde yaşanacaktır. Öğrenci bir okula başladıktan sonra o okula ait formaya alacak ama herhangi bir sebeple başka bir okula nakil gittiği zaman eski okuluna ait formayı giyemeyecek ve yeni okulun formasını alacaktır bu durum aileler için yeni bir masraf oluşturacaktır.

2.5. Okul Kıyafetleri

Okul kıyafetleri dönem dönem ülke gündeminde yerini almıştır. Bu olay sadece Türkiye de değil diğer ülkelerde de zaman zaman tartışma konusu olmuştur. Bazı ülkeler gelenekçi yapılarını sürdürüp okul üniforması yada tek tip kıyafette ısrar ederken bazı ülkeler demokrasi ve özgürlüğü ön plana çıkarma adına okullarında serbest kıyafet uygulamasına gitmişlerdir. Ülkemizde de 2012 yılında bu tartışmalar oldukça artmış ve olayın pedagojik boyutundan daha çok siyasi yönü tartışmalara neden olmuştur. Bir tarafta kıyafet serbestliğini savunanların gerekçeleri diğer tarafta okul üniformasının gerekliliğini savunanların gerekçeleri...

Okullarda tek tip kıyafet uygulamasını savunan kişilerin serbest kıyafet ile ilgili eleştirileri genellikle şunlardır:

Okullarda disiplin anlayışının temeline oturtulan kılık kıyafet uygulaması ile genellikle öğrenciler kontrol altına alınmaya çalışılmış, disiplin altına alınan öğrencilerin derslerde

daha başarılı olacağı düşünülmüştür. Bu düşüncede özellikle üniformanın vazgeçilmez olduğu askeri okullar ve polis okulları örnek olmuştur. Ancak bu okullarda yetişen öğrenciler vazifeye başladıklarında da yine üniforma ile devam etmekte ve ayrıca bu okullardaki disiplini sağlayan esas faktörün üniformadan ziyade ast üst ilişkisi olduğu unutulmamalıdır.

Kılık kıyafet ile ilgili bir diğer görüş büyük illerde ve ilçelerde, kıyafet serbestliğinin çocukların kendi aralarında ve çocukla anne-baba arasında zorlayıcı ve ayrıştırıcı etkiler doğuracağı şeklindedir. Ailesi asgari ücret alan bir çocuk okula gittiğinde arkadaşları çeşit çeşit kıyafetler, markalar giyecek, bu çocuklar ise her gün aynı kıyafet ile okula gidecekler. Böylece çocuklar arasındaki ekonomik uçurum açığa çıkacak ve düşük gelir gurubundaki ailelerin çocukları kendilerini aşağılanmış hissedecektir. Ancak bu durumla ilgili olarak gözden kaçırılan bazı hususlar vardır. Okullarda tek tip kıyafet uygulamasının olduğu dönemlerde öğrencelerin kılık kıyafetleri sadece renk olarak birbirine benzemekte bir tarafta alınan marka pantolon ve ceket diğer tarafta pazardan alınmış pantolon ve ceket sadece renkleri aynı... Diğer taraftan tek tip kıyafet uygulamasında karışılmayan ayakkabılar, kışlık montlar ve saat, cep telefonu gibi aksesuarlar ile kantinde harcanan paralar bütün bunlarda zaten çocuklar arasındaki ekonomik uçurumun bir göstergesi olarak mevcuttu.

Toplumda serbest kıyafet uygulamasını savunan kişilerin görüşleri ise:

Tek tip giysi uygulaması baskıcı otoriter sistemlerin kendilerine hizmet eden insan tipi yetiştirme isteğinin ürünüdür.

Öğrencilerin kıyafetlerini tek tipleştirmek, Türkiye'nin geleceğini tek tipleştirmektir.

Okul üniforması ucuz bir şey değil. Düşünün maddi durumu iyi olmayan bir aile ellerindeki tek parayla okul üniforması alıyor. Oysaki o parayla daha uygun birkaç çeşit kıyafet alabilir.

Hayatın eşitsizliğini kılık kıyafeti eşitleyerek ortadan kaldıramazsınız. Öğrenci okul kapısından çıktıktan sonra hayatın tüm farklılıklarını yaşamaya devam edecektir. Çocuklar herkesin birbirinden farklı olduğunu küçükken öğrensin, şekilcilikten vazgeçsin şeklinde görüş bildirmektedirler.

2.5.1. Osmanlı Dönemi Okul Kıyafetleri

Osmanlı İmparatorluğu döneminde eğitim kademesinin ilk seviyesini sıbyan mektepleri oluştururdu. Ekseriyet itibariyle taştan yapıldıkları için “taş mekteb” ismi ile zikredilen bu mekteplerin daha ziyade “mahalle mektebi” şeklinde isimlendirildikleri görülmektedir. Mahalle mektebine başlama merasimi ailelerin varlıklarıyla mütenasip bir şekilde yapılıyordu. Orta halli ailelerde çocuk giydirilir erkek ise fesine, kız ise saçlarına süsler takılır, yakın akrabaları ile mektebe gidilir ve hocaya dua ettirilirdi. Bundan sonra talebelere birer ikişer kuruş dağıtılır, kalfa ve hocaya hediyeler verilirdi. Halk arasında “Âmin alayı” diye isimlendirilen bu merasimler hali vakti yerinde aileler tarafından bir düğün kadar ciddiye alınırđı. Bu tören için evde hazırlıklar yapılır, varsa sandıklardan yeni giysiler çıkarılır veya çarşıya gidilerek satın alınırđı. Sade veya imkânı olanlar tarafından mor kadife üzerine sarı sırma kılıptan işlemeli, kâr-ı kadim bir cüz kesesi çocuğun sağ omuzundan sola doğru çapraz bir şekilde boynuna asılmak için hazırlanırdı (Birinci ve Kara, 2005).

Yetim ve fakir öğrenciler için vakıflar harçlık ve giyim olarak yardımda bulunabiliyorlardı. Mesela Mustafa Kemal Bey vakfiyesinde öğrencilere aylık 10 akçe harçlık, 60 akçe giyim yardımı yapılmaktaydı (Hızlı 1999). Ayrıca bu yardımlar dışında ek olarak çocukları gezintiye götüreren vakıflar da mevcuttu. Çocuklara alınan elbiseler arasında bogasi kapama, fes, mintan, zıbın, kuşak, mest, pabuç yer aldığından halk arasında bu mektepler “kapamalı mektep” olarak bilinmekteydi (Hızlı, 1999).

Medrese kelimesi Türkçeye Arapçadan geçmiş olup içinde öğrencinin ilim öğrendiği yer anlamına gelmektedir. Osmanlı döneminde ilköğretim kurumunu ifade eden sıbyan mektebinin üstünde, orta ve yüksek eğitim veren kurumlara denilmiştir (Baltacı, 1976).

Osmanlı Devleti’nde eğitim hizmetleri parasızdı. Vakıflar eğitim ve öğretimin yanında öğrencilerin iâşe ve ibate ihtiyaçlarını da karşılıyordu. Bunların yanı sıra öğrencilerin günlük ihtiyaçları için belli bir miktar ücrette tayin edilirdi. Mesela Süleymaniye Medresesi öğrencileri günlük iki akçe ücret alıyordu (Özcan, 2002). İlim taliplerine destek verilmesi bir gelenek olduğundan medrese civarındaki yerlerden, medreselere giyecek, yiyecek, kışlık odun gönderiliyordu (Cihan, 1999).

Acemi oğlanlarına Fatih Sultan Mehmed zamanından itibaren her sene iki kat elbise verilmişti. Onsekizinci yüzyıl sonları ve Ondokuzuncu yüzyıl başlarında bazı Acemi

Oğlan cemaatlerine elbiseye karşılık bunların bedelleri ödenmiştir. Acemi ocağındaki maaşlı acemiler ile Türklerin hizmetine verilmiş olan maaşsız acemilerin elbise ve kıyafetleri arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır (Akkutay, 1984).

Acemi ocağı fertlerinin üzerinde kaputun altında mavi renkte dolamaları vardır. Bunların uzunluğu diz kapağını geçer. Ön tarafından iki ucu yürümelerine mani olmamak için bele sokulmuş durumdadır. Dolama adı verilen cübbenin üst kısmı bele kadar düğmeli, alt kısmı ise geniştir. Kollar bileklere kadar kıvrımlı, geniş, bilek yeri ise dardır. Bellerinde sol kolun altından bağlanan krep veya çizgili kumaştan kuşakları vardır. Belin üst kısmında ise bir şerit ile bağlı hançerleri asılıdır. Başlarında sarı renkli, sivri uçlu serpuş bulunur. şalvarların alt kısmı dar ve kıvrımlı olup, ayakkabıları bağsız ve arkasızdır (Uzunçarşılı, 1943).

Türklerin hizmetinde bulunan maaşsız acemilerin kıyafetleri ise şu şekildedir: Yakadan itibaren ön kısmı dört parmak aşağıya doğru açık gömlek giyerler. Gömleğin kolları uzun geniş ve kıvrımlıdır. Bellerinde önden bağlı bir kuşak bulunur. Kuşağın bağlandığı kısmında bir bıçak takılıdır. Gömleğin üstüne kısa bir cüppe giyerler. Cüppenin kolları omuzla dirsek arasında kesiktir. Dizlikleri geniş ve uzun olup şalvar gibi ayaklarının üzerlerine kadar iner. Ayakkabıları bağsız ve dar kenarlı kunduradır. Serpuşları ise Acemi Ocağı fertlerinininki gibi sarı ve sivri uçludur (Uzunçarşılı, 1943).

Tanzimat dönemi eğitim hareketleri olarak, medrese dışındaki örgün eğitimde ilk, orta ve yüksek şeklinde bir derecelendirmeye gidilmiş ve kısmen kâğıt üzerinde kalsa da köklü değişiklikler düşünölmüş, mesleki ve teknik eğitimin temelleri atılmış, ilk kez öğretmen yetiştirilen meslek okulları, kızlar için ilk kez orta dereceli okullar açılmış, öğrenci ve öğretmenlerin kılık ve kıyafetleri belirlenmiş, disiplin aracı olan falaka kaldırılmış ve halk eğitiminin önemi kavranmış ve bu yönde gelişmeler görölmüştür (Akyüz, 1994).

2.5.2. Cumhuriyet Dönemi Okul kıyafetleri

Türkiye Eğitim Sistemi 1920'lerden başlayarak o dönemin bilimsel verilerine dayalı olarak kurulmuştur. Cumhuriyetin tüm kurumlarının kurulmasına önderlik edenler askerler olmuştur. Bir bakıma Cumhuriyeti kuranlar (Onların hepsinin ruhu şad olsun) askerdı, savaş meydanlarından gelmişlerdi; bir düzen kurmak gerektiğinde haklı olarak öncelikle en iyi bildikleri ve uyguladıkları "askeri düzen" fikrinden hareket etmiş

olmaları doğaldır. Bu düşünüş ve eylem biçimi politik değildir; bunu iyi algılamak, yorumlamak gerekir (Açıkalın, 2003).

Cumhuriyetin ilk kurulduğu yıllar halkımızın uzun süren savaşlar sonrası yoksullaştığı dönemdir. Bu yokluk yıllarında ülkede her şey yeniden imar edilmeye başlamıştır. Bu dönemde "zengin ve fakir öğrenciler arasındaki farkın ortaya çıkmaması" için siyah önlük kullanılmaya başlanmıştır.

İngiltere ve Avrupa da kilise ve diğer cemaatlerin açmış olduğu okullarda kullanılmaya başlanan önlük ve yaka II. Meşrutiyet döneminde (1908-1922) özel okullar çok farklı giysi politikaları izlerken Fransa'da eğitimleriyle ün salmış Notre Dame de Sion rahibelerinin 1856'da İstanbul'da açtıkları okul, siyah önlük beyaz yaka konusunda model oluştur (Hesapçioğlu ve Giorgetti, 2009).

1929 "İlk Mektepler Talimatnamesinin (Kültür Bakanlığı, 1938) 34. maddesi öğrencilerin kıyafetçe mutlaka bir örnek olmaları gerekmediğini belirterek şöyle devam eder: "Çocuk velilerine ağırlık vermemek şartıyla kıyafet birliği teminine imkân bulunursa tabii iyi olur. Böyle bir çare bulunmayan hâllerde kıyafetlerin yalnız temizliğe, çalışmaya, koşup oynamaya müsait ve sıhhi olmasına dikkat etmelidir. Oğlan çocuklar için kısa bir pantolon, yazın bolca bir bluz ya da gömlek, kışın kalınca bir ceket, hafif bir kasket, sağlam ve ayağa uygun bir çift iskarpin ile kalınca, uzun konçlu çorap çok elverişlidir. Bu kıyafet kızlarda yalnız pantolon yerine eteklik giyilmesi şeklinde bir tadile uğrar, kasket yerine bere de kızlar için daha gösterişlidir. Kızlar için koyu renkli bir göğüslük hem ucuz, hem kullanışlı, hem de yapılaşa göre pek zarif olabilir. Mektep kıyafeti için millî mamulâtın tercihi şarttır". Talimatnamede kızlar için koyu renkli bir göğüslük tavsiye edilirken siyah önlükten bahsediliyor olsa gerekir (Hesapçioğlu ve Giorgetti, 2009).

Türkiye'de siyah önlük ve beyaz yaka 1981'de Resmî Gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı ile Diğer Bakanlıklara Bağlı Okullardaki Görevlilerle Öğrencilerin Kılık Kıyafetlerine İlişkin Yönetmelik (1981) ile tam olarak tanımlanmış ve zorunlu hâle getirilmiştir. Ancak, 1929 İlk Mektepler Talimatnamesinden (Kültür Bakanlığı, 1938) anlaşıldığı üzere Cumhuriyet'in kurulduğu ilk yıllardan beri ilkokul öğrencileri daha esnek olmakla birlikte önlük giymektedir (Hesapçioğlu ve Giorgetti, 2009). 1981

yılına kadar bu kıyafet mecbur tutulmamış ancak ilkokullarda en çok kullanılan kıyafet olmuştur.

25 Kasım 1925'te TBMM'de "Şapka Kanunu" kabul edildi. Şapka Giyilmesi Hakkında Kanun'un maddeleri şunlardır:

Kanun no: 671(25. 11. 1925)

Madde 1. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ile genel ve yerel idare ve bütün kurumlara mensup memur ve müstahdemler, Türk ulusunun giymiş olduğu şapkayı giymek mecburiyetindedir. Türkiye halkının da genel başlığı şapka olup, buna aykırı bir alışkanlığın devamını hükümet engeller.

Madde 2. Bu kanun yayın tarihinden itibaren geçerlidir. Madde 3. Bu kanun Büyük Millet Meclisi ve Bakanlar kurulu tarafından icra edilir (mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.671.pdf). Bu kanunla birlikte Türk halkı Fötr ve kasketle tanışmış ve kasket artık toplumda herkes tarafından giyilmeye başlanmıştır. Kasket toplumda hızla yayılırken okullardaki yerini de almış ortaokul ve liselerde kasket dönemi başlamıştır.

1942'de "Giyim Eşyası Hakkında Tamim" (1942) yayımlanmıştır. Tamimde gittikçe ağırlaşan geçim zorluğu nedeniyle hiçbir talebenin, pahalı kumaşlardan olmamak şartıyla okul önlüğü, kasket gibi giyim eşyası dışında elbise yaptırmaya mecbur tutulmamaları, mevcutla idare etmeleri duyurulmuştur. Bu tamim de bize yazılı bir şekilde olmasa da dolaylı olarak kasketin yanında okul önlüğünün zorunlu bir uygulama olduğu bilgisini vermektedir (Hesapçioğlu ve Giorgetti, 2009).

Ortaokul ve lise öğrencilerinin takmak zorunda olduğu kasketler bulunmaktadır. Bu kasket döneminde öğrencilerin kasketlerini takmadıkları günlerde okula alınmadıklarını o dönem öğrenci olanların hatıralarından anlıyoruz. "O zamanlar ortaokulda, okul şapkası giyme zorunluluğu vardı. Mutlaka pazartesi sabahları, okul giriş kapısında kontrol yapılır, saçları uzun olanlarla, şapkasız olanlar okula alınmazdı. O gün ben yeni aldığım rujan kunduralarımı giymiş ve okul şapkamı elime alarak okula gelmiş, kapıdaki kontrolden rahatça geçmişim. Fakat pek çok arkadaşım ya saçtan ya da şapka giymemekten okula alınmamışlardı"(Celal K. Rıfat www.arguvan.gen.tr/). Kasketlerin önünde okula ait arma bulunurdu.

Fotoğraf 1. Kasketli Öğrenciler (www.arguvanhaber.com)

1981 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle okullarda tek tip kıyafet uygulaması detaylı olarak belirtilmiştir. 07.12.1981 tarih ve 17537 sayılı Resmi Gazete de yayımlanarak yürürlüğe giren bu yönetmelik şu şekildedir;

Madde 9 - Bakanlığa bağlı okullarda öğrenim gören sürekli ve beklemeli öğrencilerin giyimlerinde sadelik, temizlik ve uyum esastır. Öğrencilikle bağdaşmayan giyime yer verilmez.

Madde 10 - İlkokullarda

a. Kız öğrenciler:

Siyah önlük giyerler, beyaz yaka takarlar. Okul içinde baş açık saçlar temiz olup düzgün taranır. Saçlar, uzatılması halinde, örülür, imkân varsa beyaz kordela takılır. Öğrencilerin mevsime göre giyecekleri çorap, ayakkabı gibi diğer giyim eşyası 14. maddeye uygun olarak düzenlenir.

b. Erkek Öğrenciler:

Siyah önlük giyerler, beyaz yaka takarlar. Okul içinde başı açık, saçlar kısa kesilmiş ve temiz olur. Mevsime göre giyecekleri pantolon, çorap, ayakkabı gibi diğer giyim eşyası 14. maddeye uygun olarak düzenlenir.

Madde 11 - Ortaokullarda

a. Kız Öğrenciler:

Siyah önlük giyerler, beyaz yaka takarlar. Okul içinde başı açık, saçlar temiz, düzgün taranmış olur. Saçlar. uzun olması halinde örülür veya arkaya toplanarak bağlanır. Öğrencilerin mevsime göre giyecekleri çorap, ayakkabı gibi diğer giyim eşyası 14. maddeye uygun olarak düzenlenir. Zincir, kolye, yüzük, küpe, bilezik vb. ziynet eşyası takılmaz.

b. Erkek Öğrenciler:

Ceket, gömlek ve pantolon giyerler; kravat takarlar. Ancak, okul yönetimince uygun görülmesi halinde, sıcak mevsimde sadece gömlek ve soğuk mevsimde ceket altına kapalı yakalı kazak giyilebilir. Okul içinde baş açık, saçlar kısa ve temiz olur. Zincir, kolye vb. ziynet eşyası takılmaz.

Madde 12 - Lise ve dengi okullarda

a. Kız Öğrenciler:

Okulca seçilen bir renkte vücut hatlarını belli etmeyecek şekilde, yırtmaçsız, kolsuz ve diz kapağını örtecek boyda bir forma giyerler. Bu forma içine, mevsimin özelliklerine göre formayla uyum sağlayacak şekilde, kapalı yakalı uzun veya yarım kollu bluz veya kazak giyerler. Okul içinde baş açık, saçlar temiz ve düzgün taranmış olup uzun olması halinde örülür veya arkaya toplanarak bağlanır. Makyaj yapılmaz, kaşlar alınmaz, tırnak uzatılmaz ve cilalanmaz. Yüzük, küpe, kolye, iğne ve bilezik gibi süs ve ziynet eşyası takılmaz.

Çorap, ayakkabı gibi diğer giyim eşyası 14. ve 15. maddeye uygun olarak düzenlenir.

b. Erkek öğrenciler:

Ceket, gömlek ve pantolon giyerler; kravat takarlar. Okul yönetimince uygun görülmesi halinde, sıcak mevsimde sadece gömlek ve soğuk mevsimde ceket altına kapalı yakalı kazak giyilebilir.

Okul içinde baş açık, saçlar kısa ve temiz olur. Ense düz ve açık olup favori, sakal ve bıyık bırakılmaz. Zincir, kolye, yüzük vb. ziynet eşyası takılmaz.

c. Kız ve Erkek Öğrenciler;

(1) Atölye, işlik, laboratuvar ve iş yerlerinde önlük veya tulum giyerler.

(2) Beden eğitimi dersleriyle, spor faaliyetlerinde okul yönetiminin uygun göreceği kıyafeti giyerler.

(3) İmam-Hatip liselerinde kız öğrenciler yalnız Kuran-ı Kerim ders saatlerinde başlarını örtebilirler(resmigazete.gov.tr).

Kız ve erkek öğrencilerin ilkokul ortaokul ve liselerde hangi kıyafetleri giyecekleri bu yönetmelikte detaylı olarak belirtilmiştir.

Fotoğraf 2. Siyah önlük dönemi (www.arastiralim.net)

Okullarda siyah önlük zorunluluğuna 1989-1990 eğitim-öğretim yılında, yayımlanan genelgeyle son verildi.

Dönemin Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol, yayımladığı genelgede, bakanlığa yazılı ve şifahi başvurular yapıldığını, “Yurdun çeşitli yerlerinde okul yöneticileri, öğretmenler, veliler ve öğrencilerle yapılan toplantılarda siyah önlüklerin değiştirilmesi fikrinin büyük oranda tasvip edildiğini” belirterek, konuyla ilgili bazı valiliklerden görüş istendiğini bildirmişti.

Akyol, gelen görüşlerde “Siyah önlüğün ilköğretim çağındaki çocukları psikolojik yönden olumsuz etkilediğini belirtti. Siyah önlük uygulamasına son verilerek anketler doğrultusunda, okullarda deniz mavisi, lacivert, siyah ve gri renklerden birinin önlük rengi olarak seçilmesinin kararlaştırıldığını belirtmişti (hurriyet.com.tr/gundem/12573).

Fotoğraf 3. Mavi önlük dönemi (www.haber5.com/)

Bu tarihten sonrada Milli Eğitim Bakanlığında, öğrenci kıyafetleri, en çok genelge yayımlanan konulardan biri olmuştur. Bakanlık 1998 yılında bir genelge yayımlayarak kılık kıyafete dikkat edilmesi gerektiğini özellikle yönetmeliğin 12. Maddesinin (c) fıkrasında “İmam Hatip Liselerinde kız öğrenciler yalnız Kuran-ı Kerim ders saatlerinde başlarını örtebilirler” hükmü yer almıştır ifadesini vurgulamıştır (mevzuat.meb.gov.tr).

Milli Eğitim Bakanlığı 2002 yılında yayınlamış olduğu genelge ile;

Her türdeki liselerimizde kız öğrencilere pantolon giyme olanağı sağlanmış, renk olarak da: siyah, lacivert, füme ve gri renkler belirlenmiştir.

Giyeceklerin seçimi Okul-Aile Birliği ve Okul Koruma Derneği Başkanı ya da temsilcilerinden ikişer üye, onur kurulu ikinci başkanı ile kurulca belirlenen iki kız öğrencinin katılacağı öğretmenler kurulu görüşü de alınarak okul yönetimince karar verileceği belirtilmiştir.

Bu seçimde, öğrencilerin beden gelişimine engel olacak darlıktaki pantolon, kot, streç vb. giysilerin seçilemeyeceği, mevsim koşullarına ve renk uyumuna dikkat edileceği, seçilen pantolon ve diğer giyeceklerin modelinin okulun ilan panosunda sergilenerek öğrencilere/velilere duyurulacağı, resmi bayram ve törenlerde forma ya da pantolon giyilmesinin seçiminde de aynı koşullarda belirleneceği bildirilmiştir (mevzuat.meb.gov.tr).

2008 yılında yayımlanan genelge ile yaz mevsiminin başlaması ve hava sıcaklıklarının artması sebebiyle öğrencilerimizin bundan olumsuz etkilenmemesi için bölgelerin iklim şartları da dikkate alınarak yeni bir uygulama getirilmiştir.

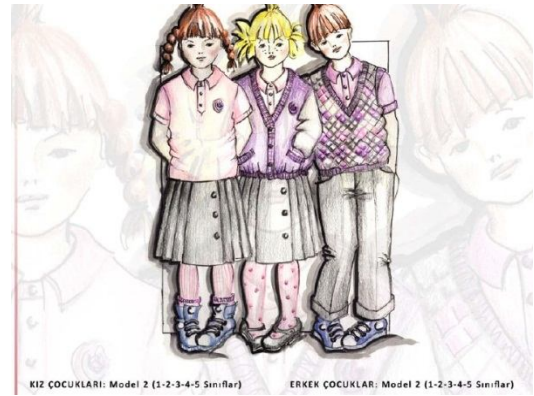
İlköğretim okullarımız ile ortaöğretimde öğrenim görmekte olan;

- 1- Erkek öğrencilerimizin ceket gitme ve kravat takma zorunluluğunun kaldırılması, öğrenciye yakışır, sade kollu/yarım kollu gömlek veya tişört giymeleri,
- 2- Kız öğrencilerimizin şeffaf olmayan, vücut hatlarını belli etmeyen, badi, streç, tayt, vb darlıkta kıyafet olmayacak şekilde, öğrenciye yakışır, sade kollu/yarım kollu kollu gömlek ya da tişört giymeleri,
- 3- Kıyafetlerin pedagojik esaslara uygun olmasına özen gösterilmesi, kot, streç vb. pantolonlar ile okulca belirlenenlerin dışında simge, sembol, şekil ve yazıların yer alacağı, vücut hatlarını belli eden darlık ve türde yakasız, kolsuz kıyafetleri giymemeleri,
- 4- Bu uygulamanın her yıl Mayıs ayı başından itibaren başlayarak, yeni öğretim yılına kadar devam ettirilmesi (mevzuat.meb.gov.tr/html/4577_29.html).

2009 yılında Milli Eğitim Bakanlığı okullardaki kıyafet uygulaması konusunda önemli bir adım atmış ve mevcut kıyafetlerden farklı olarak kendi hazırlamış olduğu birkaç tasarımı internet üzerinden oylamaya sunmuştur. Aşağıda görselleri olan modeller 2009/2010 eğitim öğretim yılından itibaren kullanılmak üzere oylamaya sunulmuştu.

Fotoğraf.4 İlköğretim Model 1

Fotoğraf.5 İlköğretim Model 2

Fotoğraf.6 İlköğretim Model 3

Fotoğraf.7 İlköğretim Model 4

Kaynak: www.meb.gov.tr/haberler/html_haberler/kiyafetler/ilkogretim.pdf

Fotoğraf.8 Lise Model 1

Fotoğraf.9 Lise Model 2

Fotoğraf.10 Lise Model 3

Fotoğraf.11 Lise Model 4

Kaynak: www.meb.gov.tr/haberler/html_haberler/kiyafetler/lise.pdf

Yukarıda tasarımları verilen modeller internet üzerinden oylamaya sunulmuş ve bakanlık şu şekilde açıklama yapmıştır: “Yapılacak bu düzenleme ile kıyafet serbestisi getirilmemekte olup, okullarımızdaki tertip, düzen ve disiplinden vazgeçmek mümkün bulunmamaktadır. Bununla okul disiplini içerisinde öğrencilerimizin rahat edebilecekleri kıyafetlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.” Açıklamadan da anlaşılacağı gibi Milli Eğitim Bakanlığı yaz ve kış mevsimlerine göre kombin yapılabilecek şekilde tasarladığı bu kıyafetlerle tam bir serbestliğe geçmeyip giyilecek kıyafetleri öğrencilere, velilere ve öğretmenlere seçtirerek demokratik davranmaya çalışmıştır. Yine açıklama da tertip, düzen ve disiplin vurgusu manidardır. Bakanlık başlatmış olduğu bu faaliyeti uygulamaya geçirmemiştir. 2009 yılı kıyafet konusunun en çok gündeme geldiği yıllardan biri olmuş ve Milli Eğitim Bakanlığı bu konuyla ilgili olarak bir çalıştay düzenlemiştir.

2012 yılı Kasım ayında Milli Eğitim Bakanlığı tezimize konu olan Serbest Kıyafet uygulamasına ani bir geçiş yapmıştır. Yönetmeliğin yayınlandığı tarihten itibaren okullarda serbest kıyafet uygulaması başlatılmıştır. Bu ani geçişle birlikte bir anda toplumun her kesiminden farklı sesler yükselmeye başladı. Okul yöneticileri, öğretmenler, veliler, esnaf ve birçok vatandaştan tepkiler gelmeye başladı. Bakanlık bu tepkiler karşısında yönetmelikte esneklik yaparak velilerin en az % 50'sinden fazlasının isteği durumunda, okullarda öğrencilerin tek tip kıyafet (okul forması vb.) giyebilmesinin önünü açtı.

27 Kasım 2012 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren ve tezimize konu olan Serbest Kıyafet Uygulaması ile ilgili yönetmelikle ilgili en son değişiklik 27.09.2014 tarihinde yapılmıştır. Yapılan değişiklikle daha önce sadece imam hatip liseleri ve ortaokulları ile diğer lise ve ortaokullarda sadece Kuran-ı Kerim derslerinde serbest olan başörtüsü anaokulları ve ilkokullar hariç tüm okullarda tamamen serbest hale getirilmiştir. Yapılan değişiklik şu şekildedir:

“d) Okullarda yüzü açık bulunur; siyasî sembol içeren simge, şekil ve yazıların yer aldığı fular, bere, şapka, çanta ve benzeri materyalleri kullanamaz; saç boyama, vücuda dövme ve makyaj yapamaz, pirsing takamaz, bıyık ve sakal bırakamaz,

e) Okul öncesi eğitim kurumlarında ve ilkokullarda okul içinde baş açık bulunur” (mevzuat.meb.gov.tr).

2.5.3. Değişik ülkelerde okul kıyafeti uygulamaları

Okullarda öğrencilerin giydiği kıyafetler ve bu kıyafetler konusunda belirlenmiş kriterler eğitimin daha önceden belirlenmiş amaçlarına tam ve eksiksiz ulaşılma çabasını tamamlayan unsurlardandır. Bu kıyafetlerin özellikleri bazı ülkelerde ulusal kapsamda tek tip ve zorunlu, bazılarında okulun inisiyatifi dâhilinde yine okul yönetimi ya da aile birliklerinin belirlediği tipte diğer ülkelerde ise öğrencinin kendi inisiyatifine bırakılmıştır. (Altınsoy, 2012).

Japonya: Japonya’da devlet okullarının çoğunda önlük/üniformalar yoktur; ancak okulların ayırt edilebilmeleri için öğrencilerin şapka ya da sembol taşımaları gerekmektedir (Kıral, B. ,Kıral, E. 2009).

Finlandiya: Finlandiya’da öğrenci evinden okula giderken özel bir üniforma giymemekte, okula girişte elbiselerini askılara asmakta, ayakkabılarını çıkarıp

çoraplarıyla veya terlikleriyle sınıflara girmektedirler; Öğretmenler için de belli bir giyinme biçimi olmayıp tamamen serbesttir (Eraslan, 2006).

Amerika Bileşik Devletleri: ABD’de “okul üniforması” uygulaması ilk kez 1987’de Baltimore’da bir ilkokul tarafından başlatılmıştır. Bu uygulamanın 21 eyalete yayılması ise 1995 yılında California’nın Long Beach bölgesindeki okullarda üniformanın zorunlu hale getirilmesi ve 5 yıl sonra çıkarılan istatistiklerde çok önemli verilere ulaşılması nedeniyle günümüzde 22 eyalette ‘okul üniforması’ uygulaması bulunmakta ve tüm eyaletlere yaygınlaştırılmaktadır. 1996’da dönemin ABD Başkanı Bill Clinton, Ulusa Sesleniş Konuşmasında “Eğer öğrencilerin pahalı kıyafetler için birbirini öldürmelerini engelleyecekse tüm devlet okullarında üniformaya geçilmeli” demiştir. Ardından da okul üniformasıyla sınıfların daha düzenli ve disiplinli olacağını savunarak tüm eyaletlere, nasıl zorunlu üniformaya geçebileceklerini anlatan kitapçıklar gönderilmiştir. ABD’de bu konuda karar eyalet yönetimleri tarafından veriliyor. ABD’nin en kalabalık 5 eyaleti (California, Florida, Illinois, New York, Teksas) de tavrını üniformadan yana koymuş. 2000’de yapılan bir anket, okulların yüzde 23’ünde, 2008’de yapılan bir araştırma devlet okullarının yüzde 55’inde okul üniformasının uygulandığını ortaya çıkarmıştır. ABD’de uygulama eyaletlere göre değişmekle birlikte, genel olarak devlet okullarında uygulama zorunlu değildir. Ancak, az sayıda da olsa bazı resmi okullarda zorunlu okul kıyafeti uygulaması vardır. Bu husus yerel yönetimlerin ve okul aile birliğinin kararına bırakılmıştır (Çoşkun, 2014).

İspanya: İspanya da okul üniforması giyilmesi zorunlu değildir. Fakat giyilip giyilmeyeceği ve giyilecekse ne tür giyileceği okul aile birliklerinin kararı sonucunda ortaya çıkar. Fakat genel olarak tüm özel okullarda üniforma kullanılmaktadır (Akbaba, Konak, 2014).

Malezya: Malezya da okul kıyafeti zorunludur. 19. Yüzyıl boyunca İngiliz kolonilerinin etkisiyle devlet okullarında öğrenciler batı tarzı kıyafetler giyerlerdi. Şimdiki kıyafet tarzı 1970 yılında belirlenmiştir. Öğrenciler İlkokullarda önlük giyerler. Erkekler beyaz gömlek ile deniz mavisi kısa ya da uzun pantolon kızlar ise beyaz gömlek üstüne önlük giyerler (Akbaba, Konak, 2014).

Rusya: Rusya da okul üniformaları 1917 devriminde kaldırılmış, 1948 yılında tekrar yürürlüğe girmiştir. Fakat 1992 yılında tekrar kaldırılmıştır. Üniforma zorunluluğu

yoktur. İsteyen okullar lokal olarak isterlerse üniforma kullanabilirler. Rusya devlet okullarında üniforma ve kıyafet serbestisi olmasına rağmen okullara başörtüsü veya türbanla girmek yasaktır (Akbaba, Konak, 2014).

2.6. Konuyla ilgili araştırmalar

Öğrenci Kılık Kıyafeti ile ilgili çalışmalar alan yazında incelenmiş ve konuyla ilgili yapılan çalışmalarda daha çok tarihsel gelişim ve öğrenci, veli araştırmaları üzerinde yoğunlaşmıştır. Yönetici ve öğretmen görüşleri üzerinde az sayıda çalışma olduğu görülmektedir.

Eğitim tarihimiz adına önemli bir kaynak olan Türk Eğitim Tarihi Yahya Akyüz (1994) Osmanlı Eğitim kurumlarında kılık kıyafetten bahsetmektedir. Sakaoğlu, N. (2003). Osmanlı'dan Günümüze Eğitim Tarihi kitabında aynı konulara yer vermektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (1997) İlk ve Orta Öğretimde Öğrenci Kıyafetleri Konulu bir araştırma yaptırmıştır. Araştırmada öğrencilerin önlük ve forma giymeleri konusunda eğitimcilerin, öğrencilerin, velilerin, eğitimle ilgili sendika dernek ve vakıfların görüşleri alınmıştır. Araştırma sonuçlarında öğrencilerden 1. kademe öğrencileri forma giymekten hoşlandığını belirtirken 2. kademe ve lise öğrencilerinin çoğu forma giymekten hoşlanmadığını belirtmiştir. Eğitimciler ve veliler her kademede öğrencilerin forma giymelerinden yana olduklarını belirten görüş ifade etmişlerdir. Bu görüşlerinin nedenini okulda birlik ve bütünlüğü sağlamak, gelir dağılımındaki eşitsizliği gizlemek ve öğrencinin okul içi ve dışında rahat tanınmasını sağlamak olarak belirtmişlerdir.

Kıran (2001), “İlköğretimde Öğrenci Kıyafetlerine İlişkin Tutumlar” konulu çalışmasını Denizli’de yapmıştır. Yapmış olduğu çalışmasının bulguları tek tip kıyafet uygulamasını desteklemektedir. Öğretmen ve veliler serbest kıyafet uygulamasına karşı çıkmaktadırlar. Öğretmen ve velilerin serbest kıyafet uygulamasına yönelik olumsuz tutumlarının gerekçesi ise genellikle sosyo-ekonomik farklılıklar oluşturacağıyla ilgilidir.

Açıkalm (2003), “Daha bir Okul - önlük - forma – giysi” adlı makalesinde Türkiye Eğitim sisteminde son yıllarda gündeme sık getirilen konuların hemen ilk sıralarında "okul ortamında öğrenci kıyafeti" olmuştur diyerek konu ile ilgili görüşlerini

belirtmiştir. Toplumun politik olmamak koşulu ile eğitim bilim uzmanları, araştırmacılar, öğretmen ve eğitim yöneticileri ile denetçilerinin konuyla ilgili görüşlerini beklediğini belirtmiştir. Yaptığı çalışmada tek tip kıyafeti savunan görüşler ve tek tip kıyafeti reddeden görüşlere yer vermiştir. Sonuç olarak okullarda serbest kıyafete geçilmesi konusunda ülkemizde bilimsel çalışmaların az olduğu, yapılan tartışmaların bilimsel bir tabanının olmadığını vurgulamıştır. A.B.D. eğitim bakanlığının 1996 yılında kıyafet uygulaması ile ilgili yayınladığı önerileri:

- Başlangıçta ailelerin karara katılımını sağlayın.
- Öğrencilerin inançlarını ifade etme özgürlüğünü koruyun.
- Öğrencilerin diğer konulardaki ifade özgürlüğünü koruyun.
- İsteyen öğrencilerin mi yoksa tüm öğrencilerin mi okul kıyafetini giyeceğine karar verin.
- Tüm öğrenciler zorunlu tutulduğunda okul kıyafetini giymek istemeyen öğrencinin durumunun ne olacağına örneğin başka bir okula transferine izin verilip verilmeyeceğine karar verin.
- Öğrencilerden herhangi bir mesaj içeren kıyafet giymelerini talep etmeyin.
- Okul kıyafetini alamayacak durumdaki ailelere mali yardım sağlayın.

Ülkemizdeki uygulamalara ilişkin olarak fikir verebileceğini ancak kıyafetlerde inançları ifade etmeye izin veren ikinci önerinin Türkiye’deki laiklik anlayışı nedeniyle gerçekleşmesinin mümkün olmayacağını belirtmiştir. Özellikle birinci maddenin dikkate alınmasının, öğretmen ve yöneticilerin de karara katılımlarının sağlanmasının yararlı olacağını belirtmiştir.

Erkan (2003), “Okullarda Tek Tip ya da Serbest Kıyafet” adlı makalesinde okullarda kıyafet uygulamalarına ilişkin görüş, uygulama ve araştırma sentezini sunmuştur. Tek tip kıyafet uygulamasının hem olumsuz hem de olumlu etkilerinden söz etmenin mümkün olacağını ancak uygulamanın toplumsal ve kültürel etkilerini iyi analiz etmek gerektiğini vurgulamıştır.

Hesapçioğlu ve Giorgetti (2009), ‘‘Siyah ˆnlük Beyaz Yakanın Kˆkeni’’ adlı çalışmalarında siyah ˆnlüğün ilk çıkışı ve Tˆrkiye’ye gelişini araştırmışlardır. Cumhuriyet okullarının adeta sembolˆ olan siyah ˆnlük ve beyaz yakanın dayandığı temelleri ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışma, okul ˆniformaları ˆzerinde en fazla şekil verici etkiyi dini geleneğin yaptığını ortaya koymuştur. Bu araştırmada siyah ˆnlük ve beyaz yakadan oluşan ilkokul ˆniformalarının temeli ˆncelikle ˆniversite ˆđrencileri daha sonra da on altıncı yˆzyıl Christ’s Church Hospital ˆđrencileri tarafından giyilen giysilere dayandırılmaktadır. İngiltere’de dini geleneğin hˆkim olduğu vakıf okullarında ortaya çıkan okul ˆnlükleri Fransa’da da yaygınlaşmıştır. İlk ˆnceleri iffetin, mˆte vazılığın ve itaatın ifadesi olan bu ˆniformalar daha sonra ˆzellikle cumhuriyetçi okullarda eşitlikçi bir vurguyla kullanılmıştır. Elit kesimin okullarında, ˆzel okullarda ˆniformalar yˆksek statˆnˆn belirlenmesinde bir sembol haline gelmiştir. İmkˆnları kısıtlı olanların gittiği vakıf ya da devlet okullarında ise ˆniforma sıklıkla yetim, yoksul çocuklar için eşitleme işlevi gˆrmektedir. Bu olgunun gˆnˆmˆz Tˆrkiye’si için de geçerli olduğu sˆylenebilir. Bugˆn ˆđrencilerinin ˆnlük ve beyaz yaka giydiği ilköğretim okullarının dˆřˆk sosyoekonomik çevreden gelen çocukların gittikleri okullar olduğu kolaylıkla gˆzlenebilir. ˆnkˆ ˆzel okullar ya da daha iyi semtlerdeki devlet okulları kendi ˆniformalarını belirleyebilmekte, sembollerini, armalarını oluştırmakta, bunları bazen okul kˆltˆrˆnˆn bir unsuru, bir statˆ sembolˆ olarak kullanmaktadırlar. Buradan hareketle ilk dˆnemlerde ifade ettikleri eşitliğin aksine, ˆnlük ve beyaz yakanın, bunları giyen çocukların ailelerinin dˆřˆk sosyoekonomik statˆlerini vurguladığı sˆylenebilir.

Kahraman ve Karacan (2013), ‘‘Serbest Kıyafet Uygulamasının ˆđrenciler ˆzerindeki Etkilerine İlişkin Paydaş Gˆrˆřleri’’ konulu çalışmalarını Haziran 2013’te Kahramanmaraş’ta yapılan V. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresinde bildiri olarak sunmuşlardır. alışmalarında;

- Serbest kıyafet uygulamasının ˆđrencilerin akademik başarılarına etkileri nelerdir?
- Serbest kıyafet uygulamasının ˆđrencilerin sorumluluk duygusuna etkileri nelerdir?
- Serbest kıyafet uygulamasının ˆđrencilerin kişisel bakımlarına etkileri nelerdir?
- Serbest kıyafet uygulamasının ˆđrencilerin sosyal ilişkilerine etkileri nelerdir?

Sorularına cevap aramışlardır. Araştırma Gaziantep ilindeki 10 öğretmen 10 öğrenci 10 veli, 4 yönetici olmak üzere 34 kişi ile görüşme yapılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya göre serbest kıyafet uygulamasına en çok yöneticiler olumsuz yaklaşmıştır. Öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşlerinden çıkan olumlu ve olumsuz etki oranı birbirine yakın iken yöneticilerde olumsuz etkiler açık farkla fazla çıkmıştır. Araştırmaya katılanların serbest kıyafet uygulamasından beklediği olumsuz etkilerin başında okulda kontrol zorluğu yaşanacağı ve güvenlik sorunu oluşacağı şeklindedir.

Akbaba ve Konak (2014), “Yeni İlk Orta ve Lise Kıyafet Yönetmeliğinin Veli ve Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi” başlıklı makalelerinde öğrencilere uygulanan ve sürekli tartışılan kılık kıyafet politika ve uygulamalarının önemini veli ve öğrenci görüşlerinden hareketle ve başka ülkelerden örnekler vererek incelemiştir. Araştırmalarında Batman ilindeki 11 liseden 450 veli ile görüşülerek anket uygulanmıştır. Yaklaşık olarak velilerin yarısı eski uygulamaya dönüşmemesini belirtmişlerdir. Araştırmanın dikkat çeken diğer sonuçları ise velilerin yarıya yakını zorunlu kıyafetin insanları tek tipleştirceğini düşünmesi ve velilerin yarıdan fazlasının okullarda güvenlik problemi oluşturacağını düşünmesidir.

Çoşkun (2014), “Okullarda Kıyafet Serbestliği Uygulamasına İlişkin Öğrenci ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi” konulu yüksek lisans tez çalışmasını Trabzon ilinde 4 lise ve 4 ortaokula devam eden 270 öğrenci ve veli ile yapmıştır. Araştırmada kıyafet serbestliği uygulamasının öğrenci ve velileri etkileme durumuna ilişkin görüşleri tespit etmiştir. Araştırma sonucunda öğrenci ve velilerin serbest kıyafet uygulamasının psiko-sosyal etkileri ve fizyolojik etkileri açısından öğrenciyi genel olarak olumlu şekilde etkileyeceği, ekonomik açıdan, öğretim başarılarına etkisi açısından ve okulda güvenliğin sağlanması açısından öğrenciyi olumsuz şekilde etkileyeceği sonuçlarına ulaşmıştır.

Tınmaz ve Sağlam (2014), “İlkokul Öğrencilerinin Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” konulu çalışmalarını Sakarya ili merkez ilçelerinde eğitim gören 683 ilkokul öğrencisi ile yapmışlardır. Araştırma sonucunda ilkokul öğrencilerinin ilkokullarda serbest kıyafet uygulamasına sıcak baktıkları görülmüştür. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre, 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin, 1. ve 2. sınıf öğrencilerine göre görüşlerinde anlamlı bir şekilde farklılaşma olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca ilkokul öğrencilerin annelerinin mesleklerine, babalarının mesleklerine ve

öğrencilerin ailelerinin ekonomik düzeylerine göre ilkokullarda serbest kıyafet uygulamasını destekleme durumlarına ilişkin görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Süzer ve Sağlam (2014), “İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasının Öğrenci Velilerinin Görüşlerine Göre İncelenmesi” çalışmalarını Sakarya merkezdeki 324 ilkokul öğrenci velisi ile yapmışlardır. Araştırma sonucunda öğrenci velilerinin ilkokullarda serbest kıyafet uygulamasını desteklemedikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Solak (2014), “Türkiye’de Okul Kıyafetleri ve Sosyo-Politik Değişimin Etkisi” adlı makalesinde özellikle ilköğretim okul formalarının tarihsel süreç içinde giysi olmasının dışındaki temsiliyetini belgelemek suretiyle kıyafet üzerinden değişimin sebeplerini tartışmıştır.

Konuyla ilgili yapılan bu çalışmaların yanında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan genelge ve yönetmeliklerde mevcuttur. 3 Mart 1924 tarihli, 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanununda Terbiye ve Tedris başlığı altında yer alan bölümde kıyafet birliği terimi geçmekte ve öğrencilerin kıyafetleri genel olarak tanımlanmaktadır. 1934 tarihli “Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanununun Tatbik Suretini Gösterir Nizamname” başlıklı kanunla kılık kıyafete kanun nezdinde düzenlemeler getirilmiştir.

1981 yılında çıkan “Milli Eğitim Bakanlığı ile Diğer Bakanlıklara Bağlı Okullardaki Görevlilerle Öğrencilerin Kılık Kıyafetlerine İlişkin Yönetmelik” öğrencilerin siyah önlük giyinmelerini zorunlu hale getirmiştir. 1989-1990 eğitim-öğretim yılında, yayımlanan genelgeyle siyah önlüğe son verildi. Dönemin Milli Eğitim Bakanı merhum Avni Akyol, yayımladığı genelgede, siyah önlüğün ilköğretim çağındaki çocukları psikolojik yönden olumsuz etkilediğini dile getirerek okullarda deniz mavisi, lacivert, siyah ve gri renklerden birinin önlük rengi olarak seçilmesinin kararlaştırıldığını belirtti. Bunların dışında Milli Eğitim Bakanlığı'nca, öğrenci kıyafetleri ile ilgili Hikmet Uluğbay 1997'de, Metin Bostancıoğlu 1999'da, Necdet Tekin 2002'de, Hüseyin Çelik de 2006, 2007 ve 2008 yıllarında genelge yayınlamışlardır.

Araştırmamıza konu olan Yönetmelik ise 27 Kasım 2012 tarih ve 28480 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Serbest Kıyafet uygulamasına ilişkin yönetmeliktir.

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evreni ve örneklemini açıklanarak, veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler ile verilerin toplanmasında ve analizinde uygulanan istatistiklere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Okul yöneticileri ve öğretmenlere göre okullarda serbest kıyafet uygulaması konulu bu çalışma nicel bir çalışma olup tarama modeline dayalı bir çalışmadır. Tarama modeli, geçmişte olmuş veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemek, değişkenler arasındaki ilişkileri karşılaştırmak ve belli bir zaman diliminde veri toplamaya dayalı bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 1999).

Bu araştırmada okul yöneticisi ve öğretmenlerin okullarda serbest kıyafet uygulamasına ilişkin görüşlerinin anket yoluyla elde edilmesi nedeniyle anket survey tekniği uygulanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Kayseri İl Merkezindeki Kocasinan, Melikgazi ve Talas ilçelerindeki ilkököl, ortaokul ve liselerde görev yapan yöneticiler ve öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini belirlerken oranlı eleman örnekleme metodu kullanılmıştır. Oranlı eleman örnekleme alt evrendeki tüm elemanların eşit seçilme şansına sahip oldukları örnekleme türüdür. Bu örnekleme yapılırken önce evren araştırma açısından önemli görülen özelliklerine göre alt evrenlere ayrılır. Her alt evrenden alt evrenin genel evrendeki temsil edilme oranı kadar örneklem alınır (Karasar 1999).

Araştırmanın evren ve örneklemini belirlemek amacıyla Kayseri il Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. Yönetici Öğretmen Sayıları

Yönetici/Öğretmen	Evren Toplamı
İlkokul Yönetici/Öğretmen	3955
Ortaokul Yönetici/Öğretmen	3913
Lise Yönetici/Öğretmen	4123

Kaynak: İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistikleri (2013-2014) ve BİMER

Araştırma örneklemini belirlemek için gerekli resmi yazışmalar yapıp izinler alınarak Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğünden araştırma evreni içinde yer alan okul türlerinin sayıları ve okulların listesi alınmıştır. Evrendeki eleman sayısının tespitinden sonra örnekleme girecek okulların türlerine göre okullar içindeki oranı tespit edilip her tür okulun evrendeki temsil edilme durumuna göre örnekleme alınıp okulların türlerine göre sayı tespit edilmiştir. Okul sayıları belirlendikten sonra hangi okullarda anket uygulanacağı basit tesadüfi örnekleme yoluyla belirlenmiştir.

Analize alınan anketlerin frekans analizleri aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin frekans dağılımı

Cinsiyet	F	%
Erkek	780	63,3
Kadın	452	36,7

Tablo 3. Katılımcıların görev türlerine ilişkin frekans dağılımı

Görev Türü	F	%
Yönetici	174	14,1
Öğretmen	1058	85,9

Tablo 4. Katılımcıların kıdemlerine ilişkin frekans dağılımı

Kıdem	F	%
5 yıla kadar	59	4,8
6-10 yıl	171	13,9
11-15 yıl	241	19,6
16-20 yıl	350	28,4
21 yıl ve üzeri	411	33,4

Tablo 5. Katılımcıların görev yaptıkları kuruma ilişkin frekans dağılımı

Görev Yapılan Kurum	F	%
İlkokul	394	32,0
Ortaokul	386	31,3
Lise	452	36,7

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada okul yöneticisi ve öğretmenlerin serbest kıyafet uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından ve uzman görüşü alınarak hazırlanan anket kullanılmıştır. Anket hazırlanırken gerekli kaynak taraması yapılmış ve yönetici, öğretmen görüşleri alınmıştır. Bu görüşmeler doğrultusunda uygulamanın en çok akademik başarı, kendini ifade etme ve okul güvenliği açısından etkileri olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Buna bağlı olarak hazırlanan sorular uzman görüşü alınarak düzenlenmiş ve pilot uygulama yapılarak son şekli verilmiştir. Yönetici ve öğretmenler için aynı anket formu kullanılmıştır. Anketin birinci bölümünde kişisel bilgilere yer verilmiştir.

Kişisel bilgi formunda katılımcılara öncelikle cinsiyetleri sorulmuştur. Yönetici ve öğretmenlerin cinsiyetlerini uygun biçimde işaretlemeleri istenmiştir.

Kişisel bilgi formunun ikinci sırasında katılımcıların görevleri sorulmuştur. Bu soruda katılımcıların *Yönetici* ya da *Öğretmen* olarak kendilerine uygun seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

Kişisel bilgi formunun üçüncü sırasında katılımcılara meslekteki kıdemleri sorulmuştur. Bu soruda katılımcıların kıdemlerini “0-5(), 6-10(), 11-15(), 16-20(), 21-25(), 26-30(),30+()Yıl” uygun bir şekilde kodlamaları istenmiştir.

Kişisel bilgi formunda yönetici ve öğretmenlerin çalıştıkları eğitim kademesi, sorulmuştur. Yönetici ve öğretmenlerin “*İlkokul, Ortaokul ve Lise*” şeklinde verilen eğitim kademelerinden çalıştıkları eğitim kademesi türünü belirtmeleri istenmiştir.

Anketin ikinci bölümünde ise yönetici ve öğretmenlerin serbest kıyafet uygulaması ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla 19 maddeli beşli likert ölçeği yer almaktadır. Ankette yer alan “kesinlikle katılıyorum” seçeneğine 5, “kısmen katılıyorum”

seçeneğine 4, “kararsızım” seçeneğine 3, “katılmıyorum” seçeneğine 2, “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğine 1, sayısal değeri verilmiştir.

3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Analizi

Araştırma verilerinin toplanmasında kullanılan araçlar katılımcılara Şubat 2015 ayı içerisinde, ders sırasında dağıtılmış, uygulanmış ve toplanmıştır. Veri toplama araçları dağıtıldıktan sonra katılımcılara araştırmanın konusu, amacı ve veri toplama araçlarının içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Ölçme araçlarının doldurulması yanıtlayıcılara bağlı olarak 10-15 dakika sürmüş olup, bu süre içerisinde katılımcılardan gelen sorular gerekli dönütler verilerek açıklanmıştır. Çalışma kapsamına alınan hiçbir katılımcı araştırmaya katılmaya zorlanmamış, anketlerin uygulanması ve toplanması sürecinde gizlilik ilkesine özenle uyulmuştur.

Betimsel tarama yönteminin kullanıldığı araştırmada, veri toplama işlemi bitirildikten sonra elde edilen veriler uygun istatistiksel işlemleri yapmak üzere hazır hale getirilmiş, eksik veriler ve uç değerler veri setinden çıkarılmıştır. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerini ortaya koymak amacıyla betimsel istatistiklerden faydalanılmış, ortalama, standart sapma, en yüksek ve en düşük değerler incelenerek yorumlanmıştır.

Katılımcıların araştırma konusu hakkındaki görüşlerini karşılaştırarak incelemek amacıyla farklı bağımsız değişkenler araştırmaya dahil edilmiştir. Belirlenen bu değişkenler açısından katılımcıların görüşleri ki kare istatistiksel tekniğinden faydalanılarak incelenmiştir.

Araştırma verilerinin analizinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) paket programından faydalanılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Tablo 6’da katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin frekans dağılımı verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin frekans dağılımı

Cinsiyet	F	%
Erkek	780	63,3
Kadın	452	36,7

Tablo 6 incelendiğinde araştırmada yer alan katılımcıların 780 (%63,3)’inin erkek, 452 (%36,7)’inin kadın olduğu görülmektedir.

Tablo 7’de katılımcıların görev türlerine ilişkin frekans dağılımı verilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların görev türlerine ilişkin frekans dağılımı

Görev Türü	F	%
Yönetici	174	14,1
Öğretmen	1058	85,9

Tablo 7 incelendiğinde araştırmada yer alan katılımcıların 174 (%14,1)’ünün yönetici, 1058 (%85,9)’inin öğretmen olduğu görülmektedir.

Tablo 8’de katılımcıların kıdemlerine ilişkin frekans dağılımı verilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların kıdemlerine ilişkin frekans dağılımı

Kıdem	F	%
5 yıla kadar	59	4,8
6-10 yıl	171	13,9
11-15 yıl	241	19,6
16-20 yıl	350	28,4
21 yıl ve üzeri	411	33,4

Tablo 8 incelendiğinde araştırmada yer alan katılımcıların 59 (%4,8)’unun 5 yıla kadar,

171 (%13,9)'inin 6-10 yıl, 241 (%19,6)'inin 11-15 yıl, 350 (%28,4)'sinin 16-20 yıl ve 411 (%33,4)'inin 21 yıl ve üzeri kıdemi olduğu görülmektedir.

Tablo 9'da katılımcıların görev yaptıkları kuruma ilişkin frekans dağılımı verilmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların görev yaptıkları kuruma ilişkin frekans dağılımı

Görev Yapılan Kurum	F	%
İlkokul	394	32,0
Ortaokul	386	31,3
Lise	452	36,7

Tablo 9 incelendiğinde araştırmada yer alan katılımcıların 394 (%32,0)'sinin ilkokul, 386 (%31,3)'sının ortaokul ve 452 (%36,7)'sinin lisede görev yaptığı görülmektedir.

❖ Katılımcıların okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşleri nasıldır?

Tablo 10'da katılımcıların okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans dağılımı verilmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans dağılımı

MADDELER	N	%
SERBEST KIYAFET GÖRÜŞÜ		
1. Öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyarak serbest kıyafetle gelmelidir.	Kesinlikle katılmıyorum	424 34,4
	Katılmıyorum	127 10,3
	Kararsızım	43 3,5
	Katılıyorum	234 19,0
	Kesinlikle katılıyorum	404 32,8
AKADEMİK BAŞARI		
2. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerdeki başarısını olumlu etkiler.	Kesinlikle katılmıyorum	530 43,0
	Katılmıyorum	161 13,1
	Kararsızım	150 12,2
	Katılıyorum	211 17,1
	Kesinlikle katılıyorum	180 14,6
3. Serbest kıyafet giymek öğrencinin dersleri daha ilgili izlemesini sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	587 47,6
	Katılmıyorum	157 12,7
	Kararsızım	132 10,7
	Katılıyorum	203 16,5
	Kesinlikle katılıyorum	153 12,4
4. Önlük/Forma giymek öğrencilerin derslerdeki başarısını olumsuz yönde etkiler.	Kesinlikle katılmıyorum	634 51,5
	Katılmıyorum	148 12,0
	Kararsızım	136 11,0
	Katılıyorum	150 12,2
	Kesinlikle katılıyorum	150 12,2

5. Serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okula gelme isteğini artırır.	Kesinlikle katılıyorum	164	13,3
	Kesinlikle katılmıyorum	374	30,4
	Katılmıyorum	210	17,0
	Kararsızım	150	12,2
	Katılıyorum	263	21,3
6. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerde hayal gücünü artırır.	Kesinlikle katılıyorum	235	19,1
	Kesinlikle katılmıyorum	503	40,8
	Katılmıyorum	193	15,7
	Kararsızım	181	14,7
	Katılıyorum	195	15,8
7. Serbest kıyafet giyen öğrencinin özgüveni arttı dolayısıyla derslere daha aktif katılmaya başladı/başlar.	Kesinlikle katılıyorum	160	13,0
	Kesinlikle katılmıyorum	488	39,6
	Katılmıyorum	203	16,5
	Kararsızım	216	17,5
	Katılıyorum	191	15,5
	Kesinlikle katılıyorum	134	10,9

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

8. Serbest kıyafet uygulaması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimini olumlu yönde etkiledi/etkiler.	Kesinlikle katılmıyorum	524	42,5
	Katılmıyorum	203	16,5
	Kararsızım	146	11,9
	Katılıyorum	242	19,6
	Kesinlikle katılıyorum	117	9,5
9. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	455	36,9
	Katılmıyorum	218	17,7
	Kararsızım	168	13,6
	Katılıyorum	249	20,2
	Kesinlikle katılıyorum	142	11,5
10. Serbest kıyafet uygulaması ile öğrencinin kendisine olan özgüveni arttı/arttırır.	Kesinlikle katılmıyorum	439	35,6
	Katılmıyorum	206	16,7
	Kararsızım	155	12,6
	Katılıyorum	257	20,9
	Kesinlikle katılıyorum	175	14,2
11. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin sınıfta ve okulda daha rahat hareket etmesini sağladı/sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	315	25,6
	Katılmıyorum	212	17,2
	Kararsızım	111	9,0
	Katılıyorum	378	30,7
	Kesinlikle katılıyorum	216	17,5
12. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisine bakma, özbakım becerisine olumlu katkı sağladı/sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	328	26,6
	Katılmıyorum	213	17,3
	Kararsızım	155	12,6
	Katılıyorum	359	29,1
	Kesinlikle katılıyorum	177	14,4
13. Serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır.	Kesinlikle katılmıyorum	435	35,3
	Katılmıyorum	206	16,7
	Kararsızım	166	13,5
	Katılıyorum	253	20,5
	Kesinlikle katılıyorum	172	14,0

OKUL GÜVENLİĞİ

14. Serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur.	Kesinlikle katılmıyorum	246	20,0
	Katılmıyorum	145	11,8
	Kararsızım	169	13,7
	Katılıyorum	169	13,7
	Kesinlikle katılıyorum	503	40,8
15. Serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayrımını zorlaştırdı/zorlaştırır.	Kesinlikle katılmıyorum	193	15,7
	Katılmıyorum	152	12,3

	Kararsızım	124	10,1
	Katılıyorum	184	14,9
	Kesinlikle katılıyorum	579	47,0
	Kesinlikle katılmıyorum	285	23,1
	Katılmıyorum	180	14,6
16. Serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi zorlaştırdı/zorlaştırır.	Kararsızım	157	12,7
	Katılıyorum	173	14,0
	Kesinlikle katılıyorum	437	35,5
	Kesinlikle katılmıyorum	202	16,4
	Katılmıyorum	143	11,6
17. Serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okul dışında takip ve denetimi ile okul çevresinin denetimini zorlaştırdı/zorlaştırır.	Kararsızım	148	12,0
	Katılıyorum	183	14,9
	Kesinlikle katılıyorum	556	45,1
	Kesinlikle katılmıyorum	220	17,9
	Katılmıyorum	158	12,8
18. Serbest kıyafet uygulaması aidiyet duygusunu ortadan kaldırdı ve öğrenci istediği yere rahatlıkla girebilir hale geldi/gelir.	Kararsızım	162	13,1
	Katılıyorum	209	17,0
	Kesinlikle katılıyorum	483	39,2
	Kesinlikle katılmıyorum	198	16,1
	Katılmıyorum	150	12,2
19. Serbest kıyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur.	Kararsızım	119	9,7
	Katılıyorum	185	15,0
	Kesinlikle katılıyorum	580	47,1

Tablo 10 incelendiğinde, öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyarak serbest kıyafetle gelmelidir, görüşüne katılımcıların 424 (%34,4)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 127 (%10,3)'sinin katılmıyorum, 43 (%3,5)'ünün kararsızım, 234 (%19,0)'ünün katılıyorum, 404 (%32,8)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerdeki başarısını olumlu etkiler, görüşüne katılımcıların 530 (%43,0)'unun kesinlikle katılmıyorum, 161 (%13,1)'inin katılmıyorum, 150 (%12,2)'sinin kararsızım, 211 (%17,1)'inin katılıyorum, 180 (%14,6)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet giyinmek öğrencinin dersleri daha ilgili izlemesini sağlar, görüşüne katılımcıların 587 (%47,6)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 157 (%12,7)'sinin katılmıyorum, 132 (%10,7)'sinin kararsızım, 203 (%16,5)'ünün katılıyorum, 153 (%12,4)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, önlük/forma giymek öğrencilerin derslerdeki başarısını olumsuz yönde etkiler, görüşüne katılımcıların 634 (%51,5)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 148 (%12,0)'inin katılmıyorum, 136 (%11,0)'sının kararsızım, 150 (%12,2)'sinin katılıyorum, 164 (%13,3)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okula gelme isteğini artırır, görüşüne katılımcıların 374 (%30,4)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 210 (%17,0)'unun katılmıyorum, 150 (%12,2)'sinin karasızım, 263 (%21,3)'ünün katılıyorum, 235 (%19,1)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerde hayal gücünü artırır, görüşüne katılımcıların 503 (%40,8)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 193 (%15,7)'ünün katılmıyorum, 181 (%14,7)'inin karasızım, 195 (%15,8)'inin katılıyorum, 160 (%13,0)'ının kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet giyen öğrencinin özgüveni arttı dolayısıyla derslere daha aktif katılmaya başladı/başlar, görüşüne katılımcıların 488 (%39,6)'inin kesinlikle katılmıyorum, 203 (%16,5)'ünün katılmıyorum, 216 (%17,5)'sının karasızım, 191 (%15,5)'inin katılıyorum, 134 (%10,9)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimini olumlu yönde etkiledi/etkiler, görüşüne katılımcıların 524 (%42,5)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 203 (%16,5)'ünün katılmıyorum, 146 (%11,9)'sının karasızım, 242 (%19,6)'sinin katılıyorum, 117 (%9,5)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar, görüşüne katılımcıların 455 (%36,9)'inin kesinlikle katılmıyorum, 218 (%17,7)'ünün katılmıyorum, 168 (%13,6)'sının karasızım, 249 (%20,2)'sinin katılıyorum, 142 (%11,5)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması ile öğrencinin kendisine olan özgüveni arttı/arttırır, görüşüne katılımcıların 439 (%35,6)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 206 (%16,7)'ünün katılmıyorum, 155 (%12,6)'sının karasızım, 257 (%20,9)'sinin katılıyorum, 175 (%14,2)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin sınıfta ve okulda daha rahat hareket etmesini sağladı/sağlar, görüşüne katılımcıların 315 (%25,6)'inin kesinlikle katılmıyorum, 212 (%17,2)'sinin katılmıyorum, 111 (%9,0)'inin karasızım,

378 (%30,7)'inin katılıyorum, 216 (%17,5)'sının kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisine bakma, özbakım becerisine olumlu katkı sağladı/sağlar, görüşüne katılımcıların 328 (%26,6)'inin kesinlikle katılmıyorum, 213 (%17,3)'ünün katılmıyorum, 155 (%12,6)'inin karasızım, 359 (%29,1)'unun katılıyorum, 177 (%14,4)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır, görüşüne katılımcıların 435 (%35,3)'inin kesinlikle katılmıyorum, 206 (%16,7)'sının katılmıyorum, 166 (%13,5)'sının karasızım, 253 (%20,5)'ünün katılıyorum, 172 (%14,0)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur, görüşüne katılımcıların 246 (%20,0)'sının kesinlikle katılmıyorum, 145 (%11,8)'inin katılmıyorum, 169 (%13,7)'unun karasızım, 169 (%13,7)'unun katılıyorum, 503 (%40,8)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayırımını zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne katılımcıların 193 (%15,7)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 152 (%12,3)'sinin katılmıyorum, 124 (%10,1)'ünün karasızım, 184 (%14,9)'ünün katılıyorum, 579 (%47,0)'unun kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne katılımcıların 285 (%23,1)'inin kesinlikle katılmıyorum, 180 (%14,6)'inin katılmıyorum, 157 (%12,7)'sinin karasızım, 173 (%14,0)'ünün katılıyorum, 437 (%35,5)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okul dışında takip ve denetimi ile okul çevresinin denetimini zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne katılımcıların 202 (%16,4)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 143 (%11,6)'ünün katılmıyorum, 148 (%12,0)'inin karasızım, 183 (%14,9)'ünün katılıyorum, 556 (%45,1)'sının kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması aidiyet duygusunu ortadan kaldırdı ve öğrenci istediği yere rahatlıkla girebilir hale geldi/gelir, görüşüne katılımcıların 220 (%17,9)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 158 (%12,8)'inin katılmıyorum, 162 (%13,1)'sinin kararsızım, 209 (%17,0)'unun katılıyorum, 483 (%39,2)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur, görüşüne katılımcıların 198 (%16,1)'inin kesinlikle katılmıyorum, 150 (%12,2)'sinin katılmıyorum, 119 (%9,7)'ünün kararsızım, 185 (%15,0)'inin katılıyorum, 580 (%47,1)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir.

❖ Katılımcıların cinsiyetlerine göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşleri nasıldır?

Tablo 11'de katılımcıların cinsiyetlerine göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans dağılımı ve ki kare istatistiği verilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların cinsiyetlerine göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans dağılımı ve ki kare istatistiği

MADELER	Cinsiyet	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	X ²
SERBEST KIYAFET GÖRÜŞÜ							
1. Öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyararak serbest kıyafetle gelmelidir.	Erkek	N 205 % 26,3%	77 9,9%	24 3,1%	162 20,8%	312 40,0%	X ² =79,512; p<,05
	Kadın	N 219 % 48,5%	50 11,1%	19 4,2%	72 15,9%	92 20,4%	
AKADEMİK BAŞARI							
2. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerdeki başarısını olumlu etkiler.	Erkek	N 268 % 34,4%	102 13,1%	102 13,1%	161 20,6%	147 18,8%	X ² =79,926; p<,05
	Kadın	N 262 % 58,0%	59 13,1%	48 10,6%	50 11,1%	33 7,3%	
3. Serbest kıyafet giyinmek öğrencinin dersleri daha ilgili izlemesini sağlar.	Erkek	N 297 % 38,1%	100 12,8%	98 12,6%	153 19,6%	132 16,9%	X ² =95,097; p<,05
	Kadın	N 290 % 64,2%	57 12,6%	34 7,5%	50 11,1%	21 4,6%	
4. Önlük/Forma giymek öğrencilerin derslerdeki başarısını olumsuz yönde etkiler.	Erkek	N 337 % 43,2%	102 13,1%	84 10,8%	117 15,0%	140 17,9%	X ² =78,576; p<,05
	Kadın	N 297 % 65,7%	46 10,2%	52 11,5%	33 7,3%	24 5,3%	
5. Serbest kıyafet uygulaması	Erkek	N 185	112	102	194	187	X ² =80,419;

öğrencilerin okula gelme isteğini artırır.	Kadın	%	23,7%	14,4%	13,1%	24,9%	24,0%	p<,05
		N	189	98	48	69	48	
6. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerde hayal gücünü artırır.	Erkek	%	41,8%	21,7%	10,6%	15,3%	10,6%	X ² =97,804; p<,05
		N	245	120	137	163	115	
	Kadın	%	31,4%	15,4%	17,6%	20,9%	14,7%	
		N	258	73	44	32	45	
7. Serbest kıyafet giyen öğrencinin özgüveni arttı dolayısıyla derslere daha aktif katılmaya başladı/başlar.	Erkek	%	57,1%	16,2%	9,7%	7,1%	10,0%	X ² =122,960; p<,05
		N	222	132	172	152	102	
	Kadın	%	28,5%	16,9%	22,1%	19,5%	13,1%	
		N	266	71	44	39	32	
Kadın	%	58,8%	15,7%	9,7%	8,6%	7,1%		
	N							

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

8. Serbest kıyafet uygulaması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimini olumlu yönde etkiledi/etkiler.	Erkek	N	239	155	123	183	80	X ² =130,173; p<,05
		%	30,6%	19,9%	15,8%	23,5%	10,3%	
9. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar.	Kadın	N	285	48	23	59	37	X ² =114,147; p<,05
		%	63,1%	10,6%	5,1%	13,1%	8,2%	
10. Serbest kıyafet uygulaması ile öğrencinin kendisine olan özgüveni arttı/arttırır.	Erkek	N	205	143	136	188	108	X ² =106,192; p<,05
		%	26,3%	18,3%	17,4%	24,1%	13,8%	
	Kadın	N	250	75	32	61	34	
		%	55,3%	16,6%	7,1%	13,5%	7,5%	
11. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin sınıfta ve okulda daha rahat hareket etmesini sağladı/sağlar.	Erkek	N	206	121	109	209	135	X ² =61,903; p<,05
		%	26,4%	15,5%	14,0%	26,8%	17,3%	
	Kadın	N	233	85	46	48	40	
		%	51,5%	18,8%	10,2%	10,6%	8,8%	
12. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisine bakma, özbakım becerisine olumlu katkı sağladı/sağlar.	Erkek	N	150	124	71	283	152	X ² =61,110; p<,05
		%	19,2%	15,9%	9,1%	36,3%	19,5%	
	Kadın	N	165	88	40	95	64	
		%	36,5%	19,5%	8,8%	21,0%	14,2%	
13. Serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır.	Erkek	N	154	136	99	269	122	X ² =96,590; p<,05
		%	19,7%	17,4%	12,7%	34,5%	15,6%	
	Kadın	N	174	77	56	90	55	
		%	38,5%	17,0%	12,4%	19,9%	12,2%	
14. Serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır.	Erkek	N	200	132	123	196	129	X ² =96,590; p<,05
		%	25,6%	16,9%	15,8%	25,1%	16,5%	
	Kadın	N	235	74	43	57	43	
		%	52,0%	16,4%	9,5%	12,6%	9,5%	

OKUL GÜVENLİĞİ

14. Serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur.	Erkek	N	165	85	118	123	289	X ² =19,908; p<,05
		%	21,2%	10,9%	15,1%	15,8%	37,1%	
15. Serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayrımını zorlaştırdı/zorlaştırır.	Kadın	N	81	60	51	46	214	X ² =29,470; p<,05
		%	17,9%	13,3%	11,3%	10,2%	47,3%	
16. Serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi zorlaştırdı/zorlaştırır.	Erkek	N	137	87	100	118	338	X ² =32,091; p<,05
		%	17,6%	11,2%	12,8%	15,1%	43,3%	
	Kadın	N	56	65	24	66	241	
		%	12,4%	14,4%	5,3%	14,6%	53,3%	
17. Serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okul dışında takip ve denetimi ile okul çevresinin denetimini zorlaştırdı/zorlaştırır.	Erkek	N	204	110	120	101	245	X ² =33,025; p<,05
		%	26,2%	14,1%	15,4%	12,9%	31,4%	
	Kadın	N	81	70	37	72	192	
		%	17,9%	15,5%	8,2%	15,9%	42,5%	
18. Serbest kıyafet uygulaması aidiyet duygusunu ortadan kaldırdı ve öğrenci istediği yere rahatlıkla girebilir hale geldi/gelir.	Erkek	N	144	90	115	121	310	X ² =35,211; p<,05
		%	18,5%	11,5%	14,7%	15,5%	39,7%	
	Kadın	N	58	53	33	62	246	
		%	12,8%	11,7%	7,3%	13,7%	54,4%	
19. Serbest kıyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur.	Erkek	N	163	93	120	138	266	X ² =32,544; p<,05
		%	20,9%	11,9%	15,4%	17,7%	34,1%	
	Kadın	N	57	65	42	71	217	
		%	12,6%	14,4%	9,3%	15,7%	48,0%	
19. Serbest kıyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur.	Erkek	N	145	97	94	116	328	X ² =32,544; p<,05
		%	18,6%	12,4%	12,1%	14,9%	42,1%	
	Kadın	N	53	53	25	69	252	
		%	11,7%	11,7%	5,5%	15,3%	55,8%	

Tablo 11 incelendiğinde, öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyarak serbest kıyafetle gelmelidir, görüşüne erkek katılımcıların 205 (%26,3)'inin kesinlikle katılmıyorum, 77 (%9,9)'sinin katılmıyorum, 24 (%3,1)'ünün kararsızım, 162 (%20,8)'sinin katılıyorum, 312 (%40,0)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 219 (%48,5)'unun kesinlikle katılmıyorum, 50 (%11,1)'sinin katılmıyorum, 19 (%4,2)'unun kararsızım, 72 (%15,9)'sinin katılıyorum, 92 (%20,4)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyarak serbest kıyafetle gelmelidir, görüşüne kadın katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerdeki başarısını olumlu etkiler, görüşüne erkek katılımcıların 268 (%34,4)'inin kesinlikle katılmıyorum, 102 (%13,1)'sinin katılmıyorum, 102 (%13,1)'sinin kararsızım, 161 (%20,6)'inin katılıyorum, 147 (%18,8)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 262 (%58,0)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 59 (%13,1)'unun katılmıyorum, 48 (%10,6)'inin kararsızım, 50 (%11,1)'sinin katılıyorum, 33 (%7,3)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerdeki başarısını olumlu etkiler, görüşüne kadın katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet giyinmek öğrencinin dersleri daha ilgili izlemesini sağlar, görüşüne erkek katılımcıların 297 (%34,4)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 100 (%13,1)'ünün katılmıyorum, 98 (%13,1)'inin kararsızım, 153 (%20,6)'ünün katılıyorum, 132 (%18,8)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 290 (%58,0)'inin kesinlikle katılmıyorum, 57 (%13,1)'sinin katılmıyorum, 34 (%10,6)'ünün kararsızım, 50 (%11,1)'sinin katılıyorum, 21 (%7,3)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında

anlamli fark olup olmadigini belirlemek amacıyla yapilan ki kare testi sonuclarina gore, katilimcilarin gorusleri arasinda istatistiksel olarak ,05 duzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet giyinmek öğrencinin dersleri daha ilgili izlemesini sağlar, görüşüne kadın katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, önlük/forma giymek öğrencilerin derslerdeki başarısını olumsuz yönde etkiler, görüşüne erkek katılımcıların 337 (%43,2)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 102 (%13,1)'sinin katılmıyorum, 84 (%10,8)'ünün karasızım, 117 (%15,0)'sinin katılıyorum, 140 (%17,9)'ının kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 297 (%65,7)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 46 (%10,2)'sının katılmıyorum, 52 (%11,5)'sinin karasızım, 33 (%7,3)'ünün katılıyorum, 24 (%5,3)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, önlük/forma giymek öğrencilerin derslerdeki başarısını olumsuz yönde etkiler, görüşüne kadın katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okula gelme isteğini artırır, görüşüne erkek katılımcıların 185 (%23,7)'inin kesinlikle katılmıyorum, 112 (%14,4)'sinin katılmıyorum, 102 (%13,1)'sinin karasızım, 194 (%24,9)'ünün katılıyorum, 187 (%24,0)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 189 (%41,8)'unun kesinlikle katılmıyorum, 98 (%21,7)'inin katılmıyorum, 48 (%10,6)'inin karasızım, 69 (%15,3)'unun katılıyorum, 48 (%10,6)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okula gelme isteğini artırır, görüşüne kadın katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerde hayal gücünü artırır, görüşüne erkek katılımcıların 245 (%31,4)'inin kesinlikle katılmıyorum, 120 (%15,4)'sinin katılmıyorum, 137 (%17,6)'sinin karasızım, 163 (%20,9)'ünün katılıyorum, 115 (%14,7)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 258

(%57,1)'inin kesinlikle katılmıyorum, 73 (%16,2)'ünün katılmıyorum, 44 (%9,7)'ünün karasızım, 32 (%7,1)'sinin katılıyorum, 45 (%10,0)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerde hayal gücünü artırır, görüşüne kadın katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet giyen öğrencinin özgüveni arttı dolayısıyla derslere daha aktif katılmaya başladı/başlar, görüşüne erkek katılımcıların 222 (%28,5)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 132 (%16,9)'sinin katılmıyorum, 172 (%22,1)'sinin karasızım, 152 (%19,5)'sinin katılıyorum, 102 (%13,1)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 266 (%58,8)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 71 (%15,7)'inin katılmıyorum, 44 (%9,7)'ünün karasızım, 39 (%8,6)'unun katılıyorum, 32 (%7,1)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet giyen öğrencinin özgüveni arttı dolayısıyla derslere daha aktif katılmaya başladı/başlar, görüşüne kadın katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimini olumlu yönde etkiledi/etkiler, görüşüne erkek katılımcıların 239 (%30,6)'unun kesinlikle katılmıyorum, 155 (%19,9)'inin katılmıyorum, 123 (%15,8)'ünün karasızım, 183 (%23,5)'ünün katılıyorum, 80 (%10,3)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 285 (%63,1)'inin kesinlikle katılmıyorum, 48 (%10,6)'inin katılmıyorum, 23 (%5,1)'ünün karasızım, 59 (%13,1)'unun katılıyorum, 37 (%8,2)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimini olumlu yönde etkiledi/etkiler, görüşüne kadın katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar, görüşüne erkek katılımcıların 205 (%30,6)'inin kesinlikle katılmıyorum, 143 (%19,9)'ünün katılmıyorum, 136 (%15,8)'sının karasızım, 188 (%23,5)'inin katılıyorum, 108 (%10,3)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 250 (%63,1)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 75 (%10,6)'inin katılmıyorum, 32 (%5,1)'sinin karasızım, 61 (%13,1)'inin katılıyorum, 34 (%8,2)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar, görüşüne kadın katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması ile öğrencinin kendisine olan özgüveni arttı/arttırır, görüşüne erkek katılımcıların 206 (%30,6)'sının kesinlikle katılmıyorum, 121 (%19,9)'inin katılmıyorum, 109 (%15,8)'unun karasızım, 209 (%23,5)'unun katılıyorum, 135 (%10,3)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 233 (%63,1)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 85 (%10,6)'inin katılmıyorum, 46 (%5,1)'sının karasızım, 48 (%13,1)'inin katılıyorum, 40 (%8,2)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması ile öğrencinin kendisine olan özgüveni arttı/arttırır, görüşüne kadın katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin sınıfta ve okulda daha rahat hareket etmesini sağladı/sağlar, görüşüne erkek katılımcıların 150 (%30,6)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 124 (%19,9)'ünün katılmıyorum, 71 (%15,8)'inin karasızım, 283 (%23,5)'ünün katılıyorum, 152 (%10,3)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 165 (%63,1)'inin kesinlikle katılmıyorum, 88 (%10,6)'inin katılmıyorum, 40 (%5,1)'inin karasızım, 95 (%13,1)'inin katılıyorum, 64 (%8,2)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu

bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin sınıfta ve okulda daha rahat hareket etmesini sağladı/sağlar, görüşüne kadın katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisine bakma, özbakım becerisine olumlu katkı sağladı/sağlar, görüşüne erkek katılımcıların 154 (%19,7)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 136 (%17,4)'sının katılmıyorum, 99 (%12,7)'unun karasızım, 269 (%34,5)'unun katılıyorum, 122 (%15,6)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 174 (%38,5)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 77 (%17,0)'sinin katılmıyorum, 56 (%12,4)'sının karasızım, 90 (%19,9)'ının katılıyorum, 55 (%12,2)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisine bakma, özbakım becerisine olumlu katkı sağladı/sağlar, görüşüne kadın katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır, görüşüne erkek katılımcıların 200 (%25,6)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 132 (%16,9)'sinin katılmıyorum, 123 (%15,8)'ünün karasızım, 196 (%25,1)'sının katılıyorum, 129 (%16,5)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 235 (%52,0)'inin kesinlikle katılmıyorum, 74 (%16,4)'ünün katılmıyorum, 43 (%9,5)'ünün karasızım, 57 (%12,6)'sinin katılıyorum, 43 (%9,5)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır, görüşüne kadın katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur, görüşüne erkek katılımcıların 165 (%21,2)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 85 (%10,9)'sinin katılmıyorum, 118 (%15,1)'ünün karasızım, 123 (%15,8)'sının katılıyorum, 289 (%37,1)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, kadın

katılımcıların 81 (%17,9)'inin kesinlikle katılmıyorum, 60 (%13,3)'ünün katılmıyorum, 51 (%11,3)'ünün karasızım, 46 (%10,2)'sinin katılıyorum, 214 (%47,3)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur, görüşüne kadın katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayrımını zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne erkek katılımcıların 137 (%17,6)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 87 (%11,2)'sinin katılmıyorum, 100 (%12,8)'ünün karasızım, 118 (%15,1)'sinin katılıyorum, 338 (%43,3)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 56 (%12,4)'inin kesinlikle katılmıyorum, 65 (%14,4)'ünün katılmıyorum, 24 (%5,3)'ünün karasızım, 66 (%14,6)'sinin katılıyorum, 241 (%53,3)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayrımını zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne kadın katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne erkek katılımcıların 204 (%26,2)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 110 (%14,1)'unun katılmıyorum, 120 (%15,4)'sinin karasızım, 101 (%12,9)'inin katılıyorum, 245 (%31,4)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 81 (%17,9)'inin kesinlikle katılmıyorum, 70 (%15,5)'inin katılmıyorum, 37 (%8,2)'sinin karasızım, 72 (%15,9)'sinin katılıyorum, 192 (%42,5)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne kadın katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okul dışında takip ve denetimi ile okul çevresinin denetimini zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne erkek

katılımcıların 144 (%18,5)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 90 (%11,5)'inin katılmıyorum, 115 (%14,7)'inin karasızım, 121 (%15,5)'inin katılıyorum, 310 (%39,7)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 58 (%12,8)'inin kesinlikle katılmıyorum, 53 (%11,7)'ünün katılmıyorum, 33 (%7,3)'ünün karasızım, 62 (%13,7)'sinin katılıyorum, 246 (%54,4)'sının kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okul dışında takip ve denetimi ile okul çevresinin denetimini zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne kadın katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması aidiyet duygusunu ortadan kaldırdı ve öğrenci istediği yere rahatlıkla girebilir hale geldi/gelir, görüşüne erkek katılımcıların 163 (%20,9)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 93 (%11,9)'ünün katılmıyorum, 120 (%15,4)'sinin karasızım, 138 (%17,7)'inin katılıyorum, 266 (%34,1)'sının kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 57 (%12,6)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 65 (%14,4)'inin katılmıyorum, 42 (%9,3)'sinin karasızım, 71 (%15,7)'inin katılıyorum, 217 (%48,0)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması aidiyet duygusunu ortadan kaldırdı ve öğrenci istediği yere rahatlıkla girebilir hale geldi/gelir, görüşüne kadın katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 11 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur, görüşüne erkek katılımcıların 145 (%18,6)'inin kesinlikle katılmıyorum, 97 (%12,4)'sinin katılmıyorum, 94 (%12,1)'ünün karasızım, 116 (%14,9)'sının katılıyorum, 328 (%42,1)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, kadın katılımcıların 53 (%11,7)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 53 (%11,7)'ünün katılmıyorum, 25 (%5,5)'inin karasızım, 69 (%15,3)'unun katılıyorum, 252 (%55,8)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde

anlamli farklilik vardir. Bu bulgudan hareketle, serbest kiyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur, görüşüne kadın katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

❖ *Katılımcıların görev türlerine göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşleri nasıldır?*

Tablo 12’de katılımcıların görev türlerine göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans dağılımı ve ki kare istatistiği verilmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların görev türlerine göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans dağılımı ve ki kare istatistiği

MADELER	Görev Türü	SERBEST KIYAFET GÖRÜŞÜ					X ²
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
SERBEST KIYAFET GÖRÜŞÜ							
1. Öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyararak serbest kıyafetle gelmelidir.	Yönetici	N 52	14	9	41	58	X ² =6,103; p>,05
		% 29,9%	8,0%	5,2%	23,6%	33,3%	
	Öğretmen	N 372	113	34	193	346	
		% 35,2%	10,7%	3,2%	18,2%	32,7%	
AKADEMİK BAŞARI							
2. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerdeki başarısını olumlu etkiler	Yönetici	N 56	29	17	37	35	X ² =14,728; p<,05
		% 32,2%	16,7%	9,8%	21,3%	20,1%	
	Öğretmen	N 474	132	133	174	145	
		% 44,8%	12,5%	12,6%	16,4%	13,7%	
3. Serbest kıyafet giymek öğrencinin dersleri daha ilgili izlemesini sağlar	Yönetici	N 53	26	23	34	38	X ² =30,147; p<,05
		% 30,5%	14,9%	13,2%	19,5%	21,8%	
	Öğretmen	N 534	131	109	169	115	
		% 50,5%	12,4%	10,3%	16,0%	10,9%	
4. Önlük/Forma giymek öğrencilerin derslerdeki başarısını olumsuz yönde etkiler.	Yönetici	N 65	20	16	38	35	X ² =31,088; p<,05
		% 37,4%	11,5%	9,2%	21,8%	20,1%	
	Öğretmen	N 569	128	120	112	129	
		% 53,8%	12,1%	11,3%	10,6%	12,2%	
5. Serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okula gelme isteğini artırır.	Yönetici	N 39	25	21	44	45	X ² =11,432; p<,05
		% 22,4%	14,4%	12,1%	25,3%	25,9%	
	Öğretmen	N 335	185	129	219	190	
		% 31,7%	17,5%	12,2%	20,7%	18,0%	
6. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerde hayal gücünü artırır.	Yönetici	N 47	25	37	36	29	X ² =20,788; p<,05
		% 27,0%	14,4%	21,3%	20,7%	16,7%	
	Öğretmen	N 456	168	144	159	131	
		% 43,1%	15,9%	13,6%	15,0%	12,4%	
7. Serbest kıyafet giyen öğrencinin özgüveni arttı dolayısıyla derslere daha aktif katılmaya başladı/başlar.	Yönetici	N 34	46	30	38	26	X ² =41,138; p<,05
		% 19,5%	26,4%	17,2%	21,8%	14,9%	
	Öğretmen	N 454	157	186	153	108	
		% 42,9%	14,8%	17,6%	14,5%	10,2%	

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ							
8. Serbest kıyafet uygulaması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimini olumlu yönde etkiledi/etkiler.	Yönetici	N 37 % 21,3%	43 24,7%	27 15,5%	44 25,3%	23 13,2%	X ² =38,428; p<,05
	Öğretmen	N 487 % 46,0%	160 15,1%	119 11,2%	198 18,7%	94 8,9%	
9. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar.	Yönetici	N 33 % 19,0%	39 22,4%	22 12,6%	54 31,0%	26 14,9%	X ² =34,201; p<,05
	Öğretmen	N 422 % 39,9%	179 16,9%	146 13,8%	195 18,4%	116 11,0%	
10. Serbest kıyafet uygulaması ile öğrencinin kendisine olan özgüveni arttı/arttırır.	Yönetici	N 29 % 16,7%	36 20,7%	28 16,1%	48 27,6%	33 19,0%	X ² =31,976; p<,05
	Öğretmen	N 410 % 38,8%	170 16,1%	127 12,0%	209 19,8%	142 13,4%	
11. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin sınıfta ve okulda daha rahat hareket etmesini sağladı/sağlar.	Yönetici	N 24 % 13,8%	43 24,7%	12 6,9%	67 38,5%	28 16,1%	X ² =22,906; p<,05
	Öğretmen	N 291 % 27,5%	169 16,0%	99 9,4%	311 29,4%	188 17,8%	
12. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisine bakma, özbakım becerisine olumlu katkı sağladı/sağlar.	Yönetici	N 22 % 12,6%	37 21,3%	20 11,5%	60 34,5%	35 20,1%	X ² =23,560; p<,05
	Öğretmen	N 306 % 28,9%	176 16,6%	135 12,8%	299 28,3%	142 13,4%	
13. Serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır.	Yönetici	N 37 % 21,3%	32 18,4%	21 12,1%	56 32,2%	28 16,1%	X ² =25,999; p<,05
	Öğretmen	N 398 % 37,6%	174 16,4%	145 13,7%	197 18,6%	144 13,6%	
OKUL GÜVENLİĞİ							
14. Serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur.	Yönetici	N 64 % 36,8%	16 9,2%	23 13,2%	25 14,4%	46 26,4%	X ² =40,206; p<,05
	Öğretmen	N 182 % 17,2%	129 12,2%	146 13,8%	144 13,6%	457 43,2%	
15. Serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayrımını zorlaştırdı/zorlaştırır.	Yönetici	N 51 % 29,3%	13 7,5%	21 12,1%	25 14,4%	64 36,8%	X ² =33,320; p<,05
	Öğretmen	N 142 % 13,4%	139 13,1%	103 9,7%	159 15,0%	515 48,7%	
16. Serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi zorlaştırdı/zorlaştırır.	Yönetici	N 66 % 37,9%	28 16,1%	16 9,2%	20 11,5%	44 25,3%	X ² =28,346; p<,05
	Öğretmen	N 219 % 20,7%	152 14,4%	141 13,3%	153 14,5%	393 37,1%	
17. Serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okul dışında takip ve denetimi ile okul çevresinin denetimini zorlaştırdı/zorlaştırır.	Yönetici	N 51 % 29,3%	22 12,6%	19 10,9%	31 17,8%	51 29,3%	X ² =33,431; p<,05
	Öğretmen	N 151 % 14,3%	121 11,4%	129 12,2%	152 14,4%	505 47,7%	
18. Serbest kıyafet uygulaması aidiyet duygusunu ortadan kaldırdı ve öğrenci istediği yere rahatlıkla girebilir hale geldi/gelir.	Yönetici	N 50 % 28,7%	30 17,2%	17 9,8%	31 17,8%	46 26,4%	X ² =26,781; p<,05
	Öğretmen	N 170 % 16,1%	128 12,1%	145 13,7%	178 16,8%	437 41,3%	
19. Serbest kıyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur.	Yönetici	N 57 % 32,8%	17 9,8%	15 8,6%	38 21,8%	47 27,0%	X ² =59,906; p<,05
	Öğretmen	N 141 % 13,3%	133 12,6%	104 9,8%	147 13,9%	533 50,4%	

Tablo 12 incelendiğinde, öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyarak serbest kıyafetle gelmelidir, görüşüne yönetici katılımcıların 52 (%29,9)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 14 (%8,0)'ünün katılmıyorum, 9 (%5,2)'unun kararsızım, 41 (%23,6)'inin katılıyorum, 58 (%33,3)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen

katılımcıların 372 (%35,2)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 113 (%10,7)'ünün katılmıyorum, 34 (%3,2)'ünün karasızım, 193 (%18,2)'ünün katılıyorum, 346 (%32,7)'sının kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık yoktur.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerdeki başarısını olumlu etkiler, görüşüne yönetici katılımcıların 56 (%32,2)'sının kesinlikle katılmıyorum, 29 (%16,7)'unun katılmıyorum, 17 (%9,8)'sinin karasızım, 37 (%21,3)'sinin katılıyorum, 35 (%20,1)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 474 (%44,8)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 132 (%12,5)'sinin katılmıyorum, 133 (%12,6)'ünün karasızım, 174 (%16,4)'ünün katılıyorum, 145 (%13,7)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerdeki başarısını olumlu etkiler, görüşüne öğretmen katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet giyinmek öğrencinin dersleri daha ilgili izlemesini sağlar, görüşüne yönetici katılımcıların 53 (%30,5)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 26 (%14,9)'sının katılmıyorum, 23 (%13,2)'ünün karasızım, 34 (%19,5)'ünün katılıyorum, 38 (%21,8)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 534 (%50,5)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 131 (%12,4)'inin katılmıyorum, 109 (%10,3)'unun karasızım, 169 (%16,0)'unun katılıyorum, 115 (%10,9)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet giyinmek öğrencinin dersleri daha ilgili izlemesini sağlar, görüşüne öğretmen katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, önlük/forma giymek öğrencilerin derslerdeki başarısını olumsuz yönde etkiler, görüşüne yönetici katılımcıların 65 (%37,4)'inin kesinlikle katılmıyorum, 20 (%11,5)'sinin katılmıyorum, 16 (%9,2)'unun karasızım, 38 (%21,8)'inin katılıyorum, 35 (%20,1)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 569 (%53,8)'unun kesinlikle katılmıyorum, 128 (%12,1)'inin katılmıyorum, 120 (%11,3)'sinin karasızım, 112 (%10,6)'sinin katılıyorum, 129 (%12,2)'unun kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, önlük/forma giymek öğrencilerin derslerdeki başarısını olumsuz yönde etkiler, görüşüne öğretmen katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okula gelme isteğini artırır, görüşüne yönetici katılımcıların 39 (%22,4)'unun kesinlikle katılmıyorum, 25 (%14,4)'inin katılmıyorum, 21 (%12,1)'inin karasızım, 44 (%25,3)'ünün katılıyorum, 45 (%25,9)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 335 (%31,7)'inin kesinlikle katılmıyorum, 185 (%17,5)'inin katılmıyorum, 129 (%12,2)'unun karasızım, 219 (%20,7)'unun katılıyorum, 190 (%18,0)'ının kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okula gelme isteğini artırır, görüşüne öğretmen katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerde hayal gücünü artırır, görüşüne yönetici katılımcıların 47 (%27,0)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 25 (%14,4)'inin katılmıyorum, 37 (%21,3)'sinin karasızım, 36 (%20,7)'sinin katılıyorum, 29 (%16,7)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 456 (%43,1)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 168 (%15,9)'inin katılmıyorum, 144 (%13,6)'ünün karasızım, 159 (%15,0)'unun katılıyorum, 131 (%12,4)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu

bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerde hayal gücünü artırır, görüşüne öğretmen katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet giyen öğrencinin özgüveni arttı dolayısıyla derslere daha aktif katılmaya başladı/başlar, görüşüne yönetici katılımcıların 34 (%19,5)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 46 (%26,4)'sının katılmıyorum, 30 (%17,2)'unun karasızım, 38 (%21,8)'inin katılıyorum, 26 (%14,9)'sının kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 454 (%42,9)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 157 (%14,8)'sinin katılmıyorum, 186 (%17,6)'sının karasızım, 153 (%14,5)'ünün katılıyorum, 108 (%10,2)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet giyen öğrencinin özgüveni arttı dolayısıyla derslere daha aktif katılmaya başladı/başlar, görüşüne öğretmen katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimini olumlu yönde etkiledi/etkiler, görüşüne yönetici katılımcıların 37 (%21,3)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 43 (%24,7)'ünün katılmıyorum, 27 (%15,5)'sinin karasızım, 44 (%25,3)'ünün katılıyorum, 23 (%13,2)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 487 (%46,0)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 160 (%15,1)'inin katılmıyorum, 119 (%11,2)'unun karasızım, 198 (%18,7)'inin katılıyorum, 94 (%8,9)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimini olumlu yönde etkiledi/etkiler, görüşüne öğretmen katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar, görüşüne yönetici katılımcıların 33 (%19,0)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 39 (%22,4)'unun katılmıyorum, 22 (%12,6)'sinin karasızım, 54 (%31,0)'ünün katılıyorum, 26 (%14,9)'sının kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 422 (%39,9)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 179 (%16,9)'unun

katılmıyorum, 146 (%13,8)'sının karasızım, 195 (%18,4)'inin katılıyorum, 116 (%11,0)'sının kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar, görüşüne öğretmen katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması ile öğrencinin kendisine olan özgüveni arttı/arttırır, görüşüne yönetici katılımcıların 29 (%16,7)'unun kesinlikle katılmıyorum, 36 (%20,7)'sının katılmıyorum, 28 (%16,1)'inin karasızım, 48 (%27,6)'inin katılıyorum, 33 (%19,0)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 410 (%38,8)'unun kesinlikle katılmıyorum, 170 (%16,1)'inin katılmıyorum, 127 (%12,0)'sinin karasızım, 209 (%19,8)'unun katılıyorum, 142 (%13,4)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması ile öğrencinin kendisine olan özgüveni arttı/arttırır, görüşüne öğretmen katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin sınıfta ve okulda daha rahat hareket etmesini sağladı/sağlar, görüşüne yönetici katılımcıların 24 (%13,8)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 43 (%24,7)'ünün katılmıyorum, 12 (%6,9)'sinin karasızım, 67 (%38,5)'sinin katılıyorum, 28 (%16,1)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 291 (%27,5)'inin kesinlikle katılmıyorum, 169 (%16,0)'unun katılmıyorum, 99 (%9,4)'unun karasızım, 311 (%29,4)'inin katılıyorum, 188 (%17,8)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin sınıfta ve okulda daha rahat hareket etmesini sağladı/sağlar, görüşüne öğretmen katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisine bakma, özbakım becerisine olumlu katkı sağladı/sağlar, görüşüne yönetici katılımcıların 22 (%12,6)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 37 (%21,3)'sinin katılmıyorum, 20 (%11,5)'sinin karasızım, 60 (%34,5)'inin katılıyorum, 35 (%20,1)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 306 (%28,9)'sının kesinlikle katılmıyorum, 176 (%16,6)'sının katılmıyorum, 135 (%12,8)'inin karasızım, 299 (%28,3)'unun katılıyorum, 142 (%13,4)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisine bakma, özbakım becerisine olumlu katkı sağladı/sağlar, görüşüne öğretmen katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır, görüşüne yönetici katılımcıların 37 (%21,3)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 32 (%18,4)'sinin katılmıyorum, 21 (%12,1)'inin karasızım, 56 (%32,2)'sının katılıyorum, 28 (%16,1)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 398 (%37,6)'inin kesinlikle katılmıyorum, 174 (%16,4)'ünün katılmıyorum, 145 (%13,7)'inin karasızım, 197 (%18,6)'sinin katılıyorum, 144 (%13,6)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır, görüşüne öğretmen katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur, görüşüne yönetici katılımcıların 64 (%36,8)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 16 (%9,2)'sının katılmıyorum, 23 (%13,2)'ünün karasızım, 25 (%14,4)'inin katılıyorum, 46 (%26,4)'sının kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 182 (%17,2)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 129 (%12,2)'unun katılmıyorum, 146 (%13,8)'sının karasızım, 144 (%13,6)'ünün katılıyorum, 457 (%43,2)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar

arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur, görüşüne öğretmen katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayrımını zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne yönetici katılımcıların 51 (%29,3)'inin kesinlikle katılmıyorum, 13 (%7,5)'ünün katılmıyorum, 21 (%12,1)'inin karasızım, 25 (%14,4)'inin katılıyorum, 64 (%36,8)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 142 (%13,4)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 139 (%13,1)'unun katılmıyorum, 103 (%9,7)'ünün karasızım, 159 (%15,0)'unun katılıyorum, 515 (%48,7)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayrımını zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne öğretmen katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne yönetici katılımcıların 66 (%37,9)'sının kesinlikle katılmıyorum, 28 (%16,1)'inin katılmıyorum, 16 (%9,2)'sının karasızım, 20 (%11,5)'sinin katılıyorum, 44 (%25,3)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 219 (%20,7)'unun kesinlikle katılmıyorum, 152 (%14,4)'sinin katılmıyorum, 141 (%13,3)'inin karasızım, 153 (%14,5)'ünün katılıyorum, 393 (%37,1)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne öğretmen katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okul dışında takip ve denetimi ile okul çevresinin denetimini zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne yönetici

katılımcıların 51 (%29,3)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 22 (%12,6)'inin katılmıyorum, 19 (%10,9)'inin karasızım, 31 (%17,8)'inin katılıyorum, 51 (%29,3)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 151 (%14,3)'inin kesinlikle katılmıyorum, 121 (%11,4)'ünün katılmıyorum, 129 (%12,2)'ünün karasızım, 152 (%14,4)'sinin katılıyorum, 505 (%47,7)'sının kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okul dışında takip ve denetimi ile okul çevresinin denetimini zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne öğretmen katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması aidiyet duygusunu ortadan kaldırdı ve öğrenci istediği yere rahatlıkla girebilir hale geldi/gelir, görüşüne yönetici katılımcıların 50 (%28,7)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 30 (%17,2)'unun katılmıyorum, 17 (%9,8)'sinin karasızım, 31 (%17,8)'inin katılıyorum, 46 (%26,4)'sının kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 170 (%16,1)'inin kesinlikle katılmıyorum, 128 (%12,1)'inin katılmıyorum, 145 (%13,7)'inin karasızım, 178 (%16,8)'inin katılıyorum, 437 (%41,3)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması aidiyet duygusunu ortadan kaldırdı ve öğrenci istediği yere rahatlıkla girebilir hale geldi/gelir, görüşüne öğretmen katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur, görüşüne yönetici katılımcıların 57 (%32,8)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 17 (%9,8)'sinin katılmıyorum, 15 (%8,6)'inin karasızım, 38 (%21,8)'inin katılıyorum, 47 (%27,0)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, öğretmen katılımcıların 141 (%13,3)'inin kesinlikle katılmıyorum, 133 (%12,6)'ünün katılmıyorum, 104 (%9,8)'ünün karasızım, 147 (%13,9)'sinin katılıyorum, 533 (%50,4)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev türüne göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde

anlamli farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur, görüşüne öğretmen katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

❖ *Katılımcıların kıdemlerine göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşleri nasıldır?*

Tablo 13'te katılımcıların kıdemlerine göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans dağılımı ve ki kare istatistiği verilmiştir.

Tablo 13. Katılımcıların kıdemlerine göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans dağılımı ve ki kare istatistiği

MADELER	Kıdem	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	X ²
SERBEST KIYAFET GÖRÜŞÜ							
1. Öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyarak serbest kıyafetle gelmelidir.	5 yıla kadar	N 23 % 39,0%	12 20,3%	6 10,2%	6 10,2%	12 20,3%	X ² =96,570; p<,05
	6-10 yıl	N 81 % 47,4%	15 8,8%	9 5,3%	32 18,7%	34 19,9%	
	11-15 yıl	N 75 % 31,1%	19 7,9%	14 5,8%	45 18,7%	88 36,5%	
	16-20 yıl	N 149 % 42,6%	40 11,4%	9 2,6%	63 18,0%	89 25,4%	
	21 yıl ve üzeri	N 96 % 23,4%	41 10,0%	5 1,2%	88 21,4%	181 44,0%	
AKADEMİK BAŞARI							
2. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerdeki başarısını olumlu etkiler	5 yıla kadar	N 39 % 66,1%	9 15,3%	9 15,3%	2 3,4%	0 0,0%	X ² =101,399; p<,05
	6-10 yıl	N 91 % 53,2%	21 12,3%	30 17,5%	25 14,6%	4 2,3%	
	11-15 yıl	N 91 % 37,8%	22 9,1%	20 8,3%	49 20,3%	59 24,5%	
	16-20 yıl	N 171 % 48,9%	46 13,1%	45 12,9%	46 13,1%	42 12,0%	
	21 yıl ve üzeri	N 138 % 33,6%	63 15,3%	46 11,2%	89 21,7%	75 18,2%	
3. Serbest kıyafet giyinmek öğrencinin dersleri daha ilgili izlemesini sağlar	5 yıla kadar	N 46 % 78,0%	5 8,5%	6 10,2%	2 3,4%	0 0,0%	X ² =120,406; p<,05
	6-10 yıl	N 103 % 60,2%	25 14,6%	22 12,9%	21 12,3%	0 0,0%	
	11-15 yıl	N 99 % 41,1%	23 9,5%	23 9,5%	43 17,8%	53 22,0%	
	16-20 yıl	N 184 % 52,6%	46 13,1%	46 13,1%	36 10,3%	38 10,9%	
	21 yıl ve üzeri	N 155 % 37,7%	58 14,1%	35 8,5%	101 24,6%	62 15,1%	

4. Önlük/Forma giymek öğrencilerin derslerdeki başarısını olumsuz yönde etkiler.	5 yıla kadar	N 43	4	9	3	0	$X^2=76,758;$ $p<,05$
		% 72,9%	6,8%	15,3%	5,1%	0,0%	
	6-10 yıl	N 109	23	20	17	2	
		% 63,7%	13,5%	11,7%	9,9%	1,2%	
	11-15 yıl	N 96	29	27	35	54	
	% 39,8%	12,0%	11,2%	14,5%	22,4%		
	16-20 yıl	N 192	41	39	30	48	
	% 54,9%	11,7%	11,1%	8,6%	13,7%		
	21 yıl ve üzeri	N 194	51	41	65	60	
	% 47,2%	12,4%	10,0%	15,8%	14,6%		
5. Serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okula gelme isteğini artırır.	5 yıla kadar	N 27	14	13	0	5	$X^2=94,222;$ $p<,05$
		% 45,8%	23,7%	22,0%	0,0%	8,5%	
	6-10 yıl	N 51	46	23	38	13	
		% 29,8%	26,9%	13,5%	22,2%	7,6%	
	11-15 yıl	N 54	43	19	60	65	
	% 22,4%	17,8%	7,9%	24,9%	27,0%		
	16-20 yıl	N 132	52	51	59	56	
	% 37,7%	14,9%	14,6%	16,9%	16,0%		
	21 yıl ve üzeri	N 110	55	44	106	96	
	% 26,8%	13,4%	10,7%	25,8%	23,4%		
6. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerde hayal gücünü artırır.	5 yıla kadar	N 41	5	6	0	7	$X^2=98,808;$ $p<,05$
		% 69,5%	8,5%	10,2%	0,0%	11,9%	
	6-10 yıl	N 96	29	11	22	13	
		% 56,1%	17,0%	6,4%	12,9%	7,6%	
	11-15 yıl	N 75	37	30	45	54	
	% 31,1%	15,4%	12,4%	18,7%	22,4%		
	16-20 yıl	N 163	53	50	50	34	
	% 46,6%	15,1%	14,3%	14,3%	9,7%		
	21 yıl ve üzeri	N 128	69	84	78	52	
	% 31,1%	16,8%	20,4%	19,0%	12,7%		
7. Serbest kıyafet giyen öğrencinin özgüveni arttı dolayısıyla derslere daha aktif katılmaya başladı/başlar.	5 yıla kadar	N 36	6	12	5	0	$X^2=61,093;$ $p<,05$
		% 61,0%	10,2%	20,3%	8,5%	0,0%	
	6-10 yıl	N 83	31	28	19	10	
		% 48,5%	18,1%	16,4%	11,1%	5,8%	
	11-15 yıl	N 71	36	48	44	42	
	% 29,5%	14,9%	19,9%	18,3%	17,4%		
	16-20 yıl	N 162	55	48	55	30	
	% 46,3%	15,7%	13,7%	15,7%	8,6%		
	21 yıl ve üzeri	N 136	75	80	68	52	
	% 33,1%	18,2%	19,5%	16,5%	12,7%		
İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ							
8. Serbest kıyafet uygulaması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimini olumlu yönde etkiledi/etkiler.	5 yıla kadar	N 37	6	7	9	0	$X^2=70,833;$ $p<,05$
		% 62,7%	10,2%	11,9%	15,3%	0,0%	
	6-10 yıl	N 95	28	11	34	3	
		% 55,6%	16,4%	6,4%	19,9%	1,8%	
	11-15 yıl	N 77	34	42	50	38	
	% 32,0%	14,1%	17,4%	20,7%	15,8%		
	16-20 yıl	N 163	58	43	56	30	
	% 46,6%	16,6%	12,3%	16,0%	8,6%		
	21 yıl ve üzeri	N 152	77	43	93	46	
	% 37,0%	18,7%	10,5%	22,6%	11,2%		
9. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar.	5 yıla kadar	N 30	11	8	7	3	$X^2=49,811;$ $p<,05$
		% 50,8%	18,6%	13,6%	11,9%	5,1%	
	6-10 yıl	N 88	23	17	34	9	
		% 51,5%	13,5%	9,9%	19,9%	5,3%	
	11-15 yıl	N 71	34	43	52	41	
	% 29,5%	14,1%	17,8%	21,6%	17,0%		
	16-20 yıl	N 138	63	43	67	39	
	% 39,4%	18,0%	12,3%	19,1%	11,1%		
	21 yıl ve üzeri	N 128	87	57	89	50	
	% 31,1%	21,2%	13,9%	21,7%	12,2%		
10. Serbest kıyafet uygulaması	5 yıla kadar	N 29	9	11	7	3	$X^2=66,026;$

ile öğrencinin kendisine olan özgüveni arttı/arttırır.		% 49,2%	15,3%	18,6%	11,9%	5,1%	p<,05
		N 76	36	28	17	14	
	6-10 yıl	% 44,4%	21,1%	16,4%	9,9%	8,2%	
		N 64	41	22	65	49	
	11-15 yıl	% 26,6%	17,0%	9,1%	27,0%	20,3%	
11. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin sınıfta ve okulda daha rahat hareket etmesini sağladı/sağlar.	16-20 yıl	N 148	54	37	67	44	X ² =50,357; p<,05
		% 42,3%	15,4%	10,6%	19,1%	12,6%	
	21 yıl ve üzeri	N 122	66	57	101	65	
		% 29,7%	16,1%	13,9%	24,6%	15,8%	
	5 yıla kadar	N 24	3	6	18	8	
12. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisine bakma, özbakım becerisine olumlu katkı sağladı/sağlar.		% 40,7%	5,1%	10,2%	30,5%	13,6%	X ² =56,847; p<,05
		N 50	39	15	42	25	
	6-10 yıl	% 29,2%	22,8%	8,8%	24,6%	14,6%	
		N 37	37	28	93	46	
	11-15 yıl	% 15,4%	15,4%	11,6%	38,6%	19,1%	
13. Serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır.	16-20 yıl	N 112	65	30	87	56	X ² =84,414; p<,05
		% 32,0%	18,6%	8,6%	24,9%	16,0%	
	21 yıl ve üzeri	N 92	68	32	138	81	
		% 22,4%	16,5%	7,8%	33,6%	19,7%	
	5 yıla kadar	N 24	3	10	17	5	
14. Serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur.		% 40,7%	5,1%	16,9%	28,8%	8,5%	X ² =35,222; p<,05
		N 49	37	18	48	19	
	6-10 yıl	% 28,7%	21,6%	10,5%	28,1%	11,1%	
		N 44	29	31	86	51	
	11-15 yıl	% 18,3%	12,0%	12,9%	35,7%	21,2%	
15. Serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayırımını zorlaştırdı/zorlaştırır.	16-20 yıl	N 115	70	49	80	36	X ² =52,792; p<,05
		% 32,9%	20,0%	14,0%	22,9%	10,3%	
	21 yıl ve üzeri	N 96	74	47	128	66	
		% 23,4%	18,0%	11,4%	31,1%	16,1%	
	5 yıla kadar	N 31	2	5	11	10	
16. Serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi		% 52,5%	3,4%	8,5%	18,6%	16,9%	X ² =45,841; p<,05
		N 74	37	19	28	13	
	6-10 yıl	% 43,3%	21,6%	11,1%	16,4%	7,6%	
		N 62	34	17	78	50	
	11-15 yıl	% 25,7%	14,1%	7,1%	32,4%	20,7%	
OKUL GÜVENLİĞİ	16-20 yıl	N 139	65	59	47	40	X ² =45,841; p<,05
		% 39,7%	18,6%	16,9%	13,4%	11,4%	
	21 yıl ve üzeri	N 129	68	66	89	59	
		% 31,4%	16,5%	16,1%	21,7%	14,4%	
	5 yıla kadar	N 9	4	10	6	30	
14. Serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur.		% 15,3%	6,8%	16,9%	10,2%	50,8%	X ² =35,222; p<,05
		N 29	20	20	21	81	
	6-10 yıl	% 17,0%	11,7%	11,7%	12,3%	47,4%	
		N 53	39	35	27	87	
	11-15 yıl	% 22,0%	16,2%	14,5%	11,2%	36,1%	
15. Serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayırımını zorlaştırdı/zorlaştırır.	16-20 yıl	N 57	43	43	43	164	X ² =52,792; p<,05
		% 16,3%	12,3%	12,3%	12,3%	46,9%	
	21 yıl ve üzeri	N 98	39	61	72	141	
		% 23,8%	9,5%	14,8%	17,5%	34,3%	
	5 yıla kadar	N 8	1	4	11	35	
16. Serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi		% 13,6%	1,7%	6,8%	18,6%	59,3%	X ² =45,841; p<,05
		N 15	35	12	20	89	
	6-10 yıl	% 8,8%	20,5%	7,0%	11,7%	52,0%	
		N 48	29	25	41	98	
	11-15 yıl	% 19,9%	12,0%	10,4%	17,0%	40,7%	
16. Serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi	16-20 yıl	N 38	44	36	45	187	X ² =45,841; p<,05
		% 10,9%	12,6%	10,3%	12,9%	53,4%	
	21 yıl ve üzeri	N 84	43	47	67	170	
		% 20,4%	10,5%	11,4%	16,3%	41,4%	
	5 yıla kadar	N 17	0	4	6	32	
	% 28,8%	0,0%	6,8%	10,2%	54,2%		

zorlaştırdı/zorlaştırır.	6-10 yıl	N	33	18	24	31	65		
		%	19,3%	10,5%	14,0%	18,1%	38,0%		
	11-15 yıl	N	54	41	38	39	69		
		%	22,4%	17,0%	15,8%	16,2%	28,6%		
	16-20 yıl	N	65	51	49	46	139		
%		18,6%	14,6%	14,0%	13,1%	39,7%			
21 yıl ve üzeri	N	116	70	42	51	132			
	%	28,2%	17,0%	10,2%	12,4%	32,1%			
17. Serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okul dışında takip ve denetimi ile okul çevresinin denetimini zorlaştırdı/zorlaştırır.	5 yıla kadar	N	8	2	3	8	38		X ² =53,702; p<,05
		%	13,6%	3,4%	5,1%	13,6%	64,4%		
	6-10 yıl	N	19	18	18	31	85		
		%	11,1%	10,5%	10,5%	18,1%	49,7%		
	11-15 yıl	N	48	39	25	32	97		
%		19,9%	16,2%	10,4%	13,3%	40,2%			
16-20 yıl	N	47	46	52	31	174			
	%	13,4%	13,1%	14,9%	8,9%	49,7%			
21 yıl ve üzeri	N	80	38	50	81	162			
	%	19,5%	9,2%	12,2%	19,7%	39,4%			
18. Serbest kıyafet uygulaması aidiyet duygusunu ortadan kaldırdı ve öğrenci istediği yere rahatlıkla girebilir hale geldi/gelir.	5 yıla kadar	N	12	2	3	6	36	X ² =67,001; p<,05	
		%	20,3%	3,4%	5,1%	10,2%	61,0%		
	6-10 yıl	N	18	12	21	39	81		
		%	10,5%	7,0%	12,3%	22,8%	47,4%		
	11-15 yıl	N	51	39	36	41	74		
%		21,2%	16,2%	14,9%	17,0%	30,7%			
16-20 yıl	N	39	56	50	54	151			
	%	11,1%	16,0%	14,3%	15,4%	43,1%			
21 yıl ve üzeri	N	100	49	52	69	141			
	%	24,3%	11,9%	12,7%	16,8%	34,3%			
19. Serbest kıyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur.	5 yıla kadar	N	8	3	3	10	35	X ² =48,039; p<,05	
		%	13,6%	5,1%	5,1%	16,9%	59,3%		
	6-10 yıl	N	14	25	16	21	95		
		%	8,2%	14,6%	9,4%	12,3%	55,6%		
	11-15 yıl	N	51	32	22	47	89		
%		21,2%	13,3%	9,1%	19,5%	36,9%			
16-20 yıl	N	41	47	33	42	187			
	%	11,7%	13,4%	9,4%	12,0%	53,4%			
21 yıl ve üzeri	N	84	43	45	65	174			
	%	20,4%	10,5%	10,9%	15,8%	42,3%			

Tablo 13 incelendiğinde, öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyarak serbest kıyafetle gelmelidir, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 23 (%39,0)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 12 (%20,3)'sinin katılmıyorum, 6 (%10,2)'sının karasızım, 6 (%10,2)'sının katılıyorum, 12 (%20,3)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 81 (%47,4)'inin kesinlikle katılmıyorum, 15 (%8,8)'inin katılmıyorum, 9 (%5,3)'unun karasızım, 32 (%18,7)'sinin katılıyorum, 34 (%19,9)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 75 (%31,1)'inin kesinlikle katılmıyorum, 19 (%7,9)'unun katılmıyorum, 14 (%5,8)'ünün karasızım, 45 (%18,7)'inin katılıyorum, 88 (%36,5)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 149 (%42,6)'unun kesinlikle katılmıyorum, 40 (%11,4)'inin katılmıyorum, 9 (%2,6)'unun karasızım, 63 (%18,0)'ünün katılıyorum, 89 (%25,4)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 96

(%23,4)'sının kesinlikle katılmıyorum, 41 (%10,0)'inin katılmıyorum, 5 (%1,2)'inin karasızım, 88 (%21,4)'inin katılıyorum, 181 (%44,0)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyararak serbest kıyafetle gelmelidir, görüşüne 21 yıl ve üzeri kıdemi olan katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerdeki başarısını olumlu etkiler, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 39 (%66,1)'unun kesinlikle katılmıyorum, 9 (%15,3)'unun katılmıyorum, 9 (%15,3)'unun karasızım, 2 (%3,4)'sinin katılıyorum, 0 (%0,0)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 91 (%53,2)'inin kesinlikle katılmıyorum, 21 (%12,3)'inin katılmıyorum, 30 (%17,5)'unun karasızım, 25 (%14,6)'inin katılıyorum, 4 (%2,3)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 91 (%37,8)'inin kesinlikle katılmıyorum, 22 (%9,1)'sinin katılmıyorum, 20 (%8,3)'sinin karasızım, 49 (%20,3)'unun katılıyorum, 59 (%24,5)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 171 (%48,9)'inin kesinlikle katılmıyorum, 46 (%13,1)'sının katılmıyorum, 45 (%12,9)'inin karasızım, 46 (%13,1)'sının katılıyorum, 42 (%12,0)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 138 (%33,6)'inin kesinlikle katılmıyorum, 63 (%15,3)'ünün katılmıyorum, 46 (%11,2)'sının karasızım, 89 (%21,7)'unun katılıyorum, 75 (%18,2)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerdeki başarısını olumlu etkiler, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet giyinmek öğrencinin dersleri daha ilgili izlemesini sağlar, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 46 (%78,0)'sının kesinlikle katılmıyorum, 5 (%8,5)'inin katılmıyorum, 6 (%10,2)'sının karasızım, 2 (%3,4)'sinin katılıyorum, 0 (%0,0)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 103 (%60,2)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 25 (%14,6)'inin

katılmıyorum, 22 (%12,9)'sinin karasızım, 21 (%12,3)'inin katılıyorum, 0 (%0,0)'ının kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 99 (%41,1)'unun kesinlikle katılmıyorum, 23 (%9,5)'ünün katılmıyorum, 23 (%9,5)'ünün karasızım, 43 (%17,8)'ünün katılıyorum, 53 (%22,0)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 184 (%52,6)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 46 (%13,1)'sının katılmıyorum, 46 (%13,1)'sının karasızım, 36 (%10,3)'sının katılıyorum, 38 (%10,9)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 155 (%37,7)'inin kesinlikle katılmıyorum, 58 (%14,1)'inin katılmıyorum, 35 (%8,5)'inin karasızım, 101 (%24,6)'inin katılıyorum, 62 (%15,1)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet giyinmek öğrencinin dersleri daha ilgili izlemesini sağlar, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, önlük/forma giymek öğrencilerin derslerdeki başarısını olumsuz yönde etkiler, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 43 (%72,9)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 4 (%6,8)'ünün katılmıyorum, 9 (%15,3)'unun karasızım, 3 (%5,1)'ünün katılıyorum, 0 (%0,0)'ının kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 109 (%63,7)'unun kesinlikle katılmıyorum, 23 (%13,5)'ünün katılmıyorum, 20 (%11,7)'sinin karasızım, 17 (%9,9)'sinin katılıyorum, 2 (%1,2)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 96 (%39,8)'sının kesinlikle katılmıyorum, 29 (%12,0)'unun katılmıyorum, 27 (%11,2)'sinin karasızım, 35 (%14,5)'inin katılıyorum, 54 (%22,4)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 192 (%54,9)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 41 (%11,7)'inin katılmıyorum, 39 (%11,1)'unun karasızım, 30 (%8,6)'unun katılıyorum, 48 (%13,7)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 194 (%47,2)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 51 (%12,4)'inin katılmıyorum, 41 (%10,0)'inin karasızım, 65 (%15,8)'inin katılıyorum, 60 (%14,6)'ının kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle,

önlük/forma giymek öğrencilerin derslerdeki başarısını olumsuz yönde etkiler, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okula gelme isteğini artırır, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 27 (%45,8)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 14 (%23,7)'ünün katılmıyorum, 13 (%22,0)'ünün karasızım, 0 (%0,0)'ının katılıyorum, 5 (%8,5)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 51 (%29,8)'inin kesinlikle katılmıyorum, 46 (%26,9)'sının katılmıyorum, 23 (%13,5)'ünün karasızım, 38 (%22,2)'inin katılıyorum, 13 (%7,6)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 54 (%22,4)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 43 (%17,8)'ünün katılmıyorum, 19 (%7,9)'unun karasızım, 60 (%24,9)'inin katılıyorum, 65 (%27,0)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 132 (%37,7)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 52 (%14,9)'sinin katılmıyorum, 51 (%14,6)'inin karasızım, 59 (%16,9)'unun katılıyorum, 56 (%16,0)'sının kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 110 (%26,8)'unun kesinlikle katılmıyorum, 55 (%13,4)'inin katılmıyorum, 44 (%10,7)'ünün karasızım, 106 (%25,8)'sının katılıyorum, 96 (%23,4)'sının kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okula gelme isteğini artırır, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerde hayal gücünü artırır, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 41 (%69,5)'inin kesinlikle katılmıyorum, 5 (%8,5)'inin katılmıyorum, 6 (%10,2)'sının karasızım, 0 (%0,0)'ının katılıyorum, 7 (%11,9)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 96 (%56,1)'sının kesinlikle katılmıyorum, 29 (%17,0)'unun katılmıyorum, 11 (%6,4)'inin karasızım, 22 (%12,9)'sinin katılıyorum, 13 (%7,6)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 75 (%31,1)'inin kesinlikle katılmıyorum, 37 (%15,4)'sinin katılmıyorum, 30 (%12,4)'unun karasızım, 45 (%18,7)'inin katılıyorum, 54 (%22,4)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 163 (%46,6)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 53 (%15,1)'ünün katılmıyorum, 50 (%14,3)'sinin karasızım, 50 (%14,3)'sinin katılıyorum, 34

(%9,7)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 128 (%31,1)'inin kesinlikle katılmıyorum, 69 (%16,8)'unun katılmıyorum, 84 (%20,4)'ünün karasızım, 78 (%19,0)'inin katılıyorum, 52 (%12,7)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerde hayal gücünü artırır, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet giyen öğrencinin özgüveni arttı dolayısıyla derslere daha aktif katılmaya başladı/başlar, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 36 (%61,0)'sının kesinlikle katılmıyorum, 6 (%10,2)'sının katılmıyorum, 12 (%20,3)'sinin karasızım, 5 (%8,5)'inin katılıyorum, 0 (%0,0)'ının kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 83 (%48,5)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 31 (%18,1)'inin katılmıyorum, 28 (%16,4)'inin karasızım, 19 (%11,1)'unun katılıyorum, 10 (%5,8)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 71 (%29,5)'inin kesinlikle katılmıyorum, 36 (%14,9)'sının katılmıyorum, 48 (%19,9)'inin karasızım, 44 (%18,3)'ünün katılıyorum, 42 (%17,4)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 162 (%46,3)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 55 (%15,7)'inin katılmıyorum, 48 (%13,7)'inin karasızım, 55 (%15,7)'inin katılıyorum, 30 (%8,6)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 136 (%33,1)'sının kesinlikle katılmıyorum, 75 (%18,2)'inin katılmıyorum, 80 (%19,5)'inin karasızım, 68 (%16,5)'inin katılıyorum, 52 (%12,7)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet giyen öğrencinin özgüveni arttı dolayısıyla derslere daha aktif katılmaya başladı/başlar, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimini olumlu yönde etkiledi/etkiler, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 37 (%62,7)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 6 (%10,2)'sının katılmıyorum, 7 (%11,9)'sinin karasızım, 9 (%15,3)'unun katılıyorum, 0 (%0,0)'ının kesinlikle

katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 95 (%55,6)'inin kesinlikle katılmıyorum, 28 (%16,4)'inin katılmıyorum, 11 (%6,4)'inin karasızım, 34 (%19,9)'ünün katılıyorum, 3 (%1,8)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 77 (%32,0)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 34 (%14,1)'ünün katılmıyorum, 42 (%17,4)'sinin karasızım, 50 (%20,7)'sinin katılıyorum, 38 (%15,8)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 163 (%46,6)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 58 (%16,6)'inin katılmıyorum, 43 (%12,3)'ünün karasızım, 56 (%16,0)'sının katılıyorum, 30 (%8,6)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 152 (%37,0)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 77 (%18,7)'sinin katılmıyorum, 43 (%10,5)'ünün karasızım, 93 (%22,6)'ünün katılıyorum, 46 (%11,2)'sının kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimini olumlu yönde etkiledi/etkiler, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 30 (%50,8)'unun kesinlikle katılmıyorum, 11 (%18,6)'inin katılmıyorum, 8 (%13,6)'inin karasızım, 7 (%11,9)'sinin katılıyorum, 3 (%5,1)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 88 (%51,5)'inin kesinlikle katılmıyorum, 23 (%13,5)'ünün katılmıyorum, 17 (%9,9)'sinin karasızım, 34 (%19,9)'ünün katılıyorum, 9 (%5,3)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 71 (%29,5)'inin kesinlikle katılmıyorum, 34 (%14,1)'ünün katılmıyorum, 43 (%17,8)'ünün karasızım, 52 (%21,6)'sinin katılıyorum, 41 (%17,0)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 138 (%39,4)'inin kesinlikle katılmıyorum, 63 (%18,0)'ünün katılmıyorum, 43 (%12,3)'ünün karasızım, 67 (%19,1)'sinin katılıyorum, 39 (%11,1)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 128 (%31,1)'inin kesinlikle katılmıyorum, 87 (%21,2)'sinin katılmıyorum, 57 (%13,9)'sinin karasızım, 89 (%21,7)'unun katılıyorum, 50 (%12,2)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında

istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların az katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması ile öğrencinin kendisine olan özgüveni arttı/arttırır, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 29 (%49,2)'unun kesinlikle katılmıyorum, 9 (%15,3)'unun katılmıyorum, 11 (%18,6)'inin karasızım, 7 (%11,9)'sinin katılıyorum, 3 (%5,1)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 76 (%44,4)'sının kesinlikle katılmıyorum, 36 (%21,1)'sının katılmıyorum, 28 (%16,4)'inin karasızım, 17 (%9,9)'sinin katılıyorum, 14 (%8,2)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 64 (%26,6)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 41 (%17,0)'inin katılmıyorum, 22 (%9,1)'sinin karasızım, 65 (%27,0)'inin katılıyorum, 49 (%20,3)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 148 (%42,3)'inin kesinlikle katılmıyorum, 54 (%15,4)'ünün katılmıyorum, 37 (%10,6)'sinin karasızım, 67 (%19,1)'sinin katılıyorum, 44 (%12,6)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 122 (%29,7)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 66 (%16,1)'sının katılmıyorum, 57 (%13,9)'sinin karasızım, 101 (%24,6)'inin katılıyorum, 65 (%15,8)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması ile öğrencinin kendisine olan özgüveni arttı/arttırır, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin sınıfta ve okulda daha rahat hareket etmesini sağladı/sağlar, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 24 (%40,7)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 3 (%5,1)'ünün katılmıyorum, 6 (%10,2)'sının karasızım, 18 (%30,5)'inin katılıyorum, 8 (%13,6)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 50 (%29,2)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 39 (%22,8)'unun katılmıyorum, 15 (%8,8)'inin karasızım, 42 (%24,6)'sinin katılıyorum, 25 (%14,6)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 37 (%15,4)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 37 (%15,4)'sinin katılmıyorum, 28 (%11,6)'inin karasızım, 93 (%38,6)'ünün katılıyorum, 46

(%19,1)'sının kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 112 (%32,0)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 65 (%18,6)'inin katılmıyorum, 30 (%8,6)'unun karasızım, 87 (%24,9)'sinin katılıyorum, 56 (%16,0)'sının kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 92 (%22,4)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 68 (%16,5)'inin katılmıyorum, 32 (%7,8)'sinin karasızım, 138 (%33,6)'inin katılıyorum, 81 (%19,7)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin sınıfta ve okulda daha rahat hareket etmesini sağladı/sağlar, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisine bakma, özbakım becerisine olumlu katkı sağladı/sağlar, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 24 (%40,7)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 3 (%5,1)'ünün katılmıyorum, 10 (%16,9)'unun karasızım, 17 (%28,8)'sinin katılıyorum, 5 (%8,5)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 49 (%28,7)'unun kesinlikle katılmıyorum, 37 (%21,6)'sinin katılmıyorum, 18 (%10,5)'inin karasızım, 48 (%28,1)'inin katılıyorum, 19 (%11,1)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 44 (%18,3)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 29 (%12,0)'unun katılmıyorum, 31 (%12,9)'inin karasızım, 86 (%35,7)'sının katılıyorum, 51 (%21,2)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 115 (%32,9)'inin kesinlikle katılmıyorum, 70 (%20,0)'inin katılmıyorum, 49 (%14,0)'unun karasızım, 80 (%22,9)'inin katılıyorum, 36 (%10,3)'sının kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 96 (%23,4)'sının kesinlikle katılmıyorum, 74 (%18,0)'ünün katılmıyorum, 47 (%11,4)'sinin karasızım, 128 (%31,1)'inin katılıyorum, 66 (%16,1)'sının kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisine bakma, özbakım becerisine olumlu katkı sağladı/sağlar, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 31 (%52,5)'inin kesinlikle katılmıyorum, 2 (%3,4)'sinin katılmıyorum, 5 (%8,5)'inin karasızım, 11 (%18,6)'inin katılıyorum, 10 (%16,9)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 74 (%43,3)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 37 (%21,6)'sinin katılmıyorum, 19 (%11,1)'unun karasızım, 28 (%16,4)'inin katılıyorum, 13 (%7,6)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 62 (%25,7)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 34 (%14,1)'ünün katılmıyorum, 17 (%7,1)'sinin karasızım, 78 (%32,4)'inin katılıyorum, 50 (%20,7)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 139 (%39,7)'unun kesinlikle katılmıyorum, 65 (%18,6)'inin katılmıyorum, 59 (%16,9)'unun karasızım, 47 (%13,4)'sinin katılıyorum, 40 (%11,4)'ının kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 129 (%31,4)'unun kesinlikle katılmıyorum, 68 (%16,5)'inin katılmıyorum, 66 (%16,1)'sının karasızım, 89 (%21,7)'unun katılıyorum, 59 (%14,4)'unun kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 9 (%15,3)'unun kesinlikle katılmıyorum, 4 (%6,8)'ünün katılmıyorum, 10 (%16,9)'unun karasızım, 6 (%10,2)'sının katılıyorum, 30 (%50,8)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 29 (%17,0)'unun kesinlikle katılmıyorum, 20 (%11,7)'sinin katılmıyorum, 20 (%11,7)'sinin karasızım, 21 (%12,3)'inin katılıyorum, 81 (%47,4)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 53 (%22,0)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 39 (%16,2)'unun katılmıyorum, 35 (%14,5)'inin karasızım, 27 (%11,2)'sinin katılıyorum, 87 (%36,1)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 57 (%16,3)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 43 (%12,3)'ünün katılmıyorum, 43 (%12,3)'ünün karasızım, 43 (%12,3)'ünün katılıyorum, 164 (%46,9)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 98

(%23,8)'inin kesinlikle katılmıyorum, 39 (%9,5)'unun katılmıyorum, 61 (%14,8)'inin karasızım, 72 (%17,5)'sinin katılıyorum, 141 (%34,3)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayrımını zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 8 (%13,6)'inin kesinlikle katılmıyorum, 1 (%1,7)'inin katılmıyorum, 4 (%6,8)'ünün karasızım, 11 (%18,6)'inin katılıyorum, 35 (%59,3)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 15 (%8,8)'inin kesinlikle katılmıyorum, 35 (%20,5)'inin katılmıyorum, 12 (%7,0)'sinin karasızım, 20 (%11,7)'sinin katılıyorum, 89 (%52,0)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 48 (%19,9)'inin kesinlikle katılmıyorum, 29 (%12,0)'unun katılmıyorum, 25 (%10,4)'inin karasızım, 41 (%17,0)'inin katılıyorum, 98 (%40,7)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 38 (%10,9)'inin kesinlikle katılmıyorum, 44 (%12,6)'ünün katılmıyorum, 36 (%10,3)'sinin karasızım, 45 (%12,9)'inin katılıyorum, 187 (%53,4)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 84 (%20,4)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 43 (%10,5)'ünün katılmıyorum, 47 (%11,4)'sinin karasızım, 67 (%16,3)'ünün katılıyorum, 170 (%41,4)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayrımını zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 17 (%28,8)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 0 (%0,0)'inin katılmıyorum, 4 (%6,8)'ünün karasızım, 6 (%10,2)'sinin katılıyorum, 32 (%54,2)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 33 (%19,3)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 18 (%10,5)'inin katılmıyorum, 24 (%14,0)'ünün karasızım, 31 (%18,1)'inin katılıyorum, 65 (%38,0)'ünün kesinlikle

katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 54 (%22,4)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 41 (%17,0)'inin katılmıyorum, 38 (%15,8)'inin karasızım, 39 (%16,2)'unun katılıyorum, 69 (%28,6)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 65 (%18,6)'inin kesinlikle katılmıyorum, 51 (%14,6)'inin katılmıyorum, 49 (%14,0)'unun karasızım, 46 (%13,1)'sının katılıyorum, 139 (%39,7)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 116 (%28,2)'sının kesinlikle katılmıyorum, 70 (%17,0)'inin katılmıyorum, 42 (%10,2)'sinin karasızım, 51 (%12,4)'inin katılıyorum, 132 (%32,1)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okul dışında takip ve denetimi ile okul çevresinin denetimini zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 8 (%13,6)'inin kesinlikle katılmıyorum, 2 (%3,4)'sinin katılmıyorum, 3 (%5,1)'ünün karasızım, 8 (%13,6)'inin katılıyorum, 38 (%64,4)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 19 (%11,1)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 18 (%10,5)'inin katılmıyorum, 18 (%10,5)'inin karasızım, 31 (%18,1)'inin katılıyorum, 85 (%49,7)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 48 (%19,9)'inin kesinlikle katılmıyorum, 39 (%16,2)'unun katılmıyorum, 25 (%10,4)'inin karasızım, 32 (%13,3)'sinin katılıyorum, 97 (%40,2)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 47 (%13,4)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 46 (%13,1)'sının katılmıyorum, 52 (%14,9)'sinin karasızım, 31 (%8,9)'inin katılıyorum, 174 (%49,7)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 80 (%19,5)'inin kesinlikle katılmıyorum, 38 (%9,5)'inin katılmıyorum, 50 (%12,2)'sinin karasızım, 81 (%19,7)'inin katılıyorum, 162 (%39,4)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin

okul dışında takip ve denetimi ile okul çevresinin denetimini zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması aidiyet duygusunu ortadan kaldırdı ve öğrenci istediği yere rahatlıkla girebilir hale geldi/gelir, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 12 (%20,3)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 2 (%3,4)'sinin katılmıyorum, 3 (%5,1)'ünün karasızım, 6 (%10,2)'sının katılıyorum, 36 (%61,0)'sının kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 18 (%10,5)'inin kesinlikle katılmıyorum, 12 (%7,0)'sinin katılmıyorum, 21 (%12,3)'inin karasızım, 39 (%22,8)'unun katılıyorum, 81 (%47,4)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 51 (%21,2)'inin kesinlikle katılmıyorum, 39 (%16,2)'unun katılmıyorum, 36 (%14,9)'sının karasızım, 41 (%17,0)'inin katılıyorum, 74 (%30,7)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 39 (%11,1)'unun kesinlikle katılmıyorum, 56 (%16,0)'sının katılmıyorum, 50 (%14,3)'sinin karasızım, 54 (%15,4)'ünün katılıyorum, 151 (%43,1)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 100 (%24,3)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 49 (%11,9)'unun katılmıyorum, 52 (%12,7)'sinin karasızım, 69 (%16,8)'unun katılıyorum, 141 (%34,3)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması aidiyet duygusunu ortadan kaldırdı ve öğrenci istediği yere rahatlıkla girebilir hale geldi/gelir, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 13 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur, görüşüne kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların 8 (%13,6)'inin kesinlikle katılmıyorum, 3 (%5,1)'ünün katılmıyorum, 3 (%5,1)'ünün karasızım, 10 (%16,9)'unun katılıyorum, 35 (%59,3)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 6-10 yıl olan katılımcıların 14 (%8,2)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 25 (%14,6)'inin katılmıyorum, 16 (%9,4)'sının karasızım, 21 (%12,3)'inin katılıyorum, 95 (%55,6)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, 11-15 yıl olan katılımcıların 51 (%21,2)'inin kesinlikle katılmıyorum, 32 (%13,3)'sinin katılmıyorum, 22 (%9,1)'sinin karasızım, 47 (%19,5)'sinin katılıyorum, 89 (%36,9)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, 16-20 yıl olan katılımcıların 41 (%11,7)'inin kesinlikle katılmıyorum, 47

(%13,4)'sinin katılmıyorum, 33 (%9,4)'ünün karasızım, 42 (%12,0)'sinin katılıyorum, 187 (%53,4)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların 84 (%20,4)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 43 (%10,5)'ünün katılmıyorum, 45 (%10,9)'inin karasızım, 65 (%15,8)'inin katılıyorum, 174 (%42,3)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Kıdeme göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur, görüşüne 5 yıla kadar kıdemi olan katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

❖ *Katılımcıların görev yaptıkları kurumlara göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşleri nasıldır?*

Tablo 14'te katılımcıların görev yaptıkları kurumlara göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans dağılımı ve ki kare istatistiği verilmiştir.

Tablo 14. Katılımcıların görev yaptıkları kurumlara göre, okullarda serbest kıyafet uygulaması hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans dağılımı ve ki kare istatistiği

MADDELER	Görev Yapılan Kurum	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Karasızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	X ²
SERBEST KIYAFET GÖRÜŞÜ							
1. Öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyarak serbest kıyafetle gelmelidir.	İlkokul	N	165	34	9	66	120
		%	41,9%	8,6%	2,3%	16,8%	30,5%
	Ortaokul	N	131	34	18	115	88
		%	33,9%	8,8%	4,7%	29,8%	22,8%
	Lise	N	128	59	16	53	196
		%	28,3%	13,1%	3,5%	11,7%	43,4%
AKADEMİK BAŞARI							
2. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerdeki başarısını olumlu etkiler	İlkokul	N	198	52	39	63	42
		%	50,3%	13,2%	9,9%	16,0%	10,7%
	Ortaokul	N	147	48	50	85	56
		%	38,1%	12,4%	13,0%	22,0%	14,5%
	Lise	N	185	61	61	63	82
		%	40,9%	13,5%	13,5%	13,9%	18,1%
3. Serbest kıyafet giyinmek	İlkokul	N	228	50	25	62	29

öğrencinin dersleri daha ilgili izlemesini sağlar		%	57,9%	12,7%	6,3%	15,7%	7,4%	p<,05
	Ortaokul	N	165	36	46	90	49	
		%	42,7%	9,3%	11,9%	23,3%	12,7%	
	Lise	N	194	71	61	51	75	
		%	42,9%	15,7%	13,5%	11,3%	16,6%	
	4. Önlük/Forma giymek öğrencilerin derslerdeki başarısını olumsuz yönde etkiler.	İlkokul	N	245	37	39	41	
%			62,2%	9,4%	9,9%	10,4%	8,1%	
Ortaokul		N	154	53	40	84	55	
		%	39,9%	13,7%	10,4%	21,8%	14,2%	
Lise		N	235	58	57	25	77	
		%	52,0%	12,8%	12,6%	5,5%	17,0%	
5. Serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okula gelme isteğini artırır.	İlkokul	N	157	76	33	73	55	X ² =60,747; p<,05
		%	39,8%	19,3%	8,4%	18,5%	14,0%	
	Ortaokul	N	103	62	39	111	71	
		%	26,7%	16,1%	10,1%	28,8%	18,4%	
	Lise	N	114	72	78	79	109	
		%	25,2%	15,9%	17,3%	17,5%	24,1%	
6. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerde hayal gücünü artırır.	İlkokul	N	201	63	40	48	42	X ² =31,023; p<,05
		%	51,0%	16,0%	10,2%	12,2%	10,7%	
	Ortaokul	N	142	56	63	70	55	
		%	36,8%	14,5%	16,3%	18,1%	14,2%	
	Lise	N	160	74	78	77	63	
		%	35,4%	16,4%	17,3%	17,0%	13,9%	
7. Serbest kıyafet giyen öğrencinin özgüveni arttı dolayısıyla derslere daha aktif katılmaya başladı/başlar.	İlkokul	N	191	57	53	49	44	X ² =29,415; p<,05
		%	48,5%	14,5%	13,5%	12,4%	11,2%	
	Ortaokul	N	142	65	84	53	42	
		%	36,8%	16,8%	21,8%	13,7%	10,9%	
	Lise	N	155	81	79	89	48	
		%	34,3%	17,9%	17,5%	19,7%	10,6%	
İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ								
8. Serbest kıyafet uygulaması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimini olumlu yönde etkiledi/etkiler.	İlkokul	N	205	71	24	53	41	X ² =58,992; p<,05
		%	52,0%	18,0%	6,1%	13,5%	10,4%	
	Ortaokul	N	155	64	60	64	43	
		%	40,2%	16,6%	15,5%	16,6%	11,1%	
	Lise	N	164	68	62	125	33	
		%	36,3%	15,0%	13,7%	27,7%	7,3%	
9. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar.	İlkokul	N	193	68	39	53	41	X ² =68,142; p<,05
		%	49,0%	17,3%	9,9%	13,5%	10,4%	
	Ortaokul	N	136	59	63	68	60	
		%	35,2%	15,3%	16,3%	17,6%	15,5%	
	Lise	N	126	91	66	128	41	
		%	27,9%	20,1%	14,6%	28,3%	9,1%	
10. Serbest kıyafet uygulaması ile öğrencinin kendisine olan özgüveni arttı/arttırır.	İlkokul	N	180	58	49	60	47	X ² =53,685; p<,05
		%	45,7%	14,7%	12,4%	15,2%	11,9%	
	Ortaokul	N	119	72	33	83	79	
		%	30,8%	18,7%	8,5%	21,5%	20,5%	
	Lise	N	140	76	73	114	49	
		%	31,0%	16,8%	16,2%	25,2%	10,8%	
11. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin sınıfta ve okulda daha rahat hareket etmesini sağladı/sağlar.	İlkokul	N	137	77	30	89	61	X ² =37,935; p<,05
		%	34,8%	19,5%	7,6%	22,6%	15,5%	
	Ortaokul	N	83	64	32	137	70	
		%	21,5%	16,6%	8,3%	35,5%	18,1%	
	Lise	N	95	71	49	152	85	
		%	21,0%	15,7%	10,8%	33,6%	18,8%	
12. Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisine bakma, özbakım becerisine olumlu katkı sağladı/sağlar.	İlkokul	N	147	75	43	75	54	X ² =52,117; p<,05
		%	37,3%	19,0%	10,9%	19,0%	13,7%	
	Ortaokul	N	85	66	46	124	65	
		%	22,0%	17,1%	11,9%	32,1%	16,8%	
	Lise	N	96	72	66	160	58	
		%	21,2%	15,9%	14,6%	35,4%	12,8%	
13. Serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu	İlkokul	N	181	69	45	51	48	X ² =64,666; p<,05
		%	45,9%	17,5%	11,4%	12,9%	12,2%	

içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır.	Ortaokul	N	128	55	46	79	78	
		%	33,2%	14,2%	11,9%	20,5%	20,2%	
	Lise	N	126	82	75	123	46	
		%	27,9%	18,1%	16,6%	27,2%	10,2%	
OKUL GÜVENLİĞİ								
14. Serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur.	İlkokul	N	85	66	49	47	147	X ² =56,749; p<,05
		%	21,6%	16,8%	12,4%	11,9%	37,3%	
	Ortaokul	N	108	22	56	54	146	
		%	28,0%	5,7%	14,5%	14,0%	37,8%	
	Lise	N	53	57	64	68	210	
		%	11,7%	12,6%	14,2%	15,0%	46,5%	
15. Serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayırımı zorlaştırdı/zorlaştıtır.	İlkokul	N	66	66	26	63	173	X ² =72,109; p<,05
		%	16,8%	16,8%	6,6%	16,0%	43,9%	
	Ortaokul	N	93	21	41	60	171	
		%	24,1%	5,4%	10,6%	15,5%	44,3%	
	Lise	N	34	65	57	61	235	
		%	7,5%	14,4%	12,6%	13,5%	52,0%	
16. Serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi zorlaştırdı/zorlaştıtır.	İlkokul	N	108	69	30	51	136	X ² =57,311; p<,05
		%	27,4%	17,5%	7,6%	12,9%	34,5%	
	Ortaokul	N	113	30	59	56	128	
		%	29,3%	7,8%	15,3%	14,5%	33,2%	
	Lise	N	64	81	68	66	173	
		%	14,2%	17,9%	15,0%	14,6%	38,3%	
17. Serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okul dışında takip ve denetimi ile okul çevresinin denetimini zorlaştırdı/zorlaştıtır.	İlkokul	N	62	51	38	66	177	X ² =53,087; p<,05
		%	15,7%	12,9%	9,6%	16,8%	44,9%	
	Ortaokul	N	96	22	52	48	168	
		%	24,9%	5,7%	13,5%	12,4%	43,5%	
	Lise	N	44	70	58	69	211	
		%	9,7%	15,5%	12,8%	15,3%	46,7%	
18. Serbest kıyafet uygulaması aidiyet duygusunu ortadan kaldırdı ve öğrenci istediği yere rahatlıkla girebilir hale geldi/gelir.	İlkokul	N	71	52	44	60	167	X ² =37,641; p<,05
		%	18,0%	13,2%	11,2%	15,2%	42,4%	
	Ortaokul	N	96	33	60	65	132	
		%	24,9%	8,5%	15,5%	16,8%	34,2%	
	Lise	N	53	73	58	84	184	
		%	11,7%	16,2%	12,8%	18,6%	40,7%	
19. Serbest kıyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur.	İlkokul	N	68	49	38	51	188	X ² =32,262; p<,05
		%	17,3%	12,4%	9,6%	12,9%	47,7%	
	Ortaokul	N	89	39	27	61	170	
		%	23,1%	10,1%	7,0%	15,8%	44,0%	
	Lise	N	41	62	54	73	222	
		%	9,1%	13,7%	11,9%	16,2%	49,1%	

Tablo 14 incelendiğinde, öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyarak serbest kıyafetle gelmelidir, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 165 (%41,9)'inin kesinlikle katılmıyorum, 34 (%8,6)'ünün katılmıyorum, 9 (%2,3)'unun karasızım, 66 (%16,8)'sının katılıyorum, 120 (%30,5)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 131 (%33,9)'inin kesinlikle katılmıyorum, 34 (%8,8)'ünün katılmıyorum, 18 (%4,7)'inin karasızım, 115 (%29,8)'inin katılıyorum, 88 (%22,8)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 128 (%28,3)'inin kesinlikle katılmıyorum, 59 (%13,1)'unun katılmıyorum, 16 (%3,5)'sının karasızım, 53 (%11,7)'ünün katılıyorum, 196 (%43,4)'sının kesinlikle katılıyorum

dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyarak serbest kıyafetle gelmelidir, görüşüne lisede görev yapan katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerdeki başarısını olumlu etkiler, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 198 (%50,3)'inin kesinlikle katılmıyorum, 52 (%13,2)'sinin katılmıyorum, 39 (%9,9)'unun karasızım, 63 (%16,0)'ünün katılıyorum, 42 (%10,7)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 147 (%38,1)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 48 (%12,4)'inin katılmıyorum, 50 (%13,0)'sinin karasızım, 85 (%22,0)'inin katılıyorum, 56 (%14,5)'sının kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 185 (%40,9)'inin kesinlikle katılmıyorum, 61 (%13,5)'inin katılmıyorum, 61 (%13,5)'inin karasızım, 63 (%13,9)'ünün katılıyorum, 82 (%18,1)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerdeki başarısını olumlu etkiler, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet giyinmek öğrencinin dersleri daha ilgili izlemesini sağlar, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 228 (%57,9)'inin kesinlikle katılmıyorum, 50 (%12,7)'sinin katılmıyorum, 25 (%6,3)'inin karasızım, 62 (%15,7)'sinin katılıyorum, 29 (%7,4)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 165 (%42,7)'inin kesinlikle katılmıyorum, 36 (%9,3)'sının katılmıyorum, 46 (%11,9)'sının karasızım, 90 (%23,3)'inin katılıyorum, 49 (%12,7)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 194 (%42,9)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 71 (%15,7)'inin katılmıyorum, 61 (%13,5)'inin karasızım, 51 (%11,3)'inin katılıyorum, 75 (%16,6)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu

bulgudan hareketle, serbest kıyafet giyinmek öğrencinin dersleri daha ilgili izlemesini sağlar, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, önlük/forma giymek öğrencilerin derslerdeki başarısını olumsuz yönde etkiler, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 245 (%62,2)'inin kesinlikle katılmıyorum, 37 (%9,4)'sinin katılmıyorum, 39 (%9,9)'unun karasızım, 41 (%10,4)'inin katılıyorum, 32 (%8,1)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 154 (%39,9)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 53 (%13,7)'ünün katılmıyorum, 40 (%10,4)'ının karasızım, 84 (%21,8)'ünün katılıyorum, 55 (%14,2)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 235 (%52,0)'inin kesinlikle katılmıyorum, 58 (%12,8)'inin katılmıyorum, 57 (%12,6)'sinin karasızım, 25 (%5,5)'inin katılıyorum, 77 (%17,0)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, önlük/forma giymek öğrencilerin derslerdeki başarısını olumsuz yönde etkiler, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okula gelme isteğini artırır, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 157 (%39,8)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 76 (%19,3)'sının katılmıyorum, 33 (%8,4)'ünün karasızım, 73 (%18,5)'ünün katılıyorum, 55 (%14,0)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 103 (%26,7)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 62 (%16,1)'sinin katılmıyorum, 39 (%10,1)'unun karasızım, 111 (%28,8)'inin katılıyorum, 71 (%18,4)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 114 (%25,2)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 72 (%15,9)'sinin katılmıyorum, 78 (%17,3)'inin karasızım, 79 (%17,5)'unun katılıyorum, 109 (%24,1)'unun kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okula gelme isteğini artırır, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerde hayal gücünü artırır, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 201 (%51,0)'inin kesinlikle katılmıyorum, 63 (%16,0)'ünün katılmıyorum, 40 (%10,2)'inin karasızım, 48 (%12,2)'inin katılıyorum, 42 (%10,7)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 142 (%36,8)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 56 (%14,5)'sının katılmıyorum, 63 (%16,3)'ünün karasızım, 70 (%18,1)'inin katılıyorum, 55 (%14,2)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 160 (%35,4)'inin kesinlikle katılmıyorum, 74 (%16,4)'ünün katılmıyorum, 78 (%17,3)'inin karasızım, 77 (%17,0)'sinin katılıyorum, 63 (%13,9)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerde hayal gücünü artırır, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet giyen öğrencinin özgüveni arttı dolayısıyla derslere daha aktif katılmaya başladı/başlar, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 191 (%48,5)'inin kesinlikle katılmıyorum, 57 (%14,5)'ünün katılmıyorum, 53 (%13,5)'unun karasızım, 49 (%12,4)'sının katılıyorum, 44 (%11,2)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 142 (%36,8)'inin kesinlikle katılmıyorum, 65 (%16,8)'ünün katılmıyorum, 84 (%21,8)'inin karasızım, 53 (%13,7)'inin katılıyorum, 42 (%10,9)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 155 (%34,3)'inin kesinlikle katılmıyorum, 81 (%17,9)'unun katılmıyorum, 79 (%17,5)'sının karasızım, 89 (%19,7)'ünün katılıyorum, 48 (%10,6)'sının kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet giyen öğrencinin özgüveni arttı dolayısıyla derslere daha aktif katılmaya başladı/başlar, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimini olumlu yönde etkiledi/etkiler, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 205 (%52,0)'inin kesinlikle katılmıyorum, 71 (%18,0)'inin katılmıyorum, 24

(%6,1)'ünün karasızım, 53 (%13,5)'ünün katılıyorum, 41 (%10,4)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 155 (%40,2)'inin kesinlikle katılmıyorum, 64 (%16,6)'ünün katılmıyorum, 60 (%15,5)'inin karasızım, 64 (%16,6)'ünün katılıyorum, 43 (%11,1)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 164 (%36,3)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 68 (%15,0)'inin katılmıyorum, 62 (%13,7)'sinin karasızım, 125 (%27,7)'inin katılıyorum, 33 (%7,3)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimini olumlu yönde etkiledi/etkiler, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 193 (%49,0)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 68 (%17,3)'inin katılmıyorum, 39 (%9,9)'unun karasızım, 53 (%13,5)'ünün katılıyorum, 41 (%10,4)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 136 (%35,2)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 59 (%15,3)'unun katılmıyorum, 63 (%16,3)'ünün karasızım, 68 (%17,6)'inin katılıyorum, 60 (%15,5)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 126 (%27,9)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 91 (%20,1)'inin katılmıyorum, 66 (%14,6)'sinin karasızım, 128 (%28,3)'inin katılıyorum, 41 (%9,1)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması ile öğrencinin kendisine olan özgüveni arttı/arttırır, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 180 (%45,7)'inin kesinlikle katılmıyorum, 58 (%14,7)'inin katılmıyorum, 49 (%12,4)'unun karasızım, 60 (%15,2)'inin katılıyorum, 47 (%11,9)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 119 (%30,8)'unun kesinlikle katılmıyorum, 72 (%18,7)'sinin

katılmıyorum, 33 (%8,5)'ünün karasızım, 83 (%21,5)'ünün katılıyorum, 79 (%20,5)'unun kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 140 (%31,0)'inin kesinlikle katılmıyorum, 76 (%16,8)'sının katılmıyorum, 73 (%16,2)'ünün karasızım, 114 (%25,2)'ünün katılıyorum, 49 (%10,8)'unun kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması ile öğrencinin kendisine olan özgüveni arttı/arttırır, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin sınıfta ve okulda daha rahat hareket etmesini sağladı/sağlar, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 137 (%34,8)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 77 (%19,5)'sinin katılmıyorum, 30 (%7,6)'unun karasızım, 89 (%22,6)'unun katılıyorum, 61 (%15,5)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 83 (%21,5)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 64 (%16,6)'ünün katılmıyorum, 32 (%8,3)'sinin karasızım, 137 (%35,5)'sinin katılıyorum, 70 (%18,1)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 95 (%21,0)'inin kesinlikle katılmıyorum, 71 (%15,7)'inin katılmıyorum, 49 (%10,8)'unun karasızım, 152 (%33,6)'sinin katılıyorum, 85 (%18,8)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin sınıfta ve okulda daha rahat hareket etmesini sağladı/sağlar, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisine bakma, özbakım becerisine olumlu katkı sağladı/sağlar, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 147 (%37,3)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 75 (%19,0)'inin katılmıyorum, 43 (%10,9)'ünün karasızım, 75 (%19,0)'inin katılıyorum, 54 (%13,7)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 85 (%22,0)'inin kesinlikle katılmıyorum, 66 (%17,1)'sının katılmıyorum, 46 (%11,9)'sının karasızım, 124 (%32,1)'ünün katılıyorum, 65 (%16,8)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 96 (%21,2)'sının kesinlikle katılmıyorum, 72

(%15,9)'sinin katılmıyorum, 66 (%14,6)'sının karasızım, 160 (%35,4)'ının katılıyorum, 58 (%12,8)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisine bakma, özbakım becerisine olumlu katkı sağladı/sağlar, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 181 (%45,9)'inin kesinlikle katılmıyorum, 69 (%17,5)'unun katılmıyorum, 45 (%11,4)'inin karasızım, 51 (%12,9)'inin katılıyorum, 48 (%12,2)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 128 (%33,2)'inin kesinlikle katılmıyorum, 55 (%14,2)'inin katılmıyorum, 46 (%11,9)'sının karasızım, 79 (%20,5)'unun katılıyorum, 78 (%20,2)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 126 (%27,9)'sının kesinlikle katılmıyorum, 82 (%18,1)'sinin katılmıyorum, 75 (%16,6)'inin karasızım, 123 (%27,2)'ünün katılıyorum, 46 (%10,2)'sının kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların daha az katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 85 (%21,6)'inin kesinlikle katılmıyorum, 66 (%16,8)'sının katılmıyorum, 49 (%12,4)'unun karasızım, 47 (%11,9)'sinin katılıyorum, 147 (%37,3)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 108 (%28,0)'inin kesinlikle katılmıyorum, 22 (%5,7)'sinin katılmıyorum, 56 (%14,5)'sının karasızım, 54 (%14,0)'ünün katılıyorum, 146 (%37,8)'sının kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 53 (%11,7)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 57 (%12,6)'sinin katılmıyorum, 64 (%14,2)'ünün karasızım, 68 (%15,0)'inin katılıyorum, 210 (%46,5)'unun kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre

gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur, görüşüne lisede görev yapan katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayrımını zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 66 (%16,8)'sının kesinlikle katılmıyorum, 66 (%16,8)'sının katılmıyorum, 26 (%6,6)'sının karasızım, 63 (%16,0)'ünün katılıyorum, 173 (%43,9)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 93 (%24,1)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 21 (%5,4)'inin katılmıyorum, 41 (%10,6)'inin karasızım, 60 (%15,5)'inin katılıyorum, 171 (%44,3)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 34 (%7,5)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 65 (%14,4)'inin katılmıyorum, 57 (%12,6)'sinin karasızım, 61 (%13,5)'inin katılıyorum, 235 (%52,0)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayrımını zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne lisede görev yapan katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 108 (%27,4)'inin kesinlikle katılmıyorum, 69 (%17,5)'unun katılmıyorum, 30 (%7,6)'unun karasızım, 51 (%12,9)'inin katılıyorum, 136 (%34,5)'sının kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 113 (%29,3)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 30 (%7,8)'unun katılmıyorum, 59 (%15,3)'unun karasızım, 56 (%14,5)'sının katılıyorum, 128 (%33,2)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 64 (%14,2)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 81 (%17,9)'inin katılmıyorum, 68 (%15,0)'inin karasızım, 66 (%14,6)'sının katılıyorum, 173 (%38,3)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu

bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne lisede görev yapan katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okul dışında takip ve denetimi ile okul çevresinin denetimini zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 62 (%15,7)'sinin kesinlikle katılmıyorum, 51 (%12,9)'inin katılmıyorum, 38 (%9,6)'inin karasızım, 66 (%16,8)'sının katılıyorum, 177 (%44,9)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 96 (%24,9)'sının kesinlikle katılmıyorum, 22 (%5,7)'sinin katılmıyorum, 52 (%13,5)'sinin karasızım, 48 (%12,4)'inin katılıyorum, 168 (%43,5)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 44 (%9,7)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 70 (%15,5)'inin katılmıyorum, 58 (%12,8)'inin karasızım, 69 (%15,3)'ünün katılıyorum, 211 (%46,7)'inin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okul dışında takip ve denetimi ile okul çevresinin denetimini zorlaştırdı/zorlaştırır, görüşüne lisede görev yapan katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması aidiyet duygusunu ortadan kaldırdı ve öğrenci istediği yere rahatlıkla girebilir hale geldi/gelir, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 71 (%18,0)'inin kesinlikle katılmıyorum, 52 (%13,2)'sinin katılmıyorum, 44 (%11,2)'ünün karasızım, 60 (%15,2)'inin katılıyorum, 167 (%42,4)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 96 (%24,9)'sının kesinlikle katılmıyorum, 33 (%8,5)'ünün katılmıyorum, 60 (%15,5)'inin karasızım, 65 (%16,8)'inin katılıyorum, 132 (%34,2)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 53 (%11,7)'ünün kesinlikle katılmıyorum, 73 (%16,2)'ünün katılmıyorum, 58 (%12,8)'inin karasızım, 84 (%18,6)'ünün katılıyorum, 184 (%40,7)'ünün kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması aidiyet duygusunu ortadan kaldırdı ve öğrenci istediği yere rahatlıkla girebilir hale geldi/gelir, görüşüne lisede görev yapan katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde, serbest kıyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur, görüşüne ilkokulda görev yapan katılımcıların 68 (%17,3)'inin kesinlikle katılmıyorum, 49 (%12,4)'unun katılmıyorum, 38 (%9,6)'inin karasızım, 51 (%12,9)'inin katılıyorum, 188 (%47,7)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, ortaokulda görev yapan katılımcıların 89 (%23,1)'unun kesinlikle katılmıyorum, 39 (%10,1)'unun katılmıyorum, 27 (%7,0)'sinin karasızım, 61 (%15,8)'inin katılıyorum, 170 (%44,0)'inin kesinlikle katılıyorum dediği, lisede görev yapan katılımcıların 41 (%9,1)'inin kesinlikle katılmıyorum, 62 (%13,7)'sinin katılmıyorum, 54 (%11,9)'ünün karasızım, 73 (%16,2)'ünün katılıyorum, 222 (%49,1)'sinin kesinlikle katılıyorum dediği görülmektedir. Görev yapılan kuruma göre gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ki kare testi sonuçlarına göre, katılımcıların görüşleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Bu bulgudan hareketle, serbest kıyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur, görüşüne lisede görev yapan katılımcıların daha çok katıldığı söylenebilir.

5. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Tartışma

Araştırmamızın konusu olan yönetmelik ülkemizde yenidir. Alan yazın incelendiğinde Serbest kıyafet uygulaması ile ilgili çalışmaların çok sınırlı olduğu ve yapılan çalışmalarda serbest kıyafet uygulamasının daha çok öğrenci ve veli açısından incelendiği görülmüştür bu yüzden konuyla ilgili araştırma çok azdır.

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının (1997) yaptığı araştırma sonuçlarında öğretmenlere “öğrencilerin önlük/forma giymelerini istiyor musunuz?” sorusuna I. kademe öğretmenlerinin II. kademe ve lise öğretmenlerine göre daha çok katıldıkları tespit edilmiştir. Bu sonuç yapmış olduğumuz çalışmayla paralellik göstermektedir. Araştırmamıza göre “öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyarak serbest kıyafetle gelmelidir” sorusuna ilkokul öğretmenlerinin daha az katıldığı görülmüştür.

Kahraman ve Karacan (2013), yapmış oldukları araştırmaya göre serbest kıyafet uygulamasına en çok yöneticiler olumsuz yaklaşmıştır. Yaptığımız araştırmaya göre ise öğretmenler yöneticilere göre serbest kıyafet uygulamasına daha olumsuz yaklaşmışlardır. Bu farklılığın çıkmasında araştırmaların yapıldığı tarihin etkili olduğu düşünülebilir. Çünkü Kahraman ve Karacan (2013), araştırmalarını 2013 tarihinde yapmışlardır. Milli Eğitim Bakanlığı 2014 yılında çıkarmış olduğu yönetici atama yönetmeliği ile birçok okul yöneticisinin görevini değiştirmiştir. 2014 yılından sonra özellikle yöneticilerde yapılan bu değişiklik ve uygulama üzerinden bir yılın geçmesi araştırma sonuçlarının farklı çıkmasında etkili olabilir.

5.2. Sonuç

1. Araştırmada cinsiyet değişkenine bağlı olarak elde edilen sonuçlara göre, “öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyararak serbest kıyafetle gelmelidir” sorusuna kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha az katıldığı belirlenmiştir.
2. Yine cinsiyet değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasının akademik başarıya etkisi ile ilgili sorularda katılımcı görüşleri arasında anlamlı fark olduğu ve kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre “serbest kıyafet uygulaması akademik başarıyı artırdı/artırır” görüşüne daha az katıldığı tespit edilmiştir.
3. Cinsiyet değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasının ifade özgürlüğüne etkisi ile ilgili sorularda katılımcı görüşleri arasında anlamlı fark olduğu ve kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre “serbest kıyafet uygulaması ifade özgürlüğünü artırdı/artırır” görüşüne daha az katıldığı tespit edilmiştir.
4. Cinsiyet değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasının okul güvenliğine etkisi ile ilgili sorularda katılımcı görüşleri arasında anlamlı fark olduğu ve kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre “okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur” görüşüne daha çok katıldığı tespit edilmiştir.
5. Araştırmada görev türü değişkenine bağlı olarak elde edilen sonuçlara göre “öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyararak serbest kıyafetle gelmelidir” ifadesine yönetici ve öğretmenlerin %32 ve %33 düzeyinde katıldıkları tespit edilmiş olup, yönetici ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı fark çıkmamıştır.
6. Görev türü değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasının akademik başarıya etkisi ile ilgili sorularda katılımcı görüşleri arasında anlamlı fark olduğu ve öğretmen katılımcıların yönetici olan katılımcılara göre “serbest kıyafet uygulaması derslerdeki akademik başarıyı artırdı/artırır” görüşüne daha az katıldıkları tespit edilmiştir.
7. Görev türü değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasının ifade özgürlüğüne katkısı ile ilgili sorularda katılımcı görüşleri arasında anlamlı fark olduğu ve öğretmen katılımcıların yönetici olan katılımcılara göre “serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar” görüşüne daha az katıldıkları tespit edilmiştir.

8. Görev türü değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasının okul güvenliğine etkisi ile ilgili ifadelerde katılımcı görüşleri arasında anlamlı fark olduğu ve öğretmen katılımcıların yönetici olan katılımcılara göre “okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur” görüşüne daha çok katıldıkları tespit edilmiştir.
9. Araştırmada katılımcıların kıdem değişkenine bağlı olarak elde edilen sonuçlara göre, “öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyararak serbest kıyafetle gelmelidir” sorusuna kıdemi 21 yıl ve üzeri olan katılımcıların diğer katılımcılara göre daha çok katıldıkları, kıdemi 5 yıla kadar olanların ise daha az katıldıkları belirlenmiştir.
10. Kıdem yılı değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasının akademik başarıya etkisi ile ilgili sorularda katılımcı görüşleri arasında anlamlı fark olduğu ve kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların diğer katılımcılara göre “serbest kıyafet uygulaması derslerdeki akademik başarıyı artırdı/artırır” görüşüne daha az katıldıkları tespit edilmiştir.
11. Kıdem yılı değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasının ifade özgürlüğüne etkisi ile ilgili görüşlerde katılımcı görüşleri arasında anlamlı fark olduğu ve kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların diğer katılımcılara göre “serbest kıyafet uygulaması ifade özgürlüğünü artırdı/artırır” görüşüne daha az katıldıkları tespit edilmiştir.
12. Kıdem yılı değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasının okul güvenliğine etkisi ile ilgili sorularda katılımcı görüşleri arasında anlamlı fark olduğu ve kıdemi 5 yıla kadar olan katılımcıların diğer katılımcılara göre “okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur” görüşüne daha çok katıldıkları tespit edilmiştir.
13. Araştırmada katılımcıların görev yaptıkları kurum değişkenine bağlı olarak elde edilen sonuçlara göre, “öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyararak serbest kıyafetle gelmelidir” sorusuna lisede görev yapan katılımcıların diğer katılımcılara göre daha çok katıldıkları görülmüştür.
14. Görev yapılan kurum değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasının akademik başarıya etkisi ile ilgili sorularda katılımcı görüşleri arasında anlamlı fark olduğu ve ilkokullarda görev yapan katılımcıların ortaokul ve liselerde görev yapan katılımcılara göre “serbest kıyafet uygulaması akademik başarıyı artırdı/artırır” görüşüne daha az katıldıkları tespit edilmiştir.

15. Görev yapılan kurum değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasının ifade özgürlüğüne etkisi ile ilgili sorularda katılımcı görüşleri arasında anlamlı fark olduğu ve ilkokullarda görev yapan katılımcıların ortaokul ve liselerde görev yapan katılımcılara göre “serbest kıyafet uygulaması ifade özgürlüğünü artırdı/artırır” görüşüne daha az katıldıkları tespit edilmiştir.
16. Görev yapılan kurum değişkenine göre serbest kıyafet uygulamasının okul güvenliğine etkisi ile ilgili sorularda katılımcı görüşleri arasında anlamlı fark olduğu ve liselerde görev yapan katılımcıların diğer katılımcılara göre “okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur” görüşüne daha çok katıldıkları tespit edilmiştir.

5.3. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre serbest kıyafet uygulamasına erkeklerin kadınlara, yöneticilerin öğretmenlere, kıdemi fazla olanların az olanlara, liselerde çalışanların diğer eğitim kademelerinde çalışanlara göre daha olumlu baktıkları görülmektedir. Uygulamanın yeni olması ve birçok okulda okul aile birliği kararı ile okul üniforması uygulamasının devam ettirilmesi katılımcıların görüşlerini etkilemiştir. Yapmış olduğumuz araştırmaya bağlı olarak;

1. Konu uzmanlar tarafından tekrar incelenerek eğitim kademeleri arasında farklı uygulama getirilebilir. Örneğin ilkokul öğrencileri için sağlık ve iklim şartlarına uygun bir kıyafet, ortaokul öğrencileri için içerisinde rahat hareket edebilecekleri birkaç farklı modelle kombine edilebilecek bir uygulama, lise öğrencileri için ise mevcut yönetmelik uygulanmaya devam edebilir.
2. Yapılan araştırmalar ve ortak kanaat serbest kıyafet uygulamasının genellikle okullarda güvenlik problemi oluşturacağı şeklindedir. Ancak bu konu aşılması zor bir engel değildir. Sivil vatandaşlarla öğrencilerin yaş itibari ile birbirinden ayrımının çok zor olduğu üniversitelere öğrenciler serbest kıyafetle gelebiliyorsa, alınacak basit tedbirlerle liselere de öğrenciler serbest kıyafetle gelebilir. Okul girişlerine konulacak turnikeler ve parmak izi okuma cihazları yabancı ve art niyetli kişilerin okula girmelerini engelleyecektir. Bu sistemin internet üzerinden direk e-okul sistemi ile entegre edilmesi, öğrenci giriş ve çıkış saatlerinin veliler

tarafından kontrol edilmesini sağlayacak böylelikle veliler çocuklarını daha rahat takip edebilecektir.

3. Mevcut serbest kıyafet uygulamasındaki sınırlamalar okul idareleri tarafından kontrol edilmeli, eğitim- öğretim ortamına yakışmayacak, öğrencilerin derslerde dikkatini dağıtacak kıyafetlere müdahale edilerek uygulama titizlikle yürütülmelidir.
4. Mevcut yönetmelikte okul kıyafeti ile ilgili olarak karar verme yetkisi olan okul aile birlikleri bu konuda mutlaka bilgilendirilmelidir. Gerekirse konunun uzmanları tarafından verilecek eğitimlerle bilgilendirme yapılmalı sonra karar için oylama yapılmalıdır. Okul aile birlikleri kıyafet ile ilgili karar almadan önce öğrenci görüşlerine müracaat edip onları da alınacak kararlara ortak etmelidir. Böylece kendi kıyafetleri hakkında öğrencilerinde görüşü alınmış olacaktır. Okul aile birliklerinin almış oldukları kararlar sık sık değiştirilip velilere ekonomik anlamda yük getirilmemelidir.
5. Uygulamanın ekonomik boyutu unutulmamalı kıyafet seçimi ya da serbestliği kararı alınırken bölgenin sosyo-ekonomik yapısı göz önünde bulundurulmalı maddi anlamda problemi olan aileler desteklenmelidir.
6. Öğrenciler müfredata eklenecek bir ders veya rehberlik dersi içerisinde bilinçli tüketim ve öz bakım konularında bilinçlendirilmelidir. Böylece serbest kıyafet uygulamasının getireceği marka bağımlılığı kaygısı ortadan kaldırılmalıdır.
7. Yönetici ve öğretmenlerimiz serbest kıyafet uygulamasını değerlendirirken ve uygularken kesinlikle uygulamaya siyasi olarak yaklaşmamalı, uygulamanın pedagojik boyutunu ön planda tutmalıdır.

6. KAYNAKÇA

- Açıkalın, A. (2003). *Daha bir Okul Forması Önlük Giysi* .Kuram ve uygulamada Eğitim Yönetimi. Sayı:33, 5-7.
- Akbaba, A., Konak. M. (2014), *Yeni İlk Orta Ve Lise Kıyafet Yönetmeliğinin Veli Ve Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi*, Turkish Studies, Ankara, 21-39.
- Akkutay, Ü. (1984). *Osmanlı Eğitim Sisteminde Enderun Mektebi, Osmanlı*, (edt. Güler Eren), V, Ankara, s. 187-193.
- Akyüz, Y. (1994). *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıcından 1993'e)*, İstanbul: Kültür Koleji Yayınları.
- Altınsoy, H. B. (2012). “*Türk Temel Eğitim Sisteminde Öğrencilerin Üniforma Zorunluluğunun Kaldırılması; Özgürlük mü, Tutsaklık mı?*” : Tokat, Akademia.Edu.tr.
- Baltacı, C. (1976), *XV-XVI. Asırlarda Osmanlı Medreseleri*, İstanbul.
- Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun, <http://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat/Metin/1.3.2596.pdf> ./(Erişim tarihi: Aralık 2014).
- Birinci, A. ve Kara İ. (2005). *Mahalle/Sıbyan Mektepleri*, Dergâh yayınları, İstanbul.
- Can, H.(1992). *Yönetim ve Organizasyon*, Adım yayıncılık, Ankara.
- Cihan, A. (1999). “*Osmanlı Medreselerinde Sosyal Hayat*”, *Osmanlı*, (edt. Güler Eren), V, Ankara, s. 176-186.
- Çoşkun, H. (2014), *Okullarda Kıyafet Serbestliği uygulamasına İlişkin Öğrenci ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Döş, İ. (2013). *Mutlu Okul* , Eğitim ve Bilim Dergisi, Cilt 38, Sayı 170, 266-280.
- Efendi, A., L., (1999). “*Vak'anüvis Ahmed Lütfi Efendi Tarihi*”, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2. Cilt) (Yay. Haz. Tamer Erdoğan-Yücel Demirel).

- Eraslan, A (2009). *Finlandiya'nın PISA' daki Başarısının Nedenleri: Türkiye için Alınacak Dersler*. Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED) Cilt 3, Sayı 2,Balıkesir.
- Erkan, S. (2003). *Okullarda Tek Tip Ya Da Serbest Kıyafet*. Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, sayı 34.
- Gentizon, P. (1983). *Mustafa Kemal ve Uyanan Doğu*, Çeviren: Fethi Ülkü, Ankara.
- Hesapçioğlu, M. ve Meşeci Giorgetti, F. (2009). Siyah önlük beyaz yakanın kökeni. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(4), 1717-1750.
- Hızlı, M. (1999). *Osmanlı Klasik Döneminde Medrese*, Türkler, XI, Ankara.
- İlk Ve Ortaöğretimde Öğrenci Kıyafetleri. (1997). MEB Eğitimi Araştırma Ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Kahraman, İ., Karacan, H. (2013). *Serbest Kıyafet Uygulamasının Öğrenciler Üzerindeki Etkilerine İlişkin Paydaş Görüşleri*. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 3 Sayı: 5 121-142.
- Karal, E.,Z. (1983). *Osmanlı Tarihi*, Cilt:V, 4.baskı, Ankara: T.T.K. Yay.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kaya, Y. K. (1984). *İnsan Yetiştirme Sanatımız Politika/Eğitim/Kalkınma*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Kıral, B. Kıral, E. (2009). *Japonya İlköğretim Sistemi Ve Türkiye İlköğretim Sisteminin Karşılaştırılması*. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt.12,Diyarbakır.
- Kıran, H. (2001). *İlköğretimde Öğrenci Kıyafetlerine İlişkin Tutumlar*. Eğitim Araştırmaları Dergisi, Yıl:1, Sayı:5, 79-84.
- Koca, E. (2009). *18 ve 19 YY. Osmanlı Erkek Modası*, Türk İslam Medeniyeti Araştırmaları Dergisi s.7, Konya, 64-78.
- Koç, M.(2004). *Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi Ve Genel Özellikleri* Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı : 17 231-256.

- Kuru, S. ve eğindir, N.Y. (2001). *Çocuk giysi tasarımında kalıp çizimleri*. (1. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Mili Eğitim Bakanlığı ve Diğer Bakanlıklara Bağlı Okullardaki Görevlilerle Öğrencilerin Kılık Kıyafetlerine İlişkin Yönetmelik: http://mebk12.meb.gov.tr/30/03/322439/dosyalar/2014_01/07111249_klkkyafetynetmelii.pdf (Erişim tarihi: Kasım 2014).
- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelik, <http://www.resmigazete.gov.tr/>(Erişim tarihi: Kasım 2014).
- Ögel, B. (1978). *Türk Kültür Tarihine Giriş*. Cilt 5 Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Özcan, T. (2002). *Osmanlı Devleti 'nde Eğitim Hizmetlerinin Finansmanı, Türkler, X*, s. 872-877.
- Özdemir, S. (1995). *Eğitimde Örgütsel Değişme*. Pegem Yayıncılık. Ankara.
- Sakaoğlu, N. (2003). *Osmanlı 'dan Günümüze Eğitim Tarihi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Süzer, S. ve Sağlam, H.İ. (2014). *İlkokullarda Serbest Kıyafet Uygulamasının Öğrenci Velilerinin Görüşlerine Göre İncelenmesi*, III. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi Sakarya.
- Şehsuvaroğlu, H., Y (1952). *II. Mahmud ve Kıyafet İnkılâbı*, Ankara: Akşam Yayınları.
- Şişman, M. (1994). Örgüt kültürü. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Tevhidi Tedrisat Kanunu: <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/110.html> (Erişim tarihi: Ocak 2014).
- Tezcan, M. (1983), *Giyim Olgusuna Sosyo-Kültürel Bakış*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt 16, Sayı 1, 255-276.

- Tınmaz, E. ve Sağlam, H.İ. (2014). *İlkokul Öğrencilerinin Serbest Kıyafet Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*. III. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi Sakarya.
- Uzunçarşılı İ.H. (1943). *Osmanlı Devleti Teşkilatından Kapıkulu Ocakları*, Türk Tarih Kurumu 2. Cilt Ankara.
- Varol, E. ve Çivitci, Ş. (2010). *Okulöncesi Çocukların Giyinme Becerilerini Kolaylaştırmaya Yönelik Giysi Tasarımları*, e-Journal of New World Sciences Academy, Volume: 5, Number: 1, 1-16.

7.EKLER

EK-1: Serbest Kıyafet Uygulaması İle İlgili Yönetici / Öğretmen Anketi

Bu anket okullarda uygulanmakta olan Serbest Kıyafet Uygulaması ile ilgili yönetici ve öğretmen görüşlerini belirlemek için hazırlanmıştır. Anket sonuçları sadece bu amaç için kullanılacaktır. Soruların tamamını cevaplamanız araştırma açısından önemlidir.

Görüşleriniz bizim için değerlidir. Katılımlarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Önder DURMUŞ

Cinsiyetiniz: Erkek (), Kadın ()

Göreviniz: Yönetici (), Öğretmen ()

Meslekteki Kıdeminiz:0-5(), 6-10(), 11-15(), 16-20(), 21-25(), 26-30(),30+()Yıl.

Çalıştığınız Kurum: İlkokul (), Ortaokul (), Lise ()

Sıra No	Aşağıda verilen ifadelere katılma durumunuza göre					
		5	4	3	2	1
	Kesinlikle Katılıyorum (5)					
	Katılıyorum (4)					
	Kararsızım (3)	5	4	3	2	1
	Kısmen Katılıyorum (2)					
	Kesinlikle Katılmıyorum (1) Puanlarınızı veriniz					
	*Her ifade için lütfen tek puan veriniz					
1	Öğrenciler okula ilgili yönetmelikte belirtilen sınırlamalara uyararak serbest kıyafetle gelmelidir.					
2	Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerdeki başarısını olumlu etkiler					
3	Serbest kıyafet giyinmek öğrencinin dersleri daha ilgili izlemesini sağlar					
4	Önlük/Forma giymek öğrencilerin derslerdeki başarısını olumsuz yönde etkiler.					
5	Serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okula gelme isteğini artırır.					
6	Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin derslerde hayal gücünü artırır.					
7	Serbest kıyafet giyen öğrencinin özgüveni arttı dolayısıyla derslere daha aktif katılmaya başladı/başlar.					
8	Serbest kıyafet uygulaması öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişimini olumlu yönde etkiledi/etkiler.					
9	Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisini ifade etme becerisine katkı sağladı/sağlar.					
10	Serbest kıyafet uygulaması ile öğrencinin kendisine olan özgüveni arttı/arttırır.					

11	Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin sınıfta ve okulda daha rahat hareket etmesini sağladı/sağlar.					
12	Serbest kıyafet uygulaması öğrencinin kendisine bakma, özbakım becerisine olumlu katkı sağladı/sağlar.					
13	Serbest kıyafet uygulaması ile öğrenci arkadaş gurubu içerisinde kendisini ifade etme becerisi kazandı/kazanır.					
14	Serbest kıyafet uygulaması, uygulanan okullarda güvenlik problemi oluşturdu/oluşturur.					
15	Serbest kıyafet uygulaması öğrenci olanla olmayanın ayrımını zorlaştırdı/zorlaştırır.					
16	Serbest kıyafet uygulaması sınıf içi denetimi zorlaştırdı/zorlaştırır.					
17	Serbest kıyafet uygulaması öğrencilerin okul dışında takip ve denetimi ile okul çevresinin denetimini zorlaştırdı/zorlaştırır.					
18	Serbest kıyafet uygulaması aidiyet duygusunu ortadan kaldırdı ve öğrenci istediği yere rahatlıkla girebilir hale geldi/gelir.					
19	Serbest kıyafet uygulaması okullarda öğrenci olmayan kişilerin okula rahat girip çıkmasına sebep oldu/olur.					

Yukarıda verilen anket önermeleri dışında serbest kıyafet uygulaması ile ilgili olarak belirtmek istediğiniz başka görüşleriniz varsa lütfen buraya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK-1: Anket İzin Onayı

T.C.
KAYSERİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 94025929/605/6706629

22/12/2014

Konu: Anket İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 07/03/2012 tarihli ve 3616 sayılı (2012/13 Genelge) emirleri.

Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftiş, Planlama ve Ekonomisi Bilim Yüksek Lisans programı öğrencisi Önder DURMUŞ'un Müdürlüğümüze bağlı ek listede bildirilen okullardaki yönetici ve öğretmenlere yönelik "Okul Yöneticisi ve Öğretmenlere Yönelik Serbest Kıyafet Uygulaması" konulu yüksek lisans tez çalışması yapması isteği ile ilgili Erciyes Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 08/12/2014 tarih ve 18561 sayılı yazıları ilişikte sunulmuştur.

Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftiş, Planlama ve Ekonomisi Bilim Yüksek Lisans programı öğrencisi Önder DURMUŞ'un Müdürlüğümüze bağlı ek listede bildirilen okullardaki yönetici ve öğretmenlere yönelik "Okul Yöneticisi ve Öğretmenlere Yönelik Serbest Kıyafet Uygulaması" konulu yüksek lisans tez çalışması yapmasında bir sakıncanın olmadığı Anket Değerlendirme Komisyonu tarafından tespit edilmiş olup, eğitim-öğretimi aksatmadan Okul Müdürlüklerinin gözetiminde ve sorumluluğunda araştırmanın yapılması, Okul Müdürlüğü tarafından araştırma sonucunun Müdürlüğümüze gönderilmesi kaydıyla uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Bilal Yılmaz ÇANDIROĞLU
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
22/12/2014
Mustafa MASATLI
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:

1-Anket Örneği (3 sayfa)

Hno: Saki Mah. Osman Kavonu Bul.
No:40/B 39010 Kocasinan/KAYSERİ
Elektronik Ağ: www.kyseri.meb.gov.tr
e-posta: nrge38@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: N. TAŞ (SeD)

Tel: (0 352) 330 11 25(160)
Faks: (0 352) 316 76 04

ÖZGEÇMİŞ

Önder DURMUŞ, 1976 Yılında Kayseri’de doğdum. İlkokulu Kayseri Şükrü Malaz İlkokulunda, Ortaokul ve Liseyi Kayseri Merkez İmam Hatip lisesinde tamamladım.

1998 yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünü bitirdim. 1998-2000 yılları arasında özel sektörde öğretmenlik yaptım. 2000 yılında Milli Eğitim Bakanlığına öğretmen olarak atandım sırası ile Kahramanmaraş, Nevşehir ve Kayseri’de öğretmen ve yönetici olarak görev yaptım. 2010 yılında Kayseri Kocasinan İlçesi Uluslararası Mustafa Germirli Anadolu İmam Hatip Lisesine atandım. Halen bu okulda görev yapmaktayım. 2014 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesinin düzenlemiş olduğu Uluslararası İmam Hatip Liseleri çalıştayına katıldım. Evli ve 2 çocuk babasıyım.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Cep Tel : 505 750 03 13

E-mail : onderdur@hotmail.com